LARS BERN, PETER DALIN, BILL DOUHAN, FREDRIK FRIBERG,
PETTER HALDÉN, RAGNAR HALL, MAGNUS LILJEFORS, JOHAN SÖDERCRANTZ,
MARTIN TJERNBERG & PEKKA WESTIN

Fågelrapport för Uppland 2010

Av mer ovanliga fåglar kan följande nämnas; amerikansk kricka (1), praktejder (1), ägretthäger (4), stäpphök (1), större skrikörn (1), aftonfalk (1), jaktfalk (1), svartvingad vadarsvala (1), stäppvipa (1), prärielöpare (1), tereksnäppa (1), dammsnäppa (2), storlabb (1), svarthuvad mås (1), kaspisk trut (2), vittrut (1), fjälluggla (1), korttålärka (1), större piplärka (1), blåstjärt (2), lundsångare (5), kungsfågelsångare (4), taigasångare (10), brunsångare (1), bergsångare (1 – ny art för landskapet), lappmes (1), gulhämpling (2) och dvärgsparv (1).

Positiva händelser under året var bl.a. snatterandens och gråhakedoppingens fortsatta ökning, att svärta, tobisgrissla och ortolansparv visade tendenser till att öka och att svarttärna liksom dvärgmås håller

ställningarna. Svarttärnekolonin i Tämnaren var landets största! Trevligt var även att rödstrupig piplärka, efter 10-tals år med allt sämre förekomst, sågs i ovanligt stora antal under höstflyttningen.

Negativa händelser under året var istället bl.a. fortsatt mycket dålig tillgång på årta och brunand, att rapphönan numera för en allt mer tynande tillvaro i landskapet, att trastsångaren fortsatte att minska och att råkstammen i Uppsala har uppenbara problem att hänga kvar.

Den hårda vintern 2009/10 påverkade som väntat flera arter som övervintrar i Sverige eller i nordvästra Europa negativt. Kraftiga beståndsminskningar märktes bl.a. för vattenrall, rördrom, kungsfiskare och skäggmes.

Nattsångarrundorna gav följande slutsummor sjungande/spelande: vaktel 67, rördrom 46, småfläckig sumphöna 23, kornknarr 169, flodsångare 23, vassångare 6, kärrsångare 92, busksångare 17 och trastsångare 23.

STEGLITS, *Carduelis carduelis*.
I en oskördad åker vid Stora Skärna-Trekanten, Storvreta födosökte som mest cirka 1 030 ex. (räknat på fotografier) under perioden 18 november–31 december 2010. I flocken fanns även gråsiskor och vinterhämplingar.
FOTO: MATS WILHELM

RÖDVINGETRAST, *Turdus iliacus.*
Eriksberg, Uppsala 20 februari 2010.
Under januari–februari rapporterades arten så gott som dagligen från många lokaler.
FOTO: PETTER HALDÉN

Härmed presenteras den 43:e samlade fågelrapporten för Upplands rapportområde.

Årsrapporten för 2010 bygger på inte mindre än 207 739 datalagda observationer från 1 271 personer vilket är nästan identiska antal jämfört med året innan.

Rrk Uppland använder sig fullt ut av SOF:s internetbaserade fågelrapporteringssystem Svalan - **http://www.artportalen.se/birds/default.asp** - för allt som har med fågelrapportering och årliga sammanställningar att göra. Vi uppmanar alla att rapportera så noggrant som möjligt, främst vad gäller lokaler där det fortfarande slarvas en hel del, men förstås även övriga fynddata. **Använd kommentarfältet!**

De som använder sig av Club300:s mobiltelefonbaserade larmsystem BMS måste i efter-hand gå in och korrigera sina fynd i Svalan, alternativt (och hellre) skriva in fyndet på vanligt sätt i Artportalen. **Hädanefter kommer BMS-rapporter att negligeras om detta inte sker!**

Fågelrapporten avser som vanligt fåglar observerade i Upplands rapportområde. När Uppland nämns i löpande text avses emellertid landskapet i dess helhet, d.v.s. inklusive Upplandsdelen av Stockholms rapportområde. Rapportområdets gränser framgår av karta.

I anslutning till artnamnet för vissa mer ovanliga arter står tre antal, t.ex. [1; ≥92; 14]. De två första anger antalet observerade exemplar i *landskapet* Uppland före 1970 respektive under perioden 1970-2009. Det sista anger antalet observerade exemplar i *Upplands rapportområde 2010* (=Uppland exklusive Stockholmsdelen av landskapet). Till höger om artnamnet finns för vissa arter en bokstavskombination angiven. Den anger att arten är rödlistad och vilken kategori den tillhör (NT = nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad, CR = akut hotad och RE = försvunnen). En asterisk (*) vid ett eller flera rapportörsnamn betyder upptäckare. Det kan i detta sammanhang framföras att vi i rrk ofta har stora svårigheter att sätta ”rätt namn”, d.v.s. upptäckare, efter gjorda observationer. Vi uppmanar därför den/de som har upptäckt en mer ovanlig art att i samband med rapporteringen av fyndet nämna i kommentaren att den/de var först med att observera fågeln.

Nyheter

Vi hälsar Lars Bern välkommen i rapportkommittén samtidigt som Anders Lindström och Anders Eriksson tyvärr slutar.

Bill Douhan bill.douhan@lm.se är ordförande i rrk-Uppland och ansvarig för riks- och landskapsinventeringar.

Något om vädret 2010

I början av *januari* uppmättes på flera platser 30 minusgrader och även om andra halvan av månaden inte blev fullt så kall, blev dygnsmedeltemperaturen för Uppsala stad 4,5 grader kallare än normalt. Ingen töväderdag på hela månaden, vilket inte har hänt sedan 1970. Vid månadens slut var snödjupet flerstädes mer än 50 cm. *Februari* vansläktades inte utan blev den kallaste sedan 1996. Det blev en vinter med totalt 59 dygn i följd med minusgrader, innan mildluft svepte upp i slutet av månaden. Snötäcket hann växa ytterligare med ett par decimeter. Våren rådde inte riktigt på *mars* heller, som blev en av de fem kallaste sedan 1961. Några snöfall till passerade men våren nådde Mälardalen i slutet av månaden, vilket medförde snabb avsmältning och barmark.

För tolfte året i rad var *april* varmare än normalt. Ett riktigt bakslag skedde dock mellan den 21:a och 23:e, då Älvkarleby fick 30 cm snö! Månaden avslutades i alla fall med sol och värme. Inledningen av *maj* var rätt kylig och i Uppsala var det fyra frostnätter. Den 13:e anlände varm luft från Ryssland och den 20:e hade Uppsala +26°C. Därmed blev detta den elfte majmånaden i rad med medeltemperatur över det normala. *Juni* inledde med sommarväder. Månadens mitt blev ostadig men de kraftigaste regnvädren undvek Uppland. De avslutande tio dagarna blev varmare och torrare, och månaden som helhet var normal. De tre första veckorna i *juli* kännetecknades av en värmebölja, som därefter bröts av en kallfront med åskväder och häftiga vindbyar. För Uppsalas del har endast fyra julimånader varit varmare sedan mätningarna startades i mitten av 1700-talet.

Under första halvan av *augusti* fortsatte sommaren att härska. Resten av månaden blev en nedtrappning men trots några omslag med nordlig vind höll sig hösten på behörigt avstånd. Kalla och varma perioder bytte av varandra i *september* och månaden blev ganska normal. Nu knackade hösten på dörren i mitten av månaden och avancerade sedan snabbt söderut. *Oktober* hakade på med frostnätter i början, vindar från nordsektorn i mitten men med mildare fläktar i slutet. Totalt sett något mer kall än varm samt med de första snöflingorna.

Efter de initiala molniga och milda dagarna i *november* vände det med fallande temperatur. Ett snöoväder den 9-10:e gav Film mest snö i landet med 30 cm. Efter några milda dagar med regn återvände kylan. Snökanoner gav snöbyar ända in till Uppsala och Enköping. I Uppsala var -16°C månadskallast på 30 år. *December* blev den kallaste sedan 1978. Den 23:e uppmättes i Uppsala -24°C. Kraftiga snöfall skapade flera gånger trafikproblem och den 28:e uppmättes 82 cm i Älvkarleby, det största uppmätta snödjupet i hela Svealand.

Mats Edholm

Observationer 2010

Knölsvan *Cygnus olor*

En kall vinter med mycket lite öppet vatten längs kusten gjorde att det i stort sett bara var den alltid isfria Biotestsjön som kunde erbjuda ett större antal övervintrande knölsvanar under årets inledning. Härifrån rapporteras tresiffriga antal från årets början fram till slutet av mars med som mest cirka 240 ex. 20/1 samt cirka 250 ex. 22 (Anssi Laurila) och 30/3 (Per Gustafsson). Från årets två första vintermånader finns därutöver endast en rapport om ett tresiffrigt antal och det var 186 ex. på isen vid farleden för Finlandsfärjorna mellan Kapellskär och Tjärven 25/2 (Göran Andersson). En märklig observation då det inte fanns något öppen vatten annat än i farleden!

Utöver dessa iakttagelser finns endast ytterligare en rapport om ett tresiffrigt antal i rapportområdet under året och det var cirka 100 ex. i Lövstabukten (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Avslutningsvis kan nämnas att det således inte fanns några större ansamlingar rapporterade från Ledskär, en lokal som tidigare ofta har hyst åtminstone hundratalet rastande under en stor del av året.

Bill Douhan

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Vårens första, 1 ad. + 3 2K, passerade mot NO förbi Hjälstaviken 29/3 (Pekka Westin), men följdes snart av andra rapporterade från ett 20-tal lokaler väl koncentrerade i tiden fram t.o.m. 17/4. Flertalet lokaler är belägna i centrala Uppland medan rapporter från kusttrakterna, som vanligt, var få. *Flest*, som mest 6 ex., rastade vid Vittinge kyrka 5-10/4 (Hans Nyfjord m.fl.). Efter 17/4 finns bara två iakttagelser rapporterade; 1 ad. mot N Pesarby, Dannemora 25/4 (Annika Rastén) och 1 ex. Björkö, Knutby 29/4-5/5 (Tomas Kjelsson).

Sammantaget kan sägas att arten rapporterades från ovanligt många lokaler, dryga tjugotalet, under våren, men att det är svårt att säga hur många individer som totalt varit inblandade. Säkerligen var det så att samma individ i några fall sågs på flera lokaler. Skall man ändå försöka sig på en gissning stannar den vid kanske cirka 40 individer.

Förekomsten under *hösten* var som vanligt mindre omfattande med följande iakttagelser rapporterade: vid Ledskär 1 ad. 14/10 (Per Johan Ulfendahl, Jean-Paul Lösing), 2 ad. 21/10 (Kjell Mathson) och kanske samma 2 ad. Karlholmsviken 26/10 (Jörgen Sjöström); 2 ex. överflygande Norr-Edinge, Tuna 27/10 (Johan Månsson), 1 ad. södra Vendelsjön 2/11 (Anders Arnell), 2 ex. Hjälstaviken 2/11 (Johan Månsson), 1 ad. Sandbro, Björklinge 4-5/11 (Kenneth Pless, Göran Frisk), 1 ex. Kävlinge, Torstuna 8/11 (Kermithh Illerbrand) samt 2 ex. mot SV Örsten, Singö 19/11 (Fredrik Bondestam). Totalt 12 ex. på sju lokaler är något mer än vad som är normalt för denna årstid.

Bill Douhan

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Trots kyla och is finns det relativt många rapporter från *årets två inledande vintermånader* om sångsvanar som försökt övervintra. Flertalet fynd är från kusten och antalet observerade individer vanligtvis några få; som mest 30 ex. Kapellskär 16/1 (Jesper Norrby). Det dröjde fram till de *sista dagarna av mars* innan inflödet av nya från söder kom igång på allvar; t.ex. 45 ex. mot NO Hjälstaviken 29/3 (Pekka Westin), och det fyllde snabbt på vid rastlokalerna. *Kulmen nåddes redan i början av april med följande större ansamlingar (≥300)* rapporterade: 300 ex. V Lena kyrka 3/4 (Lars Bern), som mest 430 ex. Lövstaslätten 5/4 (Owe Rosengren m.fl.), 310 ex. södra Vendelsjön 9/4 (Kenneth & Thomas Pless), som mest 390 ex. Stora Kil, Vänge 11/4 (Holger Schielzeth m.fl.), 440 ex. Stamsjön med omgivningar 11/4 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt summa 1 700 ex. kring Tämnaren (11 dellokaler) 10-11/4 (Ulrik Lötberg m.fl.). Därefter minskade antalen snabbt och ett exempel på *en bra sträckdag* var 15/4 då 450 ex. noterades på sträck mot NO vid Fågelsundet (Lennart Söderlund).

Säkerställda häckningar har rapporterats med vardera ett par på minst 23 lokaler. På ytterligare ett 50-tal lokaler där det tidigare har konstaterats häckning eller som är att anse som lämpliga för detta har enstaka gamla individer eller par observerats under häckningstid.

Den enda lokalen med ett *större antal rastande under hösten* (≥100) var Vendelsjön där 110 ex. inräknades 20/10 och 113 ex. 29/10 (Anders Arnell). Därefter finns inga rapporter om större antal rastande, men flera från november som berättar om flera tiotal på sträck, som mest: 184 ex. mot SV Grillbyslätten 19/11 (Pekka Westin, Thomas Johansson) och 178 ex. mot SV Rydaslätten 23/11 (Pekka Westin). Även från *december* finns ett antal fynd av rastande eller sträckande, men klart färre jämfört med tidigare år. Kyla och därmed tidig isläggning gjorde att rapportområdet efterhand tömdes på flertalet sångsvanar.

Bill Douhan

Sädgås *Anser fabalis* NT

De första sädgässen sågs vid Hjälstaviken 15/3 (Per Norlin). Då våren var sen med snö liggande relativt länge, började inte inflygningen till rastplatserna ta fart förrän under de sista dagarna av mars.

Som vanligt drog de traditionella rastplatserna till sig de största skarorna. *Från följande områden rapporterades minst 1 000 rastande sädgäss*: 1 500 ex. Fjärdhundra 6/4 (Bengt Ottosson); Landsberga 5-13/4, som mest 3 000 ex. 5/4 (Martin Tjernberg); 1 200 ex. Hjälstaviken 6/4 (Pekka Westin); 1 400 ex. Stora Kil, Vänge 11/4 (Holger Schielzeth); Lövstaslätten 4-11/4, som mest 1 800 ex. 4/4 (Lars Bern m.fl.); 1 200 ex. Lena 7/4 (Patrick Fritzson); Vendelsjön 9-11/4, som mest 3 100 ex. 9/4 (Kenneth & Thomas Pless); Tämnaren 10-11/4, som mest 3 205 ex. 11/4 (Ulrik Lötberg, Peter Schmidt); 3 570 ex. Alunda 11/4 (Lars Bern), 2 000 ex. Kilbyslätten 11/4 (Lars Bern) samt 1 460 ex. Hederviken 11/4 (Ulf Skyllberg).

Den högsta dagssumman baserad på inrapporterade uppgifter var 17 926 ex. den 11/4 och minst så många bör således ha rastat i rapportområdet denna dag. Eftersom alla platser med rastande sädgäss rimligtvis inte var bevakade bör totalsumman i praktiken ha varit högre. Görs en rimlig justering för detta (med hänsyn till antal rapporterade från dagarna strax före respektive efter 11/4), framkommer följande bedömningsbild: *Minst 1 000 sädgäss fanns i rapportområdet under pe-*

rioden 29 mars – 17 april med en topp på strax under 20 000 (19 844) omkring 11/4. Det totala antalet som någon gång under denna period rastade i rapportområdet kan ha varit högre, möjligen ytterligare max cirka 1 500 ex., men är svårt att uppskatta då vi inte vet något om omsättningen av gäss på och mellan rastplatserna. *Den sista hundrahövdade flocken under våren*, 170 ex., sågs vid Ledskär 2/5 (Eva Johansson). Enstaka individer dröjde sig kvar långt in i maj och några observationer finns också från juni och juli (Yngve Meijer m.fl.) vilket tyder på att enstaka sädgäss kan ha översomrat.

Den huvudsakliga delen av rastperioden var kort, cirka tre veckor mot normalt cirka fyra-sex, vilket berodde på att gässen kom in sent, men lämnade Uppland i ungefär normal tid. Toppen var ovanligt hög jämfört med genomsnittet för de föregående 18 åren (=cirka 11 500 ex.), låt vara att toppen blev kortvarig detta år.

Sträckande sädgäss i inlandet noterades mest under början och mitten av april enligt följande (≥200): Tippen, Stenhagen, Uppsala 230 ex. 2/4, 210 ex. 4/4 och 540 ex. 8/4 (Åke Berg); Hjälstaviken 420 ex. 6/4, 760 ex. 8/4 och 255 ex. 13/4 (Pekka Westin), 400 ex. Sundbromark 7/4 (Björn Svensson) och 230 ex. Hågadalen 8/4 (Bo Söderström). Den huvudsakliga sträckriktningen som rapporterats för dessa flockar var nordostlig. Antalen kan representera insträckande, utsträckande eller förbisträckande sädgäss (som inte rastade i rapportområdet), men det kan inte uteslutas att några av observationerna snarare avser förflyttningar mellan nattplats och betesplatser. *Under slutet av rastperioden, kring mitten av april, sågs sädgäss lämna upplandskusten med kurs mot Finland enligt följande (≥100):* 113 ex. Rönnskärs udde 13/4 (Lennart Larsson), 152 ex. Singö 15/4 (Fredrik Bondestam), 725 ex. Fågelsundet 15/4 och 150 ex. samma lokal 17/4 (Lennart Söderlund).

Som vanligt dominerade Hjälstaviken som rastlokal under hösten. Minst 1 000 ex. räknades här under perioden 30/8-5/11 med som mest 8 700 ex. 30/9, men även 7 000 ex. 14 och 18/9 (Pekka Westin, Bo Bengtson). Vendelsjön lockade också, framför allt under senhösten, med minst 100 ex. 2/10 – 6/11 och som mest 1 000 ex. 1/11 (Anders Arnell). *I samband med ett kraftigt temperaturfall med minusgrader försvann gässen från Uppland under den första veckan i november*. Högsta rapporterade dagssumman rastande var 8 700 ex. (=Hjälstaviken), men antar vi att de sena sädgässen vid Vendelsjön inte kommer från Hjälstaviken har minst 9 700 ex. rastat i rapportområdet under hösten.

Inga stora antal sträckande har rapporterats från hösten, men de högsta (≥100), samtliga från inlandet, kan ändå nämnas: 246 ex. Fjärdhundra 9/9 och 158 ex. 17/9 (Pekka Westin), 134 ex. Tierpsslätten 18/9 (Per Johan Ulfendahl), 100 ex. Finsta, Vänge 10/10 (Anders Paulsrud) och 160 ex. Hjälstaviken 31/10 (Ingemar Gard). Den huvudsakliga sträckriktningen för dessa var sydvästlig, men det är inte klarlagt i vilken utsträckning de var in-, ut- eller förbisträckande fåglar.

Lars Bern

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus*

Från våren rapporterades några iakttagelser av sädgäss som bedömdes ha rossicus-karaktärer: 6 ex. Branthammarån, Vassunda 5/4 (Robert Bünsow), 2 ex. Rydaslätten 5/4 (Martin Tjernberg), 3 ex. Lövstaslätten 7/4 (Johan Södercrantz, Calle Andersson), 6 ex. Hederviken 11/4 (Ulf Skyllberg), 2 ex. Nyväga, Tämnaren 11/4, 2 ex. Kjustorp, Tierp 11/4 (Ulrik Lötberg, Peter Schmidt), 2 ex. sträckande Singö 15/4 (Fredrik Bondestam) samt vardera 1 ex. vid ytterligare fem tillfällen.

Högsta dagssumman var 11 ex. den 11/4, men alla rastlokaler bevakades inte denna dag. Ytterligare cirka 10 ex. kan ha funnits i rapportområdet, d.v.s. totalt cirka 20 ex. Detta antal ligger nära de föregående årens för denna årstid.

Under våren gjordes ingående studier av fördelningen mellan *fabalis*- och *rossicus*-individer på två rastlokaler. Av cirka 400 granskade sädgäss på Rydaslätten 5/4 var endast 2 individer (0,5 %) typiska *rossicus* (Martin Tjernberg) och av 700 mönstrade sädgäss vid Hederviken 11/4 var 6 (0,9 %) tundrasädgäss (Ulf Skyllberg). Sammantaget

utgjorde tundrasädgässen cirka 0,7% av alla sädgäss på dessa två lokaler.

Om detta, d.v.s. 0,7%, tillämpas på maxantalet sädgäss under våren borde i storleksordningen 140 tundrasädgäss ha rastat i rapportområdet. Detta är således betydligt fler än de cirka 20 som nämndes ovan. Två slutsatser kan möjligen dras utifrån detta; dels att antalet tundrasädgäss i flockarna är mycket lågt, dels att spontanrapporteringen kraftigt underskattar det verkliga antalet.

Från hösten finns rapporter från Hjälstaviken; 2 ex. 6/9 (Bo LG Johansson), 3 ex. 11/10 (Johnny Egerton), 4 ex. 4/11 (Håkan Rune, Sören Franceen) och ytterligare vardera 1 ex. vid tre tillfällen, men också en från Ledskär; 1 ex. 23/9 (Johan Södercrantz m.fl.). Den halsmärkta tundrasädgås som rastade vid Hjälstaviken 25/9 (Nina & Anita Janelm) var ringmärkt på en ruggningsplats på Varangerhalvön i juli 2010.

Bortsett från den som sågs vid Ledskär är övriga rapporter från Hjälstaviken. Det är omöjligt att avgöra i vilken utsträckning de vid Hjälstaviken är olika individer, men minst fyra (sannolikt fler) rastade här. Fyra ligger under fjolårets antal för hösten (cirka 13), men är ändå i linje med året dessförinnan.

Lars Bern

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*
Den första spetsbergsgåsen sågs vid Hjälstaviken 20/3 (Martin Tjernberg, Anders Eriksson), men följdes strax av allt fler på rastlokalerna för gäss. *Minst 10 ex. har rapporterats från följande platser*: Vendelsjön 3-11/4, som mest 128 ex. 9/4 (Kenneth Pless); Fjärdhundraslätten 4-10/4, som mest 51 ex. 5/4 (Kalle Källebrink); 10 ex. Lena 4/4 (Patrick Fritzson); Rydaslätten 5-10/4, som mest 35 ex. 10/4 (Martin Tjernberg); 11 ex. Hjälstaviken 8/4 (Pekka Westin); 35 ex. Långtora 10/4 (Magnus Liljefors); 11 ex. Landsberga 10/4 (Martin Tjernberg); 11 ex. Viby, Tämnaren 10/4 (Sebastian Sundberg); 11 ex. Aspnäs, Tämnaren 11/4 (Ulrik Lötberg) samt 16 ex. Hederviken, Närtuna 11/4 (Ulf Skyllberg).

Omkring den 15/4 hade de flesta spetsbergare lämnat rapportområdet, men enstaka individer dröjde kvar in i maj. *Den högsta dagssumman*, om vi räknar samman hur många som rapporterats från olika lokaler dag för dag, blev 164 ex. och minst så många bör alltså ha rastat i rapportområdet denna vår. Från flera lokaler finns det dock inga rapporter den aktuella dagen, trots att det med all sannolikhet fanns spetsbergare även där. Med hänsyn till antalet individer som observerats på dessa platser under närliggande dagar, ger en rimlig justering en uppskattad topp på cirka 220 ex. omkring 9/4 (flest vid Vendelsjön, 128 ex.). Det verkliga antalet spetsbergsgäss som, totalt sett, rastade i rapportområdet under våren kan ha varit ännu högre, kanske ytterligare ett 50-tal, men denna skattning är svår att göra, då bl.a. omsättningen av gäss på och mellan rastlokalerna är okänd. Vårsiffran på 220 ex. är i nivå med föregående år, till och med något högre. Rekordstora mängder kan därför ha rastat denna vår.

De första denna höst dök upp vid Hjälstaviken 9/9 (Hasse Ivarsson). Som vanligt rastade praktiskt taget alla årstidens spetsbergsgäss på denna plats, endast några få rapporteras från Vendelsjön, Ledskär och Lövstaslätten. *Som mest* sågs 120 ex. vid Hjälstaviken 1/10 (Bengt Ottosson). Fler än tio fanns i övrigt endast två dagar vid Vendelsjön, som mest 14 ex. 4/10 (Anders Arnell). *Den högsta dagssumman i rapportområdet* blev 120 ex. 1/10, samtliga vid Hjälstaviken. Om dessa 120 och de 14 vid Vendelsjön var olika individer har minst 134 ex. rastat under hösten. Detta är i nivå med föregående höst, men långt från rekordåret 2008.

Lars Bern

Bläsgås *Anser albifrons*
Vårens första, 5 ex., dök upp vid Hjälstaviken 22/3 (Ulf Broberg m.fl.) och *årstidens sista* var 2 ex. vid Ledskär 28/5 (Joakim Djerf). *Den största ansamlingen*, 37 ex., noterades på Lövstaslätten 5/4 (Jan Wärnbäck) och under den därpå följande veckan sågs här minst 30 individer vid flera tillfällen (Johan Södercrantz, Tomas Pärt, Martin Tjernberg). Även Hjälstaviken, 29 ex. 3/4 (Holger Schielzeth), och Funbosjön, 27 ex. 12/4 (Per Edenhamn), var viktiga rastplatser under våren.

Den högsta sammanlagda dagssumma un-

der våren var 78 ex. 4/4 och minst så många bör därmed ha rastat i rapportområdet. Sannolikt var inte alla rastlokaler besökta denna dag. Från vissa saknas rapporter trots att bläsgäss setts där både dagarna före och efter. Justerar vi med hänsyn till detta erhålls en bedömd topp på i storleksordningen 118 individer omkring den 11/4. Ytterligare kanske 20-40 bläsgäss kan ha rastat i rapportområdet (utanför toppen), men bedömningen är svår att göra på grund av möjliga förflyttningar mellan olika rastplatser och därmed risk för dubbelräkning.

Sträckande bläsgäss, i huvudsak mot nordost, iakttogs i inlandet 29/3-20/4 med som mest 10 ex. Lövstaslätten 12/4 (Tobias Hammarberg). Från kusten finns endast en notering; 5 ex. mot NO Örsten, Singö 15/4 (Fredrik Bondestam). ”Sträckande” fåglar i inlandet bör bedömas med försiktighet, dä det möjligen kan ha varit individer som bara förflyttade sig mellan olika rastplatser.

Från hösten rapporterades bläsgäss under perioden 2/9-23/10. Hjälstaviken, rapportområdets rastlokal framför andra för gäss, var den som hade flest med som mest 14 ex. 16/9 (Pekka Westin). Samma dag fanns även 4 ex. vid Ledskär (Jan Rosenfeld) och sannolikt åtminstone någon individ vid Vendelsjön vilket ger ett bedömt antal av i storleksordningen 19 rastande ex. i rapportområdet denna dag. Det totala antalet rastande under hösten är troligen av denna dignitet, dock med en påminnelse om att omsättningen av gäss mellan olika rastlokaler är okänd.

Endast två rapporter om *sträckande bläsgäss*, båda från kusten, har inkommit: 9 ex. mot SV Måssten, Singö 2/10 (Fredrik Bondestam) och 11 ex. mot SV Fågelsundet 11/10 (Lennart Söderlund).

Lars Bern

Fjällgås *Anser erythropus* CR

Under kvällen den 24/4 noterades *vårens första* fjällgäss, 47 ex., kortvarigt rastande vid Hjälstaviken (Martin Tjernberg). Möjligen var det samma fåglar som på morgonen samma dag, och dagarna närmast dessförinnan, hade rastat vid Svensksundsviken i Östergötland. Från Hjälstaviken rapporterades därefter endast en eller två individer fram t.o.m. 11/5 (Fredrik Bondestam, Pekka Westin m.fl.), då avslutningsvis 5 ex. sågs (Per-Erik Holmlund, Bo Jerkeman). *Vårens sista*, och den enda utanför Hjälstaviken, var 1 ex. vid Kundby, Rimbo 25/5 (Bo Granberg). Vårens antal är rekordhögt för denna årstid.

Under hösten noterades fjällgäss endast vid Hjälstaviken där den första, 1 ad. med 6 hybridungfåglar (fjällgås x vitkindad gås), sågs 20/8 (Ragnar Hall m.fl.). Denna familjegrupp fanns kvar på lokalen fram t.o.m. 10/10 (Nina Janelm m.fl.). Förutom dessa rastade fjällgäss på lokalen 4/9, 31 ex. (Annika Rastén m.fl.) t.o.m. 11/10, 3 ad. (Bo Bengtson).

Antalet rastande som rapporterats under perioden varierade som vanligt. Som mest observerades 54 ex. (47 ad. + 7 1K) 15/9 (Pekka Westin). Från den 6/9 rapporterades dock 8 1K-fåglar (Pekka Westin) vilket innebär att totalantalet rastande fjällgäss vid Hjälstaviken under hösten var minst 55 ex. Eftersom antalet rapporterade varierar, möjligen beroende på omsättning av gäss, kan det totala antalet ha varit större, men skillnaden mellan olika dagar kan lika väl bero på att det är svårt att räkna dem i den mängd av gäss som uppehåller sig på lokalen vid denna årstid.

Den allmänna trenden för antalet rastande fjällgäss under hösten är ökande. Hösten totalantal är dock lägre än det tidigare rekordet (cirka 75 ex. 2009), men ligger ändå ett gott stycke över medelvärdet för de senaste tio åren (=cirka 31 ex.).

Lars Bern

Grågås *Anser anser*

I storleksordningen 2 500 grågåsrapporter har inkommit från cirka 200 lokaler. Detta stora material visar att arten numera är en vanlig och väl spridd fågel i Uppland. Det är glädjande, men innebär också vissa problem; vanliga arter kan vara svåra att noggrant följa upp och bevakningen får lätt luckor, vilket kan leda till underskattningar.

De stora dragen i grågåsåret kan beskrivas som följer. *Den första grågåsen för året* observerades vid Hjälstaviken 7/3 (Thomas Johansson). *Från och med månadsskiftet mars-april* fanns mer än tusentalet i rapportområdet. I

Sällskapande par TUNDRASÄDGÅS, *Anser fabalis rossicus.* Kastebo, Tämnaren 11 april 2010.
FOTO: ULRIK LÖTBERG

BRUNAND, *Aythya ferina.* Sörsjön, Tämnaren 11 april 2010. FOTO: ULRIK LÖTBERG

SVÄRTA, *Melanitta fusca*. Björns skärgård. FOTO: LENNART SÖDERLUND

PRAKTEJDER, *Somateria spectabilis*
Björn, Björns skärgård, 21 maj 2010.
FOTO: ULRIK LÖTBERG

STORLOM, *Gavia arctica.*
Björns skärgård.
FOTO: LENNART SÖDERLUND

GRÅHÄGER,
Ardea cinerea.
Råstasjön, 16 februari 2010.
FOTO: TORBJÖRN SJÖLIN

ÄGRETTHÄGER
Egretta alba.
Övre Föret, Årike Fyris.
15 maj 2010.
FOTO: JOAKIM DJERF

RÖRHÖNA, *Gallinula chloropus*. Dalkarlskärret, Uppsala-Näs. 9 juni 2010. FOTO: TORBJÖRN SJÖLIN

STENFALK. *Falco columbarius.* En 1K-fågel uppehöll sig kring Stora Skärna-Trekanten, Storvreta från 11 december fram till årets slut. FOTO: MATS WILHELM

STÖRRE SKRIKÖRN, *Aquila clanga.*
”Jag hade kameran på axeln och tryckte av ett antal bilder på vinst och förlust. Att det var Tõnn var det ingen tvekan om då antennen syntes på ryggen.” Joakim Djerf berättar om sitt möte med större skrikörnen Tõnn i FIU nr 3 2010. FOTO: JOAKIM DJERF

BLÅ KÄRRHÖK, *Circus cyaneus.*
Kungsängen, Årike Fyris.
14 september 2010.
FOTO: TORBJÖRN SJÖLIN

HAVSÖRN, *Haliaeetus albicilla.*
Att se havsörn hör numera till vardagen. Totalt 2 808 fynd finns rapporterade i Artportalen.
FOTO: CHRISTER BROSTAM

likhet med tidigare år var det i första hand Hjälstaviken som drog till sig flest grågäss och där noterades en vårtopp på 2 200 ex. 1/4 (Pekka Westin). Inflödet av nya gäss fortsatte och *en samlad vårtopp bedömdes vara nådd omkring 9-11/4* då mer än 4 400 individer fanns spridda på ett flertal lokaler varav de viktigaste var: Vendelsjön cirka 1 000 ex. 9/4 (Kenneth Pless), Hjälstaviken cirka 500 ex. 10/4 (Thomas Dahlen, Nina Janelm), Lövstaslätten cirka 300 ex. 10/4 (Ragnar Hall m.fl.), Tämnaren cirka 2 250 ex. 11/4 (Ulrik Lötberg) och Stora Kil cirka 200 ex. 11/4 (Ulf Gärdenfors).

Vårtoppen avklingade sedan snabbt; rastarna sträckte vidare och de häckande spred ut sig i rapportområdet, drog sig undan för att häcka och blev därmed svårsedda. *Vid kusten sträckte grågäss ut mot nordost koncentrerat till 13-20/4*, som mest 169 ex. Örsten, Singö 15/4 (Fredrik Bondestam), vilket sammanfaller väl med vårtoppens nedgång. *Några andra höga summor sträckande mot nordost från inlandet under våren* var; vid Hjälstaviken 270 ex. 29/3 (Pekka Westin) och 215 ex. 8/4 (Tom Sandström) samt 200 ex. Tippen, Stenhagen 15/4 (Åke Berg).

I början av maj rapporterades endast några hundra grågäss vid Hjälstaviken. *Under perioden maj fram till början av juni* ökade antalet med cirka 1 000 ex. Det var främst ett antal gässlingar som kläckts och som nu visade sig tillsammans med sina föräldrar.

Häckningsuppgifter har inkommit från 29 lokaler, flertalet i inlandet, under perioden 9/5-20/7. *De största antalen* var: 63 kullar Hjälstaviken 1/6 (Pekka Westin), sammanlagt 60 pull. Kärven 5/6 (Tomas Kjelsson), 11 kullar Kullaviken 25/5 (Pekka Westin) och 9 kullar Kundbysjön 13/5 (Bill Douhan). Från Tämnaren rapporteras 8 häckande par i Sörsjön och 15 par vid Sjölunda, men de fick knappt ut några ungar (Ulrik Lötberg). Från kusten rapporteras 15 häckande par i Björns skärgård och 4 par på öar i den yttre delen av Lövstabukten, men även här var det ytterst få ungar som blev flygga. Orsaken till det dåliga häckningsutfallet var förmodligen predation från räv (Tämnaren) och havsörn (Björn och Lövstabukten) på ruvande fåglar (Ulrik Lötberg).

Antalet ökade ytterligare under *juni-juli* till närmare 5 000 ex. en vecka in i augusti. Det var ickehäckare och misslyckande häckfåglar som nu tillkommit (sannolikt även från platser utanför rapportområdet); flest cirka 2 100 ex. Hjälstaviken (Pekka Westin), cirka 1 700 ex. Ledskär (Mats Edholm) och cirka 1 150 ex. Vendelsjön (Ragnar Hall, Ulf Gärdenfors).

I början av augusti tog höststräcket fart på allvar. Antalet rastande ökade snabbt och nådde en bedömd topp på totalt cirka 17 000 ex. dagarna kring 18/9; som mest rapporteras cirka 13 900 ex. Hjälstaviken 18/9 (Jens Johansen, Pekka Westin), men även cirka 900 ex. Ledskär 16/9 (Yngve Meijer), cirka 600 ex. Tierpslätten 18/9 (Per Johan Ulfendahl), cirka 800 ex. Kärven 19/9 (Tomas Kjelsson) och cirka 420 ex. Övre Föret 19/9 (Jan-Erik Wahlroos).

Även om toppen vid Hjälstaviken nåddes 18/9, fanns det åtminstone 5 000 ex. här hela perioden 16/8-2/10. Det var dock inte bara här det fanns många grågäss under en längre period denna höst. *Andra stora ansamlingar* fanns i första hand på andra traditionella rastlokaler som: vid Vendelsjön; minst 3 000 ex. 11-22/10, som mest 3 300 ex. 16/10 (Anders Arnell, Lars Bern), vid Ledskär; minst 2 000 ex. 15/9-8/10, som mest 3 200 ex. 8/10 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt vid Övre Föret 1 500 ex. 22/9 (Per Andersson m.fl.). *Efter mitten av oktober* minskade antalet rastande snabbt och en vecka in i november var praktiskt taget alla grågäss borta.

I samband med inflyttningen till och bortflyttningen från rapportområdet registrerades också sträckande grågäss och de större antalen kan nämnas; från inlandet 325 ex. mot SV Tippen, Stenhagen 19/9 och 400 ex. mot SV 3/10 (Åke Berg) och 900 ex. mot SV Kärven 10/10 (Tomas Kjelsson) samt från kusten som mest 380 ex. mot SV Kallrigafjärden 2/10 (Tomas Kjelsson).

Årets toppnotering, 17 000 ex., är lägre än de senaste årens motsvarande (cirka 18 000-23 000 ex.), men förklaringen till detta är

Tabell 1. Antalet rastande grågäss på lokaler i Upplands rapportområde som någon gång under juli-november 2010 hyste minst 400 gäss (Tämnarens frånvaro beror på dålig bevakning).

	Juli			Augusti			September			Oktober			November
	1-10	11-20	21-31	1-10	11-20	21-31	1-10	11-20	21-30	1-10	11-20	21-31	1-10
Hjälstaviken	3000	1000	500	2100	5225	11665	11400	13900	2000	5000	600	35	25
Enköpings-Näs	-	-	-	-	-	-	600	50	-	-	-	-	-
Vassunda, Ista	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	600	-	-
Övre Föret	1	30	40	5	38	88	160	420	1500	693	650	685	-
Vendelsjön	110	300	200	1150	1000	1300	1500	1200	600	2500	3300	3000	1100
Tierps kyrka	-	-	-	-	-	-	-	600	-	-	-	-	-
Funbosjön	-	-	370	40	690	280	-	25	-	-	-	-	-
Kärven	28	-	200	15	270	120	75	800	650	150	9	-	-
Ösmaren, Roslags-Bro	-	-	186	306	158	500	150	-	-	-	-	-	-
Ledskär	570	1500	680	1700	1000	1310	1500	2500	3000	3200	1500	800	-
Skedviken	-	-	-	12	-	450	-	-	-	-	-	-	-
Hosjön	-	-	-	-	-	65	440	-	-	18	-	-	-
Stamsjön	-	-	-	-	-	-	-	-	-	400	-	-	-
SUMMA	**3709**	**2830**	**2176**	**5328**	**8381**	**15778**	**15825**	**19495**	**7750**	**11961**	**6659**	**4520**	**1125**

sannolikt en så gott som obefintlig bevakning av Tämnaren (se Tabell 1). Maxantalet i rapportområdet, exklusive Tämnaren, har under de senaste fem åren varierat mellan cirka 14 000 och 20 000 ex., ett intervall som även årets summa således ligger inom. Bedömningen blir därför att antalet grågäss i rapportområdet denna höst ändå var i nivå med de senaste årens uppträdande.

Lars Bern

[**Stripgås** *Anser indicus*]
En ad. rapporteras från Hjälstaviken 30/5 (Sara Wändell) och i övrigt 1 ex. från samma lokal 23/9, men med ett frågetecken om den egentliga arttillhörigheten (Stig Holmstedt). Se nedan under snögås.

Lars Bern

[**Snögås** *Anser caerulescens*]
2 ex. förbiflygande Forsbo, Tärna 26/3 (Jan Ola Forsberg) samt 1 ex., vit morf, Morga hage 19 och 26/6 (Martin Fransson, Daniel Flordal). Från hösten rapporteras 2 ex., blå morf, från Hjälstaviken 10-23/9, men artbestämningen får anses som osäker. Med största sannolikhet var det hybridgäss.

Lars Bern

Kanadagås *Branta canadensis*
Rastande kanadagäss rapporteras från många lokaler under *vårsträcket*. De *största ansamlingarna* noterades i början av april då följande bokfördes: som mest 150 ex. Hjälstaviken 3/4 (Marianne Sundquist), 157 ex. Fjärdhundraslätten 5/4 (Kalle Källebrink), cirka 200 ex. Vendelsjön 9/4 (Kenneth Pless) samt totalt cirka 650 ex. på flera platser runt Tämnaren 11/4 (Ulrik Lötberg).

Än större ansamlingar samlas normalt i rapportområdets slättområden under *hösten* och denna var inget undantag. *Stora flockar* innehållande minst 400 ex. var följande: 440 ex. Lårstaviken 4/9 (Karl Göran Andersson), som mest 1 147 ex. Övre Föret/Lövstaslätten 28/9 (Hans Nissen), cirka 400 ex. Gryttjom, Tierpslätten 26/9 (Ragnar Hall), cirka 500 ex. Stamsjön 4/10 (Mats Edholm, Brita Tibell), cirka 1 200 ex. Ramstalund (Västergärde + Bärsta) 12/10 (Martin Tjernberg), 545 ex. Björkby, Gamla Uppsala 24/10 (Bodil Östman) samt 500 ex. Kilbyslätten 4/11 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Dessa antal är i nivå med närmast föregående år. Sträcktoppen låg omkring månadsskiftet september/oktober.

Lars Bern

Vitkindad gås *Branta leucopsis*
Vårens första rapporteras från Hjälstaviken 29/3 (Pekka Westin m.fl.). Det var sedan härifrån alla rapporter om stora antal rastande har inkommit och som mest noterades 340 ex. 23/4 (Pekka Westin, Tom Sandström) under våren. Efter denna topp minskade antalet rastande och under perioden slutet av maj till början av augusti var arten mycket fåtalig vid sjön.

Rapporter om nordsträckande fåglar under våren har inkommit från perioden 26/3-16/5, men det är i samtliga fall bara små antal. Summorna antyder en viss koncentration i sträcket till omkring 25/4, vilket sammanfaller med nedgången i vårtoppen vid Hjälstaviken.

Häckningar har rapporterats från en handfull lokaler; dels lyckade från Lövstabukten, 2 par (Ulrik Lötberg m.fl.), Örsten, 2 par (Fredrik Bondestam) samt Ortala, Väddö, 1 par (Roland Staav) och dels några misslyckade från Lövstabukten respektive Björns skärgård (Ulrik Lötberg). Därtill har ytterligare par observerats i lämpliga häckningsmiljöer vid kusten utan att häckning har kunnat konstateras. Misstänkt häckning har dock inrapporterats från Skatudden (Thomas Johansson).

Med början under den andra veckan i augusti ökade åter antalet rastande vid Hjälstaviken och en topp nåddes omkring 19/9 då som mest 5 000 ex. noterades (Erik Löfveberg). Detta antal är förhållandevis högt, men i nivå med närmast föregående år.

Sträckande fåglar från hösten har rapporterats från perioden 28/8-26/10 med en topp på cirka 1 500 ex. Svenska Högarna 26/9 (Anders Eriksson m.fl.). I övrigt noterades endast små flockar.

Lars Bern

Prutgås *Branta bernicla*
Vår- och sommarobservationer är ovanliga, men från detta år finns ett av vardera: 1 ex. Hederviken, Närtuna 8-11/4 (Anders Eriksson, Ulf Skyllberg) och 1 ex. Björns skärgård 17-19/7 (Lennart Söderlund, Ulrik Lötberg).

Som tidigare år sågs prutgäss mer frekvent under *hösten*. Flertalet rapporter har inkommit från kusten, från Billudden i norr till Svenska Högarna i söder. Sträckande prutgäss noterades 18/9-23/10, relativt jämnt fördelade under perioden. *Det stora undantaget* var 26/9 då 1110 ex. inräknades på sydsträck förbi Svenska Högarna (Anders Eriksson m.fl.). I samband med denna kraftiga passage sågs samma dag sträckande prutgäss även i *inlandet*; cirka 30 ex. Bergsbrunna (Björn Lundgren). Bland andra sträckuppgifter under perioden kan 28 ex. förbi Västerskäret, Singö 20/9 (Joakim Johansson) och 21 ex. Svenska Högarna 5/10 (Bill Douhan) också nämnas. I övrigt sågs mest mindre flockar innehållande färre än 20 individer. *Årets sista* som rapporterats var en årsunge som dröjt sig kvar vid Forsmarks kärnkraftverk till den 23/10 (Per-Erik Holmlund).

Lars Bern

Gravand *Tadorna tadorna*
Först ut var 1 ex. Skatudden (Björn Lundgren) och 2 ex. Biotestsjön 2/4 (Joakim & Adrian Djerf). Därefter rapporteras arten från en handfull lokaler i *inlandet* (Övre Föret/Laggaslätten, Vendelsjön, Sättra, Hjälstaviken och Ekoln), men också från *kusten* (Skutskärsverken, Ledskär, Gräsö, Skatudden, Kallrigafjärden, Understen, Kalvskäret och Ytterskär) och i *skärgården* (Ut-Fredel, Rödlöga och Söderarm) fram till slutet av maj. *Flest*, 6 ex., sågs vid Ledskär 9/5 (Göran Ormestad) medan det stora flertalet av övriga fynd avser 1-2 ex.

Från slutet av maj och framöver under sommaren finns rapporter från skärgården och kusten som i flera fall anger *häckningsindicier*. *Säkra häckningar* har rapporterats från Örskär där 1 par med inledningsvis minst 6 pull. sågs (Mikael Malmaeus m.fl.), från Skrakfjärden (Bredkobben), Blidö med 1 par och 6 pull. (Roland Staav) samt från Björn med 1 misslyckad häckning (Ulrik Lötberg m.fl.). Därutöver finns observationer av 1-2 ex. från andra tänkbara häckningslokaler under häckningstid i skärgården, i första hand Svenska Högarna (Bill Douhan), Röder (Björn Wester, Bo Hallman), Gillöga (Stefan Berg, Pelle Odebrant), Svartlöga och Norröra (Lars Imby).

Antalet fynd under *hösten* var som vanligt

få: 4 ex. mot S Ledskär 24/8 (Yngve Meijer m.fl.) och 3 ex. 4/9 (Ulf Hamrin); 2 1K Hjälstaviken 6/9 (Christina Holmberg, Pekka Westin) och 1 ex. 26/9 (Nils Arvidsson m.fl.), 1 1K mot S Skatudden 17/9 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt 1 1K Skutskärsverken 2-23/10 (Per Johan Ulfendahl m.fl.).

Bill Douhan

[**Mandarinand** *Aix galericulata*]
1 hona Svandammen, Uppsala 30/3 (Thomas Berglund, Andreas Tranderyd), 1 par Forsmarks bruk 14/4 (Per Månsson, Simon Larsson), 1 ad. hane Hjälstaviken 23/4 (Thomas Johansson m.fl.), 1 hane (mycket tam) Snesslingeberg, Börstil 4 och 20/6 (Lars-Eric Roxin) samt 1 hane Väster-Ensta, Tierp 5/6 (Maria Åkerlund). Från Enköping rapporteras 1-3 ex. 31/8-8/11, bl.a. 3 1K 1/9, men även hona med fem ungar lär ha setts i Enköpingsån (Bo Bengtsson m.fl.).

Bill Douhan

Bläsand *Anas penelope*
Årets första notering var 14 ex. Havsskogen, Väddö 28/3 (Ronny Carlsson), men innan månaden var till ända hade smärre antal, maximalt 10 ex., noterats på ett flertal andra lokaler. Under *april och början av maj* registrerades sedan *större antal (≥50) rastande* på några lokaler; vid Hjälstaviken 6/4-1/5, som mest 185 ex. 23/4 (Pekka Westin); Garnsängarna, Biskopskulla 8-13/4, som mest 55 ex. 13/4 (Holger Schielzeth); södra Vendelsjön 15/4-5/5, som mest 250 ex. 21/4 (Anders Arnell); Övre Föret 18-26/4, som mest 60 ex. 18/4 (Björn Svensson); Ledskärsområdet 24/4-9/5, som mest cirka 200 ex. 24/4 (Gunnar Andersson); Björkö ängar (S Söder-Giningen), Knutby 25/4-8/5, som mest 80 ex. 25/4 (Tomas Kjelsson) samt Tegelsmora kyrksjö 29-30/4, som mest 120 ex. 29/4 (Mats Wilhelm).

Maxantalen på rastlokalerna under våren är något större jämfört med föregående år och det var också fler lokaler som hade många rastande våren 2010. Antalet rastande klingade dock snabbt av under första halvan av maj och från andra halvan rapporteras bara som mest 15 ex., vid Ledskär 16-17/5 (Ingrid Åkerberg m.fl.).

Inga indikationer på häckning har inkommit, men *översomrande individer har som vanligt rapporterats från ganska många lokaler*. Flest fanns denna sommar vid Ledskär där minst 25 ex. inräknades vid ett flertal tillfällen 11/6-26/7, som mest 60 ex. 13/6 (Bengt Säfström). Den enda större anhopningen i övrigt som registrerats under sommaren tycks ha varit 50 hanar vid Skargrunden, Lövstabukten 22/6 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Medan det största antalet översomrande vid Ledskär var i paritet med föregående år, var antalet i Hjälstaviken betydligt lägre 2010. Medan som mest 200 ex. inräknades föregående sommar rapporterades nu aldrig fler än 20. Vad som ligger bakom detta är svårt att säga, men antalet översomrande gräsänder var likaså avsevärt mycket lägre i Hjälstaviken 2010. Födobrist?

Flyttningen mot vinterkvarteren var i full gång mot slutet av augusti och pågick, som vanligt, långt in i oktober. *Inga riktigt höga dagssummor har noterats, men de överstigande 500 kan nämnas*: 605 ex. mot S Skatudden 17/9 (Mats Edholm, Brita Tibell), cirka 1 000 ex. mot S Billudden 25/9 (Herbert Baumann) samt 725 ex. mot S Skaten, Björkö-Arholma 26/9 (Åke Berg, Tomas Pärt). *Större ansamlingar av rastande (≥200) under hösten* har setts enligt följande: i Karlholmsviken 23-26/9, som mest minst 500 ex. 26/9 (Martin Tjernberg) samt cirka 200 ex. Hjälstaviken 23/9 (Kermith Illerbrand). Avslutningsvis kan sägas att antalet fynd i *november* var ovanligt få och *den senaste* var 1 ex. i Svandammen, Uppsala fram t.o.m. 24/11 (Anssi Laurila m.fl.).

Bill Douhan

Snatterand *Anas strepera*
Två vinterfynd finns från årets två inledande månader; dels 1 hona Grisslehamn 16/1 (Bill Douhan) och dels 1 hona Biotestsjön 7-28/2 (Holger Schielzeth m.fl.). I samband med *vårsträcket* finns fynd från många lokaler, men sällan med fler än ett tiotal individer på ett och samma ställe.

Häckningar har registrerats på sex lokaler. Flest, minst 70 par, i Tämnaren (där arten dock har minskat något under senare år), men

många även i Björns skärgård där cirka 25 par häckade ”med mycket bra häckningsresultat” och i Lövstabukten med 20 par, ”många lyckade häckningar” (Ulrik Lötberg m.fl.). Övriga häckningsuppgifter som inkommit är: minst 10 par (”flera stora kullar sedda”) Hjälstaviken (Pekka Westin m.fl.), minst 1 par Vendelsjön (Anssi Laurila m.fl.), 1 par Klardammen, Film (Mats Axbrink) och 1 par Husbydammarna (Patrick Fritzson).

Sammantaget har minst 128 häckande par rapporterats, men fler fanns givetvis. Det är svårt att skapa sig en uppfattning om hur stort det häckande beståndet i rapportområdet för närvarande är, men rimligtvis måste det vara i storleksordningen det dubbla, d.v.s. 250 par.

Inte heller detta år har några stora ansamlingar rapporterats från Tämnaren under senhösten (som mest 600 hösten 2009!) utan som mest bara 21 ex. rastande vid Aspnäs 22/10 (Raoul Wexius, Staffan Lindén). *Den högsta noteringen under hösten* blev istället 39 ex. Ledskär 26/9 (Holger Schielzeth m.fl.).

Bill Douhan

Amerikansk kricka *Anas carolinensis*
[0; 17; 1]
Historien upprepar sig med ett fynd även detta år; 1 hane Sävasta, Viksta 17-25/4 (Kenneth Pless).

Bill Douhan

Kricka *Anas crecca*
Bland gräsänderna i Grisslehamn sågs 1 kricka 7/1 (Björn Lindkvist), men det var den *enda iakttagelsen från årets vintermånader*. Det dröjde sedan fram till 26/3 innan *vårens första*, 2 ex. Kungsängen (Nina Janelm m.fl.), anlände. Redan en vecka senare hade antalen rastande ökat rejält på flera håll och *stora antal (≥100) har rapporterats från följande lokaler*: Hjälstaviken 3/4-4/5, som mest 160 ex. 26/4 (Ragnar Hall); Hederviken 8-11/4, som mest 180 ex. 8/4 (Anders Eriksson); Lövstaslätten 8-17/4, som mest 160 ex. 17/4 (Tomas Pärt); södra Vendelsjön 11-30/4, som mest 150 ex. 11/4 (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson); Sävasta, Viksta 13-23/4, som mest 220 ex. 17/4 (Kalle Källebrink); Övre Föret 13/4-1/5, som mest cirka 300 ex. 18/4 (Björn Svensson); 120 ex. Tegelsmora kyrksjö 15/4 (Anssi Laurila); Ledskärsområdet 16/4-2/5, som mest cirka 300 ex. 24/4 (Gunnar Andersson); cirka 100 ex. Brosjön 18/4 (Magnus Bladlund); cirka 100 ex. Forsmark 20/4 (Leif Östman); Landsbergaslätten 24-30/4, som mest cirka 200 ex. 14/4 (Martin Tjernberg); cirka 600 ex. Stamsjön 25/4 (Mats Edholm, Brita Tibell); cirka 100 ex. Björkö ängar, Knutby 25/4 och 8/5 (Tomas Kjelsson) samt cirka 100 ex. Kundbysjön 1/5 (Jesper Norrby).

Det dröjde sedan fram mot mitten av juni innan lite större antal (≥100) åter började rapporteras från för arten välkända lokaler som: Ledskär 11/6-31/7, som mest 240 ex. 16/7 (Johan Södercrantz); Hjälstaviken 14/6-30/7, som mest cirka 300 ex. 2/7 (Lars Sunnerstig); södra Vendelsjön 16/6-16/7, som mest cirka 250 ex. 16/7 (Anders Sennmalm) och cirka 100 ex. Jönsbolssjön 21-22/7 (Tomas Kjelsson m.fl.). Toppnoteringen, maximalt 300 ex. i Hjälstaviken, är dock bara en tredjedel jämfört med sommaren 2009 (se även gräs- och bläsand).

Den 5/8 inräknades 800 ex. i Hjälstaviken (Pekka Westin). Denna kraftiga ökning orsakades sannolikt av att krickor sträckte in från andra lokaler, troligen belägna i norr. Därefter inräknades aldrig fler än som mest 450 ex. den 14/8 på lokalen (Martin Tjernberg) och den sista rapporten med ett tresiffrigt antal här var 167 ex. 25/10 (Kristina Åkerlund). Andra lokaler med *stora antal (≥100) under sensommaren och hösten* var: Ledskärsområdet 15/8-16/10, som mest minst 500 ex. 19/8 (Anders Eriksson) och Vendelsjön 21/8-21/10, som mest 150 ex. 22/8 (Kenneth Pless). Inga höga sträcksummor har kommit till rrk:s kännedom.

Bill Douhan

Gräsand *Anas platyrhynchos*
Från årets inledande vintermånader rapporteras stora antal (≥500) endast från Kapellskär under andra halvan av januari med som mest minst 900 ex. 30/1 (Bo Granberg). Föregående år fanns dylika antal, och än fler, under hela hösten vid både Hjälstaviken och Vendelsjön samt mer tillfälligt vid Ledskär och Långsjön, Björklinge. Från hösten 2010

finns dock inga som helst rapporter annat än från Ledskär där cirka 500 ex. noterades 31/7 (Joakim Ekman), cirka 550 ex. 8/8 samt cirka 800 ex. 14/10 (Per Johan Ulfendahl). Därutöver finns endast två rapporter som berättar om stora antal; cirka 500 ex. Nyländadammen, Harg 1/8 (Lasse Sunnerstig) och cirka 500 ex. födosökande Gästre, Frösthult 2/11 (Pekka Westin).

Bill Douhan

Stjärtand *Anas acuta* NT

Huvuddelen av *vårsträcket* pågick av allt att döma från början av april och en dryg vecka in i maj. Många *rapporter om rastande* har i första hand inkommit från Hjälstaviken och Vendelsjön, men även från andra lokaler såväl i inlandet som vid kusten. *Det största antalet rastande* som noterades vid Hjälstaviken var 18 ex. 23/4 (Gustav Knall) och vid Vendelsjön 14 ex. 21/4 (Anders Arnell).

Från Björns skärgård rapporteras *årets enda säkerställda häckning* i och med att ett par sågs vid bo 1/6 och hona med ungar i juli (Ulrik Lötberg m.fl.). I övrigt finns ytterligare några iakttagelser av arten på andra lokaler under senvåren och sommaren, men inget av dessa fynd indikerar egentligen pågående häckning.

Höstflyttningen pågick som vanligt från åtminstone mitten av augusti och in i oktober. *Den högsta dagssumman sträckande* som rapporterats är blygsamma 60 ex. mot S Billudden 25/9 (Herbert Baumann, Göran Bridén). *Flest rastande under hösten*, 110 ex., inräknades vid Ledskär 23/9 (Johan Södercrantz).

Bill Douhan

Årta *Anas querquedula* VU

Två säkerställda häckningar har noterats: 1 hona med 7 pull. Vendelsjön 30/5 (Arvid Landgren, Per Andersson) samt 1 hona med 4 pull. Hjälstaviken 30/6 (Johan Södercrantz). Därtill *ett möjligen häckande par* i Sörsjön, Tämnaren där 1 spelande par observerades 4/6 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Andra observationer från Vendelsjön och Hjälstaviken indikerar att ytterligare åtminstone någon häckning kan ha ägt rum på respektive lokal. Därtill har par rapporterats från åtta lokaler som i flera fall är tänkbara häckningslokaler, men här finns ytterst få iakttagelser efter mitten av maj. Om vi skall försöka oss på en bedömning av antalet häckande par i rapportområdet 2010 stannar den vid ett tiotal par vilket är i nivå med närmast föregående år.

Bill Douhan

Skedand *Anas clypeata*

Totalt har 86 par/hanar rapporterats från tio lokaler under omständigheter som tyder på häckning. I särklass flest dels i Björns skärgård med 35 par (Ulrik Lötberg m.fl.) och dels i Hjälstaviken med 29 par (Pekka Westin). Därtill har ytterligare flera tiotal par/hanar observerats på andra lokaler där häckning i många fall mycket väl kan ha ägt rum, men där vi inte har några uppgifter som visar hur det förhöll sig. Vad gäller populationsutvecklingen vet vi från detta år att antalet häckande par i Björns skärgård var i storleksordningen 70 % av vad som mest har registrerats tidigare medan endast cirka 30 % av den tidigare maxnoteringen i Lövstabukten uppnåddes. Vad gäller inlandet vet vi att bedömt antal häckande par i Hjälstaviken var i nivå med året innan medan antalet i det stora viltvattnet Nyländadammen ökade från fem till bedömt antal nio. I det stora hela vet vi inte så mycket om populationsutvecklingen för arten i stort, men det finns ingenting i rapporteringen som talar för vare sig någon dramatisk minskning eller ökning. Det finns rapporter som säger att häckningsutfallet varit mycket gott åtminstone på vissa håll.

Bill Douhan

Brunand *Aythya ferina* NT

Årets vinterfynd har alla rapporterats från årets inledning: 2 hanar Biotestsjön 20/1 (Anssi Laurila) och 1 hane 7/2 (Holger Schielzeth, Jelmer Poelstra), 1 hane Rönnskärs udde 31/1 (Bo Granberg) samt 1 hona Kapellskär 7/2 (Åke Tidigs). *Från våren* finns många fynd, men det största antalet som inkommit är blygsamma 28 ex. vid Hamra, Tämnaren 10/5 (Magnus Klingse). *Antalet konstaterade häckningar var som vanligt få* och inskränker sig denna gång till: fyra kullar i Sörsjön, Tämnaren samt vardera en kull i Kärven, Dalkarlskärret och viltvattnet vid Eriksberg, Almunge.

Magnus Liljefors

Vigg *Aythya fuligula*
Under första halvan av januari, innan isen på allvar lade sig längs kusten och drev iväg de änder som påbörjat övervintring, noterades *några stora ansamlingar* (≥1 000) mellan Österns och Kapellskär med som mest cirka 4 300 ex. vid Kapellskär 9/1 och cirka 3 500 ex. vid Österns 9-10/1 (Anders Eriksson, Bill Douhan).

Säkerställda häckningar som rapporterats från våra insjövatten är som vanligt få och inskränker sig denna gång till följande lokaler: Jönsbolssjön, Stor-Kärret (Dalby) samt Slamdammarna (Edebo).

En stor ansamling har rapporterats från senhösten; cirka 1 000 ex. Biotestsjön 23/10 (Per-Erik Holmlund). I *december* hade stora antal vigg åter ansamlats på Rådmansö där minst 4 500 ex. inräknades vid Österns 10 och 15/12 (Anders Eriksson).

Magnus Liljefors

Bergand *Aythya marila* VU
Häckning för femte året i följd i rapportområdet; 1 par, som dock misslyckades, i Björns skärgård (Ulrik Lötberg m.fl.). Därtill 1 hane vid Understen 10/7 (Fredrik Bondestam), d.v.s. mitt under häckningstid, men i övrigt inga indikationer på eventuell häckning här.

Största flocken som rapporterats var 20 ex. vid Björn 20/10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson) och i Biotestsjön 1/11 (Ulf Eriksson).

Magnus Liljefors

Ejder *Somateria mollissima* NT
I samband med *vårsträcket* längs kusten inräknades cirka 2 350 rastande ejdrar utanför Kalvskäret, Singö 15/4 (Fredrik Bondestam), ett för senare år mycket högt antal för att vara denna årstid. Under våren görs ibland också enstaka iakttagelser av rastande ejder i våra *insjöar* och från denna vår finns ett fynd; 1 par i Funbosjön 5/4 (Holger Schielzeth, Katja Temnow).

I månadsskiftet maj-juni brukar *stora mängder ruggande gudingar* samlas i ytterskärgården och från Svenska Högarna rapporteras cirka 5 000 ex. 24/5 (Bill Douhan). Från denna lokal rapporterades också de enda *stora dagssummorna sträckande ejder under hösten* enligt följande: minst 4 000 ex. mot S 26/9 (Anders Eriksson m.fl.), 2 090 ex. mot S 28/9 (Tommy Eriksson m.fl.) samt 2 500 ex. mot S 10/10 (Viggo & Jesper Norrby).

Magnus Liljefors

Praktejder *Somateria spectabilis* [?; >103; 1]
1 hane Björns skärgård 21/5 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Ett fynd även detta år, men bortsett från 1 ex. 2009 får vi gå tillbaka till 2005 för att finna närmast föregående observation i rapportområdet. Arten har helt klart minskat under senare tid.

Magnus Liljefors

Alfågel *Clangula hyemalis* EN
Inga större antal har för ovanlighetens skull rapporterats från kusten under årets första månader. *I samband med vårsträcket sågs rastande alfåglar på två lokaler i inlandet*; Ekoln med som mest 8 ex. 10-16/5 (Ragnar Hall m.fl.) samt, en mer udda lokal, 1 hona Ingermossens viltvatten, Altuna så sent som 26-27/5 (Eva Johansson m.fl.). *Under senhösten och in i december räknades stora antal utanför* Rönnskärs udde och Sennebyhaken med cirka 2 900 ex. 31/10 (Bill Douhan), cirka 5 000 ex. 17/11 (Anders Eriksson) och cirka 1 800 ex. 3/12 (Fredrik Bondestam).

Magnus Liljefors

Sjöorre *Melanitta nigra*
Ovanligt få fynd från *januari och februari*; endast nio rapporter med som mest 10 ex. mot S Rönnskärs udde 5/1 (Svante Söderholm m.fl.). Från *vårsträcket* finns observationer av *rastande i inlandet* rapporterade från perioden 5/4-30/5 och då flest fynd från sjöar med stora vattenytor. *De två största flockarna* har båda rapporterats från Ekoln; 40 ex. 10/5 (Calle Andersson, Johan Södercrantz) och 60 ex. dagen därpå (Martin Tjernberg). *Vårens sista* observation, 15 ex. Tämnaren 30/5 (Zacke Svensson m.fl.), får anses som sen.

Från höststräcket finns endast tre noteringar med dagssummor överstigande 500 ex.; 656 ex. mot S Håkanskär, Vätö 26/8 (Magnus Liljefors), 1 715 ex. mot S Skaten, Björkö-Arholma 26/9 (Åke Berg, Tomas Pärt) och 732 ex. mot S Måssten, Singö 27/9 (Fredrik Bondestam).

Magnus Liljefors

Svärta *Melanitta fusca* NT
Från *januari-februari* föreligger ett smärre antal rapporter, varav 49 ex. mot SO Simpnäs 9/1 (Niklas Hjort) förtjänar att nämnas. *Den högsta noteringen sträckande från våren* var förhållandevis blygsamma 67 ex. mot NO Svenska Högarna 24/4 (Per Johan Ulfendahl m.fl.) medan rapporter om *rastande svärtor i inlandet* denna vår inskränker sig till endast tre: 1 par Skarholmen, Ekoln 24/4 (Tobias Hammarberg) samt 1 par Vendelsjön 27/5 (Bernt Thorsell) och 1 hona 30-31/5 (Anders Arnell).

Flera rapporter innehållande *häckningsuppgifter* har inkommit från kusten respektive skärgården och även årets redogörelser indikerar att svärtan ökar i antal. Från Björns skärgård rapporteras 45 par och återigen ett rekordår med mängder av flygga ungar (Ulrik Lötberg m.fl.). Från Svenska Högarna berättas om i storleksordningen ett 60-tal sannolikt häckande par vilket också visar på ett ökande bestånd (Bill Douhan). Därutöver är arten rapporterad med smärre antal par från flera öar i ytterskärgården; som mest 4 par Håkanskär, Vätö (Magnus Liljefors), 6 par Långskär, Söderarm (Joakim Ekman m.fl.) samt 4 par Ängskär, Blidö (Roland Staav).

Från hösten kan slutligen de två högsta antalen som rapporterats som sträckande nämnas: 101 ex. mot S Understen 19/9 (Fredrik Bondestam) och 100 ex. mot S Svenska Högarna 28/9 (Tommy Eriksson m.fl.).

Magnus Liljefors

Knipa *Bucephala clangula*
Här redovisade fakta om knipan i rapportområdet under året avser i samtliga fall stora antal som inräknats längs kusten. Från *januari-februari* rapporteras 1 020 ex. vid Kalvskäret, Singö 5/1 (Svante Söderholm m.fl.) och cirka 800 ex. 16/1 (Bill Douhan), cirka 1 000 ex. Kapellskär 31/1 (Anders & Tommy Eriksson) samt som mest 700 ex. Biotestsjön 13/2 (Thomas Pless m.fl.). På den senare lokalen, Biotestsjön, noterades cirka 1 000 ex. 22/3 (Anssi Laurila) vilket var det största antalet som noterades under våren.

Från sommaren och den tidiga hösten meddelas som vanligt om stora antal, i första hand ruggande hanar, från Björns skärgård där som mest cirka 1 800 ex. inräknades 28/7 och cirka 2 000 ex. 18/9 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

Under *december* noterades sedan, också som vanligt, höga antal från området mellan Kapellskär och Österns med som mest formidabla minst 2 500 ex. vid Österns 23/12 (Anders Eriksson).

Bill Douhan

[**Kamskrake** *Mergus cucullatus*]
Ett honfärgat ex. sågs flyga över Svenska Högarna tillsammans med 2 småskrakar 24/5 (Bill Douhan).

Magnus Liljefors

Salskrake *Mergellus albellus* NT
Trots kyla och isläggning rapporterades salskrakar från kusten under *januari-februari*; som mest 45 ex. Ängsholmen, Björkö-Arholma 4/1 (Niklas Hjort) och 45 ex. vid Biotestsjön 22/1 (Niklas Hjort). Från *våren* saknas fynd av större flockar och högsta antal som registrerats blev svaga 18 ex. Ledskär 25/4 (Mikael Malmaeus) respektive 1/5 (Tomas Pärt). Några iakttagelser av arten finns även från *sommaren*: 1 hona Hjälstaviken t.o.m. 6/6 (många observatörer), 1 hona Karlholmsviken 12/6 (Raoul Wexius, Gunnar Ehrenroth) och 2 honor Kalvharen, Gårdskärshalvön 11/7 (Per Johan & Kerstin Ulfendahl).

Ansamlingar med fler än 20 individer finns noterade på fem lokaler under året, men *de i särklass största är från senhösten*: som mest 162 ex. Skedviken 29-30/10 (Bill Douhan, Helge Röttorp) och 106 ex. Karlholmsviken 30/10 (Raoul Wexius, Gunnar Ehrenroth). Från *december* finns avslutningsvis tre fynd vilket är ovanligt få jämfört med motsvarande månad närmast föregående år.

Magnus Liljefors

Småskrake *Mergus serrator*
Från 2010 finns inga som helst rapporter som indikerar häckning i våra insjöar. De fynd som gjordes i *inlandet*, alla under perioden 4/4-30/5, avser i de flesta fall rastande småflockar i främst Mälaren, som mest 9 ex. Ekoln 26/4 (Pekka Westin), men också några få iakttagelser av överflygande och då som mest 5 ex. mot N Hjälstaviken 18/4 (Martin Tjernberg).

Bill Douhan

Storskrake *Mergus merganser*
Trots svåra isförhållanden på många håll längs kusten noterades några *stora ansamlingar* (≥300) under *februari* med cirka 300 ex. O norra Gräsö 5/2 (Leif & Kersti Östman), men också kring Biotestsjön 14/2-30/3 med som mest cirka 425 ex. 14/2 (Zacke Svensson m.fl.). Från *våren* finns endast en sådan rapport, nämligen cirka 350 ex. Ledskär 1/5 (Tomas Pärt). Från början av *juni* och framöver rapporterades sedan stora ansamlingar i Björns skärgård vid flera tillfällen 10/6-18/9 med som mest cirka 950 ex. 28/7 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Det dröjde därpå fram till *senhösten* innan storskrakarna hade anlänt till den sedvanliga lokalen för arten, d.v.s. Skedviken, där som mest cirka 1 600 ex. inräknades 29/10 (Helge Röttorp), men också till Tämnaren där cirka 1 000 ex. låg utanför Vårhäll 31/10 (Lars Bern, Jacob Angsten). Till sist också cirka 350 ex. i Hargsviken 7/11 (Wilhelm Dietrichson).

Bill Douhan

Rapphöna *Perdix perdix* NT
Det är nog bara att inse att samtliga rapphöns som numera ses i rapportområdet är utplanterade fåglar av diskutabel genetisk härkomst och att den naturliga population, som var mycket stark fram till mitten av 1900-talet, således är utplånad. Den nedan lämnade redovisningen av årets fynd kan därmed betraktas som en kartläggning av utplanteringsområden/platser! Noterbart är att flertalet flockar successivt decimerades under vintermånaderna för att slutligen vara till synes helt utraderade.

Uppsala kommun: 2 ex. Lövsta herrgård (Lövstaslätten), Funbo 27/2-26/3 (Ragnar Hall m.fl.), 1 sp. ex. Klastorp, Gamla Uppsala 29/5 (Pekka Westin), 3 ex. Fågelbo våtmark, Jumkil 20/9 (Arvid Landgren), 7 ex. Stamsjön, Tuna 4-11/10 (Mats Edholm, Brita Tibell) och 1 ex. Kumla, Balingsta 27-28/11 (Ulf Karlsson). Knivsta kommun: 1 par Säby (Lövstaslätten), Lagga 2/4 (Tomas Pärt), 1 sp. ex. Stenby (Laggaslätten), Husby-Långhundra 21/5 (Niklas Hjort) och 1 ex. Ista, Vassunda 23/9 (Anders Köling). Håbo kommun: Utplanterade rapphöns från Segersta gård sågs i varierande antal, som mest 31 ex., på fälten vid Ekolsundsvikens nordöstra hörn (strax söder om Hjälstaviken) 20/9-21/11. Redan i juni-juli sågs 2+2 ex. kring Segersta. Enköpings kommun: Från januari-mars rapporterades 10 ex. Mälby (Fjärdhundraslätten), Frösthult (Carl-Johan Pettersson), 8+9 ex. i Långtora socken (Anita Janelm m.fl.), 5 ex. Vånsjö, Torstuna (Bengt Ottosson m.fl.) och 2 ex. Skolsta, Litslena (Petter Haldén). Fynden under häckningstid inskränkte sig till 1 ex. Björkhagen, Torstuna 6/4 (Ulf Broberg), 1 sp. ex. Litslena kyrka 8/5 (Johan Södercrantz, Anders Sennmalm) och 1 sp. ex. Eklunda våtmark, Simtuna 15/6 (Kalle Källebrink, Eva Johansson). Från hösten rapporterades 5 ex. Vånsjöbro, Härnevi (Bengt Ottosson m.fl.), 5 ex. Vånsjö, Torstuna (Ragnar Hall, Ulf Gärdenfors), 10 ex. Biskops-Kulla kyrka (Anders Sennmalm m.fl.), 2 ex. Frösthults kyrka (Jukka Markkanen) och 15 ex. Skönsberg, Hjälstaviken (Pekka Westin). Sala kommun: 1 ex. Norrbäck, Norrby 7/7 (Kalle Källebrink). Älvkarleby kommun: Vid Gårdskär sågs 3 ex. 14/2, därefter 1 par med minst 1 kyckling 12/7 och den sista iakttagelsen gjordes 28/8 (Per Johan & Kerstin Ulfendahl, Kenneth Pless). Tierps kommun: Som mest 5 ex. Norrby, Vendelsjön 6-13/11 (Anssi Laurila m.fl.). Norrtälje kommun: 1 sp. ex. Nyckelby, Lohärad 17/6 (Kristoffer Stighäll) och 14 ex. Håsta, Gottröra 7/12 (Anders Eriksson).

Martin Tjernberg

Vaktel *Coturnix coturnix* NT
Den första vakteln för året hördes spela vid Tingstukällan, Bälinge 14/5 (Kenneth Pless) *och den sista* på Ryggmossen (en mycket udda lokal!), Skuttunge 29/7 (Sebastian Sundberg). Totalt under säsongen lokaliserades 67 spelande tuppar, d.v.s. 41 färre än 2009 och endast 24 procent av rekordsumman från 2007. Vi får gå tillbaka till 2001 för att finna ett motsvarande lågt antal (68).

Kommunfördelningen var Uppsala 22, Enköping 14, Sala (del av) 8, Heby 5, Östhammar 5, Norrtälje 5, Knivsta 4, Tierp 3 och Håbo 1.

Martin Tjernberg

Smålom *Gavia stellata* NT
Ett flertal iakttagelser av *summor överstigande 60 sträckande* har rapporterats, samtliga av Fredrik Bondestam från Singö skärgård; 67 ex. mot N Örsten 15/4, 93 ex. mot N Måssten 24/5, 201 ex. mot S Understen 19/9, 206 ex. mot S Måssten 27/9 samt 81 ex. mot SO Understen 8/10.

Antalen från 19 respektive 27/9 tillhör de allra högsta som någonsin har registrerats i rapportområdet.

Fredrik Friberg

Storlom *Gavia arctica*
Från *vårsträcket* längs kusten finns två noteringar omfattande tresiffriga antal gjorda; dels 136 ex. mot N Skatudden 20/4 (Holger Schielzeth) och dels cirka 100 ex. rastande i Öregrundsgrepen, utanför Biotestsjön, 21/4 (Martin Resare).

Endast fem säkerställda häckningar har rapporterats med vardera ett par i Slagsmyren, Morkarla (Lars Bern, Jacob Angsten), Strandsjön, Järlåsa (Yngve Hareland), Stennässjön, Skogs-Tibble (Anders Jansson), Storsjön, Länna/Riala (Tommy Eriksson) samt Exarbysjön, Riala (Michel Goiney).

Även från *hösten* finns *två höga dagsnoteringar* avseende sträckande längs kusten; 345 ex. mot S Skaten 26/9 (Åke Berg, Tomas Pärt) och 224 ex. mot S Håkanskär, Vätö 9/10 (Magnus Liljefors).

Fredrik Friberg

Obest. islom *Gavia immer/adamsii*
Endast två fynd av godkända islommar detta år, båda dock till art obestämda; 1 ex. mot S Understen, Singö 1/10 (Fredrik Bondestam) och 1 ex. mot S Svenska Högarna 14/10 (Jesper & Viggo Norrby).

Fredrik Friberg

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*
Arten är rapporterad från endast en lokal under årets två inledande *vintermånader*, nämligen Biotestsjön/kanalen vid kärnkraftverket där som mest 4 ex. sågs 6/1-30/3 (Annika Rastén m.fl.). Därefter dröjde det fram till mitten av april innan det åter finns rapporter, nu om *sannolikt nyanlända individer*. Först ut var bl.a. 1 sp. ex. Dalkarlskärret 17/4 (Owe Rosengren, Björn Svensson) och 1 ex. Kundbysjön samma dag (Bo Granberg).

Konstaterade häckningar registrerades sedan på fyra lokaler: 1 par Stor-Kärret, Dalby (två kullar, 5+6 ungar) 17/4-4/9 (Owe Rosengren m.fl.), 1 par Jägarmossen, Rimbo (ruvande i vattenfylld gammal jordtäkt) 1/7 (Helge Röttorp), 1 par Nyländadammen, Harg – 4 1K 2/9 (Wilhelm Dietrichson) samt 1 par Lillsjön, Gryta med som mest 1 ad. och 2 1K 31/8 (Holger Schielzeth m.fl.).

Utöver dessa säkerställda häckningar har observationer gjorts även på andra lokaler *under häckningstid som kan indikera häckning*: 1 par Trunsta träsk, Knivsta 29/4 (Niklas Hjort), 2 sp. ex. viltvatten vid Hultmanstorp, Harg 3/5 (Mats Edholm, Brita Tibell), 1 sp. ex. Hjälstaviken 11/5 (Staffan Lindén), som mest 2 ex. Ingermossens viltvatten, Altuna 17/5-18/6 (Eva Johansson m.fl.), 1 ex. Billerstena viltvatten, Altuna 26/5 (Kalle Källebrink m.fl.), 1 ex. viltvatten vid Fasenbo, Heby 30/5 (Magnus Klingse) samt 1 ad. Slamdammarna, Edebo 8/7 (Bo Granberg).

Från *hösten* har sedan ytterligare fynd gjorts enligt följande: 1 ex. Dalkarlskärret 5/9 (Bo Ericsson), 2 1K Björns skärgård 11/9 (Ulrik Lötberg), 1 ex. Karlsholmsviken 27/9 (Anders Johansson), 1 ad. Ekebydammen, Uppsala 21-22/10 (Yngve Hareland m.fl.), 1 ex. Tjockö, Rådmansö 5/11 (Lars-Erik Berg), 1 ex. S Fogdö, Väddö 5/11 (Björn Wester m.fl.) och 1 ex. kanalen vid Forsmarks kärnkraftverk 7/11 (Johan Södercrantz, Per Gustafsson). Avslutningsvis kan nämnas 3 ex. på sistnämnda lokal även 26/12 (Tobias Hammarberg m.fl.) vilket blev det enda rapporterade *decemberfyndet*.

Fredrik Friberg

Skäggdopping *Podiceps cristatus*
Flera fynd har rapporterats från årets *två inledande vintermånader*: 1 ex. Örsten, Singö 4/1 (Ulf Svahn), 1 ex. mot NV Simpnäs 9/1 (Niklas Hjort), 1 ex. Havsskogen, Väddö 6/2 (Ronny Carlsson), 1 ex. Gamla Grisslehamn 7/2 (Åke Berg, Tomas Pärt), 1 ex. Kapellskär 8/2 (Raoul Wexius, Staffan Lindén), 1 ex. Biotestsjön 12-18/2 (David Hammarberg m.fl.), 1 ex. Nothamn, Väddö 13/2 (Björn Lindkvist), 1 ex. Strömmen, Gåvsta, Rasbo

13/2 (Åke Berg m.fl.) och 1 ex. Rönnskärs udde 14/2 (Per-Erik Holmlund). Flera av fynden vid Väddökusten kan mycket väl avse en och samma individ.

Rapporter om *häckningsförekomster* har inkommit från många lokaler och de som indikerar *lite större antal häckande par* (minst 10) var: 50 häckande par (alla misslyckades) Hjälstaviken (Pekka Westin), minst 17 par Hemviken, Ängsö, Länna 23/4 (Fredrik Sigsarve), minst 18 par Södersundet, Rådmansö 25/4 (Tryggve Engdahl) samt 15 par Backbyfjärden, Singö 15/5 (Martin Tjernberg).

Det är inte möjligt att utifrån inkomna rapporter uttala sig om artens status som häckfågel i rapportområdet, men häckningsutfallet är inte alltid det bästa (se Hjälstaviken ovan). Det finns dock rapporter som inger hopp. Från södra Vendelsjön berättas om 7 par vid bon 2/6 och 20 ungar 14/8 (Per-Erik Holmlund).

Vintern anlände redan i slutet av november och inga skäggdoppingar har rapporterats efter 13/11.

Fredrik Friberg

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*
Häckande, eller mycket sannolikt häckande, par har rapporterats från följande lokaler: 4 par Klardammen, Dannemora 15/4-24/7 (Johan Södercrantz m.fl.), 1 par Dalkarlskärret 18/4-11/7 (Owe Rosengren m.fl.), 2 par Lillbyasjön, Film 20/4-19/6 (Leif Östman m.fl.), 1 par Kärven 20/4-25/7 (Tomas Kjelsson m.fl.), 2 par Tegelsmora kyrksjö 30/4-9/5 (Martin Tjernberg m.fl.), 1 par Nyländadammen, Harg 30/4-16/5 (Wilhelm Dietrichson m.fl.), 1 par Skeppshusviken, Häverö 10-28/5 (Joakim & Rune Johansson), 1 par Vängsjön, Gottröra 10/5 (Bill Douhan), 1 par Salsta slott, Lena 12-18/5 (Weine Erlandsson m.fl.), 7 par Slagsmyren, Morkarla 13/5-4/8 (Mats Edholm m.fl.), 1 par Hammardammen, Morkarla 13-31/5 (Lars Bern m.fl.), 1 par Husbydammarna 25/5-29/7 (Anders Sennmalm m.fl.), 1 par Jägarmossen, Rimbo 30/5-24/7 (Helge Röttorp m.fl.), 1 par i viltvatten vid Nässja, Gottröra 25/6 (Bill Douhan), 1 par Dannemorasjön 9/5-7/8 (Annika Rastén m.fl.) och 1 par Testen (Tomas Kjelsson m.fl.).27

I övrigt har iakttagelser rapporterats från följande möjliga/tänkbara häckningslokaler under häckningstid: som mest 3 ex. Grissjön, Järlåsa 18-28/4 (Anders Jansson), 1 ex. Stamsjön 28/4-7/5 (Mats Edholm, Brita Tibell), 1 ex. i viltvatten vid Hultmanstorp, Harg 30/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), 1 ex. södra Vendelsjön 12/5 (Sören Franceen m.fl.), 1 sp. par Sottern, Knutby 15/5 (Bill Douhan), 1 ex. Jönsbolssjön, Almunge 24/5 (Tomas Kjelsson) och 2 ex. 19/6 (Ragnar Hall) samt 3 ex. Fladen, Almunge 3/6 (Tomas Kjelsson, Benny Åhr).

Sammantaget minst 27 häckande par på 16 lokaler samt observationer under häckningstid på ytterligare sju möjliga/tänkbara häckningslokaler innebär ytterligare en rejäl ökning av fjolårets rekordantal med då 17 häckande par och observationer på ytterligare tio lokaler under häckningstid. Efter att ha ökat endast långsamt under en lång följd av år tycks ökningstakten nu ha tagit fart. Det skall bli intressant att se vad som blir resultatet av nästa års riksinventering av arten.

Fredrik Friberg

Svarthakedopping *Podiceps auritus* NT
Rastande individer rapporterades från ett flertal lokaler, både längs kusten och i inlandet, under vårflyttningen, men sedan också par i många lämpliga häckningsbiotoper runt om i rapportområdet. Totalt har i storleksordningen 65-70 revir rapporterats, men antalet konstaterade häckningar var betydligt färre (cirka ett dussin). Det stora flertalet av reviren är i konstgjorda vatten i inlandet, men revir fanns också längs kusten och i skärgården, därtill i några naturliga sjöar. *Lokaler med åtminstone tre revir var följande*: 5 par Jägarmossen, Rimbo (Bo Granberg m.fl.), 3 par i viltvatten vid Skogstorp, Roslags-Bro (Gabriel Ekman), minst 3 par i viltvatten vid Värnberg, Roslags-Bro (Joakim Ekman), 3 par i viltvatten vid Karby, Estuna (Joakim Ekman), som mest 3 par Ekebydammarna, Uppsala (Åsa Steinholtz m.fl.), 3 par i viltvatten vid Nogård, Fjällnora (Susanne Malm), 4 par i viltvatten vid Eriksberg, Almunge (Tomas Kjelsson) och som mest 4 par Nyländadammen, Harg (Gunnar Lignell m.fl.).

Svarthakedoppingen är tillsammans med

gråhakedoppingen nästa års riksinventeringsarter och det är bara att hoppas på att inventeringsinsatsen för dessa två blir så pass omfattande att vi kan bilda oss en god uppfattning om dessa två arters nuvarande status i Uppland.

Fredrik Friberg

Storskarv *Phalacrocorax carbo*
Häckningar vid kusten har noterats enligt följande: 75 par Lövstabukten och 454 par (=använda bon) Själgrundsskallen, Singöfjärden 22/8 (Roland Staav). Från *Mälaren* finns som vanligt flera kolonier rapporterade med 26 par Torrgrund, Oknöfjärden; 84 respektive 32 par på Lilla respektive Stora Mittskär i Ekolsundsviken 25/4 samt 143 par Stenholmen, Gorran 28/4 (Thomas Pettersson). Även i Tämnaren häckade 30 par, men samtliga misslyckades med att producera flygga ungar (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Totalt 529 par vid kusten är betydligt fler än fjolårets 121 medan sammanlagt 315 i våra sötvatten är klart färre än de 494 par som registrerades här 2010.

Fredrik Friberg

Rördrom *Botaurus stellaris* NT
Antalet spelande hanar, alla hörda under perioden 3/4-13/7, bedöms har varit 46 vilket är nära en halvering jämfört med föregående år (=86). Flest hade denna gång Lårstaviken med fyra (bedömt antal), men Tämnaren, Vendelsjön och Hjälstaviken kom strax efter med vardera tre. Inga indikationer på häckning har rapporterats.

Årets resultat gör 2010 till det sämsta året sedan 1998 (=31). Under åren 2004-2009 låg antalet spelande stadigt inom intervallet 76-86 vilket troligen är ungefär vad rapportområdet som mest kan härbärgera. Huvudskälet till det dåliga resultatet är säkerligen hög dödlighet under den gångna vintern som var den kallaste och snörikaste på länge. För Tämnarens del handlar det också om dålig tillgång på vass även detta år.

Fredrik Friberg

Ägretthäger *Egretta alba* [1; 35; 4]
Följande fynd har godkänts av rrk: 1 ex. Enköping 21/3 (Håkan Atthem), 2 ex. Hjälstaviken 11-12/5 (Bosse Danielsson m.fl.), 1 ex. Salsta, Lena 13/5 (Måns Grundsten m.fl.) och 1 ex. Övre Föret 13-15/5 (Per Johan Ulfendahl m.fl.). Rrk har gjort bedömningen att minst 4 olika individer har varit inblandade i ovan nämnda iakttagelser.

Fredrik Friberg

Gråhäger *Ardea cinerea*
Följande häckningsuppgifter har inkommit:

Tabell 2. Rördrom, *Botaurus stellaris,* i Upplands rapportområde 1973–2010

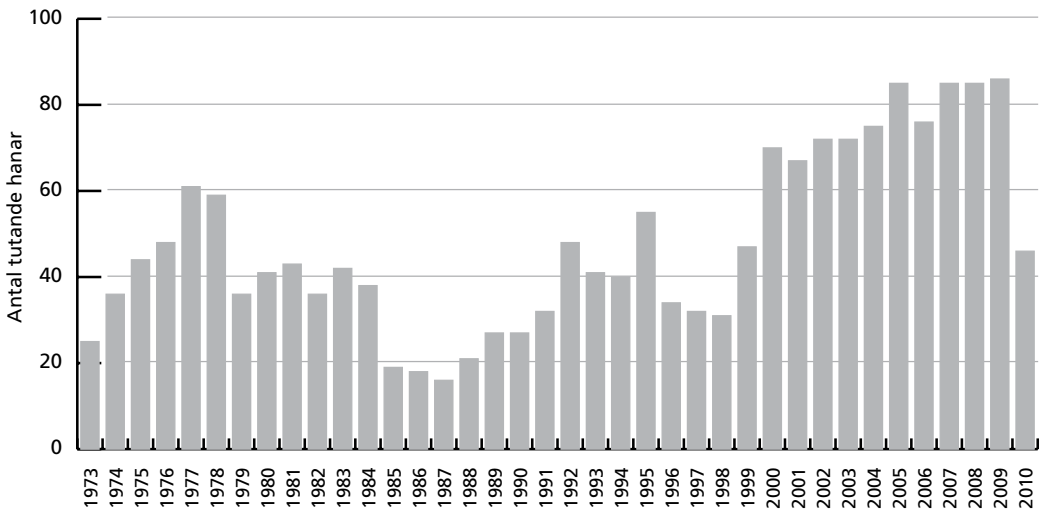

13 par Stenholmen, Gorran 28/4 (Thomas Pettersson), 100 par Grönö, Hållnäs 28/5-10/6 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), 9 par Hammarudd, Ekolsund 30/5 (Patrik & Mikael Rhönnstad), cirka 10 par Lötaholmen, Rådmansö 22/6 (Bo Granberg) och 100 par Älvkarleby 5/7 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Därtill har ungar hörts från åtminstone något bo vid norra delen av Vendelsjön 19/6 (Kenneth & Thomas Pless) samt arten setts under omständigheter som tyder på häckning vid Rangarnö, Väddö 27/6 (Joakim Ekman).

Sammantaget minst 234 häckande par vilket dock bara är en mindre del av det verkliga häckande beståndet.

Fredrik Friberg

Vit stork *Ciconia ciconia* RE

Fyra fynd föreligger: 1 ex. Vämlinge, Estuna 5-6/4 (Jesper Norrby), 1 ex. överflygande Viksta stentorg, Viksta 9/5 (Håkan Andersson), 1 ex. mot N Hågadalen, Uppsala 6/6 (Nic Kruys) samt 1 ex. Väster Lakbäck, Nora 8/12 (Kalle Nyremo gm Lars G Åberg).

Iakttagelserna är väl skilda åt i tiden och räknas därför som olika individer. Fyndet i december är givetvis extremt, särskilt om vi beaktar att det då var full vinter med mycket snö.

Bill Douhan

Bivråk *Pernis apivorus* VU

Helt programenligt visade sig de första bivråkarna för året 12/5 med 1 ex. Ledskär (Niklas Hjort) och 2 ex. Åhl, Österunda (Bengt Ottosson). Därefter rapporterades 281 observationer fram till årets sista som var 1 ex. Vaxmyra, Ärentuna 28/9 (Georg Larsson). Det totala antalet individdagar under året (=summan av antalet observerade individer/dag) uppgick till 355, d.v.s. 20 fler jämfört med 2009. Om vi antar, och hoppas, att antalet individdagar åtminstone i någon mån speglar populationstrenden, blir slutsatsen att vi för närvarande har ett relativt stabilt bestånd i Uppland. Förhoppningsvis är situationen likartad i övriga landskap, även om det endast sträckte ut 1 658 bivråkar vid Falsterbo under hösten, det i särklass sämsta resultatet genom tiderna. Vi får hoppas att det dåliga resultatet var orsakat av den rådande vindsituationen under den huvudsakliga sträckperioden och att många bivråkar valde andra sträckvägar för att ta sig till Afrika.

Martin Tjernberg

Brun glada *Milvus migrans* [9; 119; 8]

Samtliga fynd: 1 ex. mot NO Vendelsjön 15/4 (Anssi Laurila), 1 ex. mot NO Sundbromark, Bälinge 24/4 (David Hammarberg), 1 ex. mot N Nåsten, Uppsala-Näs 9/5 (Johan Södercrantz*, Arvid Landgren, Ulf Gärdenfors), 1 ex. mot N Tingstukällan, Bälinge 21/5 (David Hammarberg), 1 ex. Marö, Rådmansö 26/6 (Anders Tengholm, Anders Helander), 1 ex. Häverö 26/6 (Per Jakobsson), 1 ex. Ekolsunds slott, Hjälstaviken 5/7 (Johan Månsson) och troligen samma ex.
Enköping 5/7 (Bengt Ottosson) samt 1 ex. Älmsta, Väddö 15/8 (Björn Lundkvist).

Nio fynd; fyra under våren (15/4-21/5), fyra under sommaren (26/6-5/7) samt 1 ex. i augusti (15/8). Antalet inblandade individer är givetvis svårbedömt, men det kan ha varit så många, och räknas här, som åtta.

Martin Tjernberg

Röd glada *Milvus milvus*

Samtliga fynd: 1 ex. Lillsjön, Gryta 22/5 (Ragnar Hall), 1 ex. Skärfälten, Uppsala-Näs 4/7 (Nina Janelm), 1 ex. Sundbromark, Bälinge 5/7 (Nils-Olof Jerling), 2 ex. Tingstukällan, Bälinge 7/7 (Kenneth Pless*, Per Johan Ulfendahl m.fl.), 1 ex. Örskär 21/7 (gm Martin Irestedt) samt 1 ex. Övre Föret, Uppsala 15/8 (Per-Johan Holmlund).

Sju fynd av sammanlagt högst fem individer då gladorna som observerades 4-7/7 med största sannolikhet var samma fåglar.

Martin Tjernberg

Havsörn *Haliaeetus albicilla* NT

Totalt 2 808 fynd finns rapporterade i Artportalen, d.v.s. något färre än föregående år (Som kuriosa kan nämnas att endast björktrast, blåmes, talgoxe, kråka och grönfink har fler fynd registrerade!). *Större ansamlingar*, minst 10 ex., har rapporterats vid 18 tillfällen; som flest 25 ex. Biotestsjön 2/4 (Joakim & Adrian Djerf). En prognos för den närmaste framtiden är att antalet årliga fynd kommer att stabilisera sig kring 3 000, om nu inte en minskad rapporteringsbenägenhet inträder.

Att se havsörn hör numera till vardagen och folk kanske kommer att tröttna på att rapportera alla iakttagelser!

Martin Tjernberg

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*
Årets första passerade över Norrboda, Gräsö 26/3 (Elisabeth Karlsén), men redan från dagen därpå och framöver observerades arten dagligen i rapportområdet. *Sist ut*, enligt rapporteringen, var vardera 1 ex. vid Vendelsjön (Jörgen Rydenius) respektive Hjälstaviken 10/10 (Holger Schielzeth).

Under året var arten föremål för SOF:s riksinventering och för rapportområdets del konstaterades *cirka 140 häckande par* vilket är tiotalet fler än vid den förra inventeringen, 1995. En detaljerad redovisning av resultatet har publicerats i FiU nr 2 2011.

Martin Tjernberg

Blå kärrhök *Circus cyaneus* NT
Från årets inledande vintermånader finns endast ett fynd; 1 hane Grystaviken, Veckholm 22/1 (Pekka Westin, Thomas Johansson). Om vi ska tro rapporteringen startade *vårflyttningen* 31/3 och pågick fram till 23/5. Under perioden rapporterades 134 individdagar (=summan av antalet individer/dag). Detta är 18 färre jämfört med 2009, men mycket nära genomsnittet för de senaste sju åren.

Från sommaren föreligger tre iakttagelser: 1 honf. Börje kyrka 5/6 (Dag Eriksson), 1 ad. hane Fjärdhundraslätten 14/7 (Kalle Källebrink) samt 1 ad. hona Öja, Norrby 26/7 (Kjell-Åke Källebrink).

Antalet individdagar under höstflyttningen, perioden 7/8-22/11, uppgick till 293. Det är en avsevärd försämring jämfört med året innan (423 individdagar) och 179 under genomsnittet för höstarna 2003-2009. Orsaken till detta kan man förstås bara spekulera om, men möjligen/troligen var häckningssäsongen mycket dålig i Finland. Det låga antalet sydväststräckande över Ålands hav som rapporterats, endast 33 (63 hösten 2009 och 78 hösten 200), stödjer dock denna hypotes.

Även från *december* finns endast en observation: 1 ex. Fjärdhundraslätten (Eva Edmert).

Martin Tjernberg

Stäpphök *Circus macrourus* [12; 40; 1]
Från Lövstaslätten rapporteras 1 2K honf. förbiflygande Högby 24/5 (Jan Wärnbäck) och 1 2K hane födosökande 28/5-1/6 (Nils-Erik Ewers*, Ingrid Åkerberg m.fl.). Observationerna bedöms avse en och samma individ.

Martin Tjernberg

Ängshök *Circus pygargus* EN
En lyckad häckning som resulterade i två flygga ungar konstaterades vid Söder-Giningen, Bladåker där det för övrigt sågs även en 2K hane på tillfälligt besök (Bill Douhan). *Utöver denna häckning bedöms två häckningsförsök, alternativt misslyckade häckningar, ha ägt rum*; dels vid Dragmansbosjön (Eva Johansson, Kalle Källebrink) och dels vid Vissjön, Björklinge (Ragnar Hall m.fl.). Även vid dessa lokaler sågs tillfälligt vardera två hanar.

Förutom vid de ovan nämnda lokalerna misstänks ytterligare några häckningar, eller häckningsförsök, i rapportområdet. Dessa misstankar grundar sig på frekventa observationer inom avgränsade områden samt enstaka bytestransporter; i första hand i Alundatrakten, i Vendelområdet samt i trakten av Vänge.

Under perioden 29/4-19/9 gjordes totalt 115 observationer av arten, mestadels enstaka individer, men vid fem tillfällen två tillsammans. De allra flesta fynden rapporteras från de mellersta och sydvästra delarna av rapportområdet.

Martin Tjernberg

Duvhök *Accipiter gentilis*
Antalet individdagar under året uppgick till 644, d.v.s. 50 färre än 2009. Av dessa är 133 från *vintermånaderna januari-februari*, 45 färre jämfört med året innan, men ändå inom intervallet för antalet individdagar för dessa två månader åren 2006-2009 (=129-189).

Ingen möda lades detta år ned på att försöka hitta nya bon i Roslagen, men vid kontroll av kända bon påträffades åtta med pågående häckning. I dessa bon fanns totalt 19 ringmärkningsdugliga ungar vilket ger ett snitt på 2,37 ungar/lyckad häckning. Fyra bon innehöll vardera 3 ungar, tre bon vardera 2 ungar och ett bo endast en unge (Bill Douhan).

Från *hösten* rapporteras endast tre duvhökar på insträck över Ålands hav vilket är en rejäl bottennotering. Kanske var det få inkommande duvhökar från Finland som bidrog till att *antalet individdagar under december*, 45, var lägre än något annat år perioden 2006-2009 (=51-101).

Martin Tjernberg

Sparvhök *Accipiter nisus*
Från *vårflyttningen* rapporterades totalt mediokra 34 ex. mot N eller NO vid kusten under perioden 18/4-13/5, som mest 15 ex. mot NO Björn 30/4 (Lennart Söderlund, Ulrik Lötberg). Även under *hösten* blev resultatet förhållandevis klent med totalt 593 ex. på insträck över Ålands hav 5/9-31/10. *De två största dagssummorna*, båda från Skatudden, var 65 ex. 9/10 (Mats Edholm, Raoul Wexius m.fl.) och 56 ex. 18/9 (Mats Edholm, Brita Tibell). Det tämligen blygsamma resultatet under hösten kan kanske ha berott på sämre bevakning i kombination med flera dagar med dåliga väderförhållanden. *En för inlandet ovanligt hög dagssumma* var 34 ex. mot S vid Hjälstaviken 10/10 (Holger Schielzeth), för övrigt samma dag som stora antal orm- och fjällvråkar passerade genom landskapet.

Martin Tjernberg

Ormvråk *Buteo buteo*
Från *januari-februari* rapporterades 74 som bedömdes som olika individer. Det är 66 minus jämfört med 2009 och 26 mindre än genomsnittet för åren 2003-2009. Orsaken till det låga antalet övervintrande är svårförklarligt, men samma resultat erhölls för likaså smågnagarberoende arter som tornfalk och fjällvråk.

Kanske dålig födotillgång i kombination med en sträng vinter medförde att fler vråkar än normalt för senare år lämnade landskapet. Den kommunvisa fördelningen var Norrtälje 25, Enköping 20, Uppsala 16, Knivsta 6, Östhammar 5, Håbo 1 och Sala 1.

Även om ingen större ansträngning lades ned på att hitta nya bon kunde totalt 38 ungar ringmärkas i de tretton kända bon i Roslagen som i juni hade häckning. Detta ger ett snitt på 2,92 ringmärkningsdugliga ungar/bo vilket gör 2010 till ett ytterst framgångsrikt år för arten, endast slaget av 1999 då genomsnittet låg på 3 ungar/lyckad häckning. Kullar bestående av fyra ungar påträffas inte varje år, men denna gång hittades tre. I övrigt innehöll sex bon vardera 3 ungar och fyra bon 2 ungar. Inte ett enda bo med bara en unge påträffades (Bill Douhan).

Ett för Uppland ovanligt stora antal sydsträckande noterades 10/10 då 172 ex. passerade Hjälstaviken (Holger Schielzeth), 114 ex. Västeråker (Ulf Karlsson) och 104 ex. Lövstaslätten (Tomas Pärt). Med stor sannolikhet var det dock till stor del samma vråkar som sågs på de två förstnämnda lokalerna.

Martin Tjernberg

Fjällvråk *Buteo lagopus* NT
Under årets två första månader konstaterades 43 ex. övervintra. Det är ungefär en halvering jämfört med 2009, men också jämfört med medelvärdet för åren 2003-2009 (se även ormvråk och tornfalk). *Fördelningen kommunvis* var Enköping 17, Uppsala 14, Norrtälje 6, Knivsta 3 samt Håbo, Heby och Östhammar vardera 1. Värt att påpeka är att nästan samtliga övervintrande fjällvråkar, åtminstone i Enköpings kommun, numera är adulta eller i sin andra dräkt. *Den sista fjällvråken för våren* var 1 ex. som sågs vid Vendelsjön 23/5 (Mats Fredriksson). Inga sommarfynd har inkommit.

Höstens första (?) fjällvråk uppenbarade sig vid Halvars, Norrby 12/9 (Eva Johansson). Den 10/10, samma dag som ovanligt många ormvråkar sträckte söderut genom landskapet, passerade även fjällvråkar i jämförelsevis stor mängd; 129 ex. Hjälstaviken (Holger Schielzeth), 34 ex. Storvreta (Patrick Frtizson), 28 ex. Övre Föret (Hans Nissen), 23 ex. Lövstaslätten (Tomas Pärt), 16 ex. Västeråker (Ulf Karlsson) och 16 ex. Vänge (Anders Paulsrud). Det var länge sedan liknande antal rapporterades från Uppland.

Martin Tjernberg

Större skrikörn *Aquila clanga* [6; 13; 1]
1 3K-fågel (med GPS-sändare; mer om detta nedan) i området Draknäs – Stummelbo – Ekvretet, Valö/Börstil 29-31/5 (Joakim Djerf m.fl.).

År 2008 ringmärktes två ungar i ett bo i Estland. Utöver vanliga ringar försågs de även

med GPS-sändare. En av dem, kallad Tönn, sträckte under hösten till ett våtmarksområde i sydöstra Spanien där han övervintrade. Våren 2009 återvände örnen till Estland, flög sedan vidare runt Finska viken till västra Finland där den tillbringade sommaren. Efter en ny övervintring på samma plats i sydöstra Spanien, sträckte Tönn norrut 3/4 våren 2010, passerade så småningom Estland och rundade Finska viken 25/4, irrade längs Finlands västra kust fram till 20/5 då han satte fart och rundade Bottniska viken. Den 23/5 hade han anlänt till Värmland och redan dagen därpå var han på Öland! Efter ett kort besök i Blekinge, passerade han Öland flygande mot norr 26/5 och på kvällen 28/5 tog han nattkvist i Forsmarkstrakten.

Joakim Djerf zoomade in den plats som GPS-sändaren angav på nätet och begav sig till platsen i gryningen dagen därpå. I exakt den dunge som sändaren visade att övernattningen hade skett satt Tönn och Jocke fick fina bilder på örnen! Under de två därpå följande dygnen fanns Tönn kvar i området och sågs av många tillresta fågelskådare. På morgonen 1/6 lämnade han området och drog snabbt norrut till inre Medelpad. Därefter vidtog en irrfärd genom Norrland ända upp till Norrbotten, den var även inne i Norge vid ett par tillfällen (bl.a. Dovrefjäll). Den 19/6 slog sig Tönn till ro i jordbruksbygden sydväst om Storsjön i Jämtland där han sedan var stationär fram till 12/9 (livnärde sig bl.a. på efterbörd från kalvande nötkreatur!). Därefter vidtog flyttningen mot sydligare trakter och han gjorde ett sträckförsök vid Falsterbo 28/9 där han väckte jubel bland fågelskådarna. Dagen efter flög han över till Tyskland och efter en färd genom Västeuropa anlände Tönn den 16/10 till sin vanliga övervintringsplats i Spanien.

Martin Tjernberg

Kungsörn *Aquila chrysaetos* NT

Det totala antalet individdagar under perioden 1/1-5/5 var 120 vilket är 41 minus jämfört med motsvarande period föregående år. Under sjuårsperioden 2003-2009 var medelantalet 138 individdagar; som sämst 93 år 2005 och som flest 162 år 2006. Årets resultat är i och för sig sämre än genomsnittet, men således inte exceptionellt på något sätt. *Den kommunvisa fördelningen* var Enköping 67, Uppsala 22, Tierp 10, Östhammar 8, Håbo 4, Knivsta 4, Norrtälje 3 samt Sala (del av) och Heby vardera 1.

Häckning: Vid kontroll i juni av rapportområdets hittills enda kända revir konstaterades två välvuxna ungar i boet vilka ringmärktes. I augusti sågs paret tillsammans med en unge. Troligen hade den andra ungen omkommit av för oss okänd anledning.

Antalet individdagar under den andra halvan av året, 26/9-31/12, blev 85. Det är avsevärt fler än medelvärdet för motsvarande period åren 2003-2009 (=53 individdagar). *Fördelningen kommunvis* var Enköping 51, Uppsala 16, Tierp 4, Håbo 3, Heby 3, Östhammar 3, Knivsta 3 samt Norrtälje 2. Under senhösten observerades två kungsörnar på *insträck över Ålands hav*: 1 ad. (!) Skatudden 29/10 (Hans Norelius) och 1 subad. Sennebyhaken 5/11 (Björn Wester m.fl.).

Martin Tjernberg

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Helt programenligt anlände *årets första* (enligt Artportalen) gjuse 30/4; 1 ex. mot N Hederviken, Närtuna (Anders Eriksson, Åke Östberg). Från och med maj månads första dag och framöver rapporterades sedan arten dagligen i rapportområdet.

Medan ormvråken hade ett ovanligt bra häckningsår var häckningssäsongen för fiskgjuse inte lika framgångsrikt. Vid kontroll av kända bon i östra Uppland konstaterades häckning i 21 och i dessa försågs totalt 43 ungar med ring. Detta ger ett snitt på 2,05 ungar/lyckad häckning vilket är ett resultat som är sämre än vad det vanligtvis brukar vara. Endast sex bon innehöll vardera 3 ungar medan tio bon hade vardera 2 ungar samt fem bon endast vardera 1 unge (Bill Douhan).

Som föregående år fanns åtminstone två fiskgjusar kvar in i *oktober*: 1 ex. Länna kyrksjö 4/10 (Bernt Axelsson) samt 1 ex., med största sannolikhet samma fågel, vid Ösmaren och Brosjön 9/10 (Magnus Bladlund, Gabriel Ekman).

Martin Tjernberg

Tornfalk *Falco tinnunculus*
Jämfört med tidigare vintrar under början av 2000-talet gick *antalet övervintrande tornfalkar* ned rejält vintern 2009/10. Orsaken till detta ras var gissningsvis den stränga vintern i kombination med ett djupt snötäcke. I Uppsala kommun bedöms 8 ex. ha övervintrat och i Enköpings kommun endast 1 ex. Antalet övervintrande i de två kommunerna under de fyra närmast föregående vintrarna varierade mellan 16 och 29 ex.

Från häckningstid rapporterades totalt 21 säkra och 12 troliga häckningar, d.v.s. ett bättre resultat än 2009 (10 säkra och 17 troliga). Under åren 2006-2009 var antalet säkra/troliga häckningar 41, 32, 35 respektive 27. Den kommunvisa fördelningen var Uppsala 9, Enköping 9, Heby 5, Tierp 4, Sala (del av) 4, Östhammar 1 och Knivsta 1.

Martin Tjernberg

Aftonfalk *Falco vespertinus* [30; 129; 1]
1 2K hane Björn 28/5 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson, Lennart Söderlund). Fågeln sågs anlända från nordost, kretsade ett varv kring ön och försvann sedan mot väster.

Martin Tjernberg

Stenfalk *Falco columbarius*
Från årets två inledande månader finns ett fynd; 1 ad. hane Ulva kvarn 10/1 (Anders Helander, Anders Tengholm). Enligt rapporteringen startade *vårflyttningen* 27/3 och pågick sedan t.o.m. 23/5. *Antalet individdagar under våren* uppgick till 50 (12 färre än 2009 och 8 färre jämfört med 2008).

Höstflyttningen resulterade i 59 individdagar under perioden 4/8-17/11 vilket är 27 respektive 17 färre jämfört med 2009 och 2008. Endast tolv noterades på väststräck över Ålands hav. Värt att notera är att det numera, totalt under året, görs färre fynd av stenfalk än av pilgrimsfalk i rapportområdet!

Från *årets sista månad* finns likaså bara ett fynd; 1 1K-fågel som uppehöll sig kring Stora Skärna-Trekanten, Storvreta från 11/12 fram till årets slut. Här levde den gott i och med att den kunde välja och vraka bland cirka tusentalet steglitsor och cirka 500 gråsiskor (Johan Södercrantz m.fl.).

Martin Tjernberg

Lärkfalk *Falco subbuteo*
Den första lärkfalken för året rapporterades från Brosjön 25/4 (Bill Douhan). Från och med 27/4 observerades arten sedan i stort sett dagligen fram t.o.m. 6/10 då årets sista sågs vid Övre Föret (Arvid Landgren). Antalet rapporterade fynd under året stannade vid 816 vilket indikerar ett stabilt bestånd (mängden fynd varierade mellan 839 och 852 åren 2007-2009).

Martin Tjernberg

Jaktfalk *Falco rusticolus* [≥18; 72; 1] VU
För tredje året i rad gjordes ett fynd; 1 2K Örskär 12/9 (Mikael Malmaeus). Mikael lämnar följande kommentar: *Kom utifrån havet, satt cirka 15 minuter i fyrens vindmätare och drog sedan inåt ön. Sågs även i sundet senare under dagen.*

Martin Tjernberg

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus* VU
Övervintring: Den pilgrimsfalk som övervintrade i och kring Uppsala föregående vinter återkom och tillbringade även vintern 2009/2010 här. Falken är färgringmärkt, men ingen har lyckats läsa av färgerna komplett.

Från vårflyttningen finns fynd rapporterade från perioden 11/4-31/5 och antalet individdagar stannade vid 22, d.v.s. i stort sett en halvering jämfört med 2009.

Under *sommaren* gjordes tillfälliga observationer av enstaka individer på fyra lokaler 6/6-17/7, därtill 1 2K Hjälstaviken 1-6/7. *Inga indikationer på häckning föreligger*. Ytterligare sex iakttagelser gjordes 19-31/7, men dessa bedöms vara tidiga förbiflyttare.

Under *höstflyttningen* i sin helhet (19/7-30/10) uppgick antalet individdagar till 89 vilket är 24 färre än 2009. Som framhölls i den förra årsrapporten finns inte längre någon tendens till ökat antal höstflyttande pilgrimsfalkar och en motsvarande stabilisering av antalet utsträckande kan ses vid Falsterbo. Detta är något märkligt då antalet häckande pilgrimsfalkar av allt att döma fortsätter att öka i Norrland och i Finland. Från Väddökusten rapporterades endast en på insträck över Ålands hav; 1 ad. Skatudden 23/9 (Hans Norelius). De två individer som sågs på Svenska Högarna, 1 1K 19/9 och 1 ad. 30/9, hade även

dessa säkerligen finskt ursprung (Bill Douhan, Tommy Eriksson, Helge Röttorp).

Den pilgrimsfalk som övervintrade i Uppsala 2009/2010 återvände, sågs första gången 8/10 (Anita Janelm m.fl.), för att påbörja sin tredje vintervistelse i och kring lärdomsstaden.

Martin Tjernberg

Vattenrall *Rallus aquaticus*
Endast två fynd föreligger från *årets två inledande månader* båda vid Lårstaviken 24/1; 1 ex. Båtsholmen samt 1 ex. Örsundaåns mynning (Niklas Hjort). Därefter dröjde det till 31/3 då *vårens första* noterades, dels som överflygande nattetid Rönnby, Östuna (Bill Douhan) och dels skrämdes upp av en räv vid Hjälstaviken (Fredrik Litsgård).

En genomgång av rapporteringen från *häckningstid* ger 99 spelande på 50 lokaler runt om i rapportområdet. Flest noterades i Hjälstaviken med 14 (ett mediokert resultat), Grystaviken 9 och Vendelsjön 8. Från Tämnaren rapporterades endast 4 ex. vilket sannolikt var en följd av att vassarna var nedtryckta/försvunna efter den hårda vintern. Att vintern 2009/2010 innebar en ordentlig åderlåtning bland våra rallar är uppenbart om vi jämför med resultatet året innan. Då rapporterades cirka 170 spelande på 70 lokaler. *Från december har inga fynd rapporterats*.

Martin Tjernberg

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* VU
Från perioden 28/4-3/7 rapporterades totalt 23 spelande på 18 lokaler. Flertalet lokaler hyste enstaka individer, men med följande undantag: 3 ex. Grimsarbo, Båtforsområdet 23/6 (Mats Wilhelm), 2 ex. Hjälstaviken 28/4-28/6 (Pekka Westin, Johan Månsson m.fl.), 2 ex. Dragmansbosjön, Altuna 29/4-20/5 (Kalle Källebrink, Eva Johansson m.fl.) samt 2 ex. Vissjön, Björklinge 2-24/5 (Kenneth Pless, Bengt Säfström m.fl.). *Den kommunvisa fördelningen var*: Tierp 6, Uppsala 5, Enköping 4, Heby 4, Östhammar 2, Sala (del av) 1 och Norrtälje 1.

Det innebär att vi efter 2009 års uppryckning, 30 spelande, åter är nere på en nivå under den normala. Vanligtvis brukar ett trettiotal, eller fler, sumphöns göra sig hörda i rapportområdet under ett år.

Martin Tjernberg

Kornknarr *Crex crex* NT
Årets första knarr hördes vid Salsta, Lena 13/5 (Hans Bohlin) och *de sista* vid Hållen, Ledskär (Holger Schielzeth, Mats Edholm) respektive Västerdal, Tämnaren 17/7 (Anders Sennmalm).

Totalt under årets lokaliserades 169 spelande, d.v.s. en påtaglig minskning jämfört med 2008 och 2009 (297 respektive 277 spelande). Årets största ansamling, 13 ex., fanns som vanligt inne på Marma skjutfält. Andra större ansamlingar var 6 ex. Exarby, Vendel (Mats Edholm), minst 6 ex. Haglösa ängar, Film (Lars Bern, Jacob Angsten m.fl.), 6 ex. längs Örsundaån, V Alstasjön (Thomas Johansson m.fl.) och 5 ex. på fälten kring Salsta slott (Lars Bern, Jacob Angsten).

Den kommunvisa fördelningen var Tierp 51, Uppsala 34, Enköping 22, Östhammar 21, Älvkarleby 15, Heby 12, Norrtälje 10, Sala (del av) 2, Knivsta 1 och Håbo 1.

Martin Tjernberg

Rörhöna *Gallinula chloropus*
Årets första rörhöna observerades vid Ekebydammen, Uppsala 27/3 (Åsa Steinholtz). Vid den här genomförda beräkningen av antalet etablerade par betraktas även enstaka individer, observerade eller hörda under häckningstid i lämpliga vatten, som etablerade par. Därvid erhölls *totalt 46 par på 34 lokaler*; flest hade Hjälstaviken med sju. *Fördelningen på kommuner ger*: Enköping 14, Uppsala 13, Östhammar 6, Norrtälje 5, Tierp 4 samt vardera 1 i Håbo, Sala (del av), Heby och Knivsta.

Årets resultat innebär en uppgång med 8 par från 2009. Det skulle i så fall innebära att den stränga vintern 2009/20010 kanske inte har påverkat rörhönan negativt. Detta kan tyckas märkligt då bestånden av både vattenrall och sothöna istället har reducerats rejält.

Även *årets sista observation* av rörhöna är från Ekebydammen, 23/10 (Ragnar Hall), men dessutom kan 1 1K-fågel rastande på en för arten så udda lokal som Svenska Högarna 7/10 (Bill Douhan) nämnas.

Martin Tjernberg

Sothöna *Fulica atra*
Trots den stränga vintern finns det *observationer rapporterade från åtta lokaler under januari-februari*: som mest 28 ex. Kapellskär, 2 ex. Blidösund, 3 ex. Grisslehamn (Bo Granberg m.fl.), 3 ex. Biotestsjön (Kjell Stålberg m.fl.), 5 ex. Varpsund, Övergran (Pekka Westin, Ragnar Hall), 1 ex. Rävsnäs, Rådmansö (Jesper Norrby) samt 1 ex. Ekolsund (Eva Johansson, Kalle Källebrink).

De två största ansamlingarna som rapporterats i samband med *vårflyttningen* var 470 ex. Hjälstaviken 3/4 (Martin Tjernberg) och, mer blygsamt, 90 ex. södra Vendelsjön 11/4 (Anssi Laurila). Från *sommaren* rapporterades som mest (ad. + juv.) cirka 100 ex. Hjälstaviken 25/6 (Per Gustafsson m.fl.) och 80 ex. Kärven (Tomas Kjelsson m.fl.), medan *högstanoteringen för hösten* blev cirka 100 ex. Ledskär 8/10 (Jan-Erik Wahlroos). Från *december* finns avslutningsvis endast en iakttagelse noterad; 25 ex. Kalmarsand, Bålsta 1/12 (Anders Eriksson).

Även om arten observerades på flera lokaler under januari-februari 2010 jämfört med motsvarande månader året innan, kan man utifrån övriga rapporter dra slutsatsen att den stränga vintern 2009/2010 har påverkat populationen negativt.

Martin Tjernberg

Trana *Grus grus*
Årets första tranor, 2 ex., passerade mot norr över Vassunda 14/3 (Fredrik Friberg) och *den högsta dagssumman sträckande i rapportområdet under våren* var 482 ex. mot N Hjälstaviken 8/4 (Pekka Westin).

Det maximala antalet rastande som rapporterats från de främsta rastplatserna under respektive månad perioden april-oktober var: vid Hjälstaviken april 110, maj 265, juni 295, juli 420, augusti 2 570, september 4 500 (nytt rekord!) och oktober 370; vid Vendelsjön april 800, maj 150, juni 80, juli 80, augusti 200 och september 400 samt i Ledskärsområdet april 100, maj 200, juni 120, juli 260, augusti 380, september 250 och oktober 175. *Därtill har stora antal rapporterats mer tillfälligt (?)* enligt följande: 420 ex. Focksta, Hagby 4/4 (Björn Lundgren), 470 ex. Sjöbo, Tämnaren 11/4 (Ulrik Lötberg, Peter Schmidt), 1 700 ex. inflygande för övernattning Gimo damm 9/9 (Wilhelm Dietrichson) och 1 500 ex. (samma som föregående) Kilbyslätten 13/9 (Mats Edholm, Brita Tibell) och 560 ex. Tierpslätten 18/9 (Per Johan Ulfendahl).

Den högsta dagssumman sydsträckande under hösten var 800 ex. Gottsunda, Uppsala 26/9 (Hans Nissen) och *den sista tranan* som rapporterats var 1 ex. Vendelsjön 31/10 (Anssi Laurila).

Martin Tjernberg

Svartvingad vadarsvala *Glareola nordmanni*
[0; 2; 1]
1 ex. mot V Fågelsundet, Hållnäs 10/8 (Lennart Söderlund). Tredje fyndet i Uppland. Årets iakttagelse stämmer väl med de tidigare; Ledskär 8/8 2004 och Stavby 22/7 2009, när det gäller tidpunkt på året.

Johan Södercrantz

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*
Antalet rapporterade revir (=ungar, spelflykt eller varnande) bedöms ha varit 17-19. Reviren var fördelade på 16 lokaler spridda över rapportområdet, som flest två par vid Jägarmossen, Rimbo (Helge Röttorp). Tolv av lokalerna är skapade av människan, vilket visar artens beroende av mänsklig verksamhet. Utan reningsverk, industriområden, torvtäkter, grustag etc. skulle det inte finnas många par i rapportområdet. Under åren 2002-2009 rapporterades i genomsnitt 22 revir/år, som flest 34 år 2007, som minst 16 revir 2005. Årets resultat ligger således inom detta intervall men i dess underkant. Beståndet i Uppland har tidigare uppskattats till cirka 100 par, varav 80 i rapportområdet. I förhållande till rapporterade revir kan kanske denna summa förefalla hög. Emellertid medför artens biotopval att ett stort antal lämpliga lokaler inte besöks av fågelskådare och mörkertalet är därför troligen stort.

Årets första mindre strandpipare rastade vid Tisslinge, Laggaslätten 14/4 (Niklas Hjort), vilket är en normal ankomsttid. *Årets sista* observation, 1 ex. Hjälstaviken 28/9 (Ulf Nilsson), torde tillhöra ett av de senaste fynden i rapportområdet. Det senaste rapporterade fynden åren 2002-2009 var 22/9 år 2007.

Martin Tjernberg

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*
Årets första observerades vid Ärna, Uppsala 26/3 (Johan Södercrantz) och *den sista* vid södra Vendelsjön 10/10 (Anders Arnell m.fl.), fenologidata som ligger helt inom det normala.

Sammantaget har 57 häckande par rapporterats; flest från Björns skärgård där en inventering resulterade i så många som 32 par, därav elva på Björn och nio på Västerskian. Häckningssäsongen var lyckad i detta område med många flygga ungar. Det häckande beståndet i denna nordliga skärgård är stabilt (Ulrik Lötberg m.fl.). Till detta skall läggas 14 par i övriga skärgårdar samt 11 par vid Skutskärsverken (Per Johan Ulfendahl m.fl.). *Även en* inlandshäckning har registrerats; 1 par med ungar SV Jägarmossen, Rimbo (Helge Röttorp). Tidigare beståndsuppskattning om 100 par i rapportområdet förefaller därmed vara en underskattning.

I samband med *höstflyttningen* registrerades *årets största ansamling* nämligen hela 190 ex. Hjälstaviken 26/8 (Stefan Kyrklund). Detta antal är, enligt Artportalen, det näst högsta under perioden 2000-2010. Vid månadsskiftet augusti/september 2004 rapporterades 200 ex. på åkrarna söder om Ledskärsviken.

Martin Tjernberg

Fjällpipare *Charadrius morinellus*
Från vårflyttningen rapporteras fynd under perioden 9-28/5. Hur många individer det totalt rörde sig om är som vanligt svårt att avgöra då antalet som rapporterats från Lövstaslätten, den lokal varifrån det finns flest iakttagelser, varierade under dagen och det är också svårt att avgöra om vissa flockar/individer stannar en dag eller mer. *Rrk bedömer dock att det sågs i storleksordningen 93 fjällpipare i rapportområdet under våren*. Det enda fyndet av en flock innehållande ett tvåsiffrigt antal var 32 ex. Fjärdhundraslätten 13/5 (Bengt Ottosson m.fl.). *En udda iakttagelse* var 1 ex. sträckande mot NV Björn 14/5 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Peter Schmidt).

Johan Södercrantz

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*
Årets första ljungpipare rapporterades från tre lokaler 29/3. Medan de första fynden vanligtvis avser några få individer och är tidiga brukar det dröja innan större antal rastande rapporteras och detta år var inget undantag. *Två större antal* (≥200) har noterats och båda från inledningen av maj: 210 ex. Tarv, Knutby 8/5 (Tomas Kjelsson) och cirka 300 ex. Asphagen, Tierpslätten samma dag (Anders Arnell m.fl.).

Den sista flocken som observerades under hösten var 25 ex. förbiflygande Sundbromark 8/11 (Pekka Westin), kanske en rest av den flock som sågs vid Klastorp, Gamla Uppsala 5/11 (Thomas Johansson).

Johan Södercrantz

Kustpipare *Charadrius squatarola*
Tre *vårfynd* har inkommit: 1 2K Karlholmsviken 12/5 (Niklas Hjort), 2 ex. mot N södra Vendelsjön 13/5 (Anders Arnell) och 1 ad. rastande Simpnäs 15-16/5 (Niklas Hjort).

Johan Södercrantz

Stäppvipa *Vanellus gregarius* [0; 1; 1]
1 ex. vid Salsta slott, Lena 11-12/5 (Mats Wilhelm, Patrick Fritzson m.fl.). Den sågs förmodligen redan på morgonen den 11/5, men rapporterades då som en fjällpipare. Detta var det 8:e fyndet av arten i landet och det andra för landskapet. Det första för såväl Sverige som Uppland gjordes vid Hjälstaviken 23/5 1989.

Johan Södercrantz

Tofsvipa *Vanellus vanellus*
Några större ansamlingar (≥1 000) har rapporterats även från detta år. Dylika koncentrationer är ovanliga under våren, men en fanns på Fjärdhundraslätten där cirka 1 100 ex. inräknades 6/4 (Kalle Källebrink, Eva Johansson). *Hösten* resulterade i som mest cirka 1 000 ex. Vendelsjön 11/9 (Mats Edholm, Brita Tibell), som mest cirka 1 500 ex. Hjälstaviken 18/9 (Martin Tjernberg) samt cirka 1 000 ex. Kilbyslätten 30/10 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Johan Södercrantz

Kustsnäppa *Calidris canutus*
Vårfynd är ovanliga och från detta år finns endast ett; 1 ex. Björn 13-14/5 (Lennart Söderlund, Peter Schmidt). Från *återflyttningen*, inleddes med tre fynd 12/7, finns många

rapporter varav de bestående av större antal (≥25) kan nämnas: från Björns skärgård 28 ad. 16/7 (Lennart Söderlund), 30 1K 11/9 och 50 1K 13/9 (Ulrik Lötberg); vid Ledskär 40 ad. 17/7 (Helge Röttorp) och 29 ex. 6/8 (Kenneth & Thomas Pless); 26 ex. mot S Örsten, Singö 18/7 (Fredrik Bondestam) samt 128 ex. mot S Skatudden 26/7 (Tomas Kjelsson m.fl.). *Den sista för året* var 1 ex. Ledskär 8/10 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Johan Södercrantz

Sandlöpare *Calidris alba*
Årets iakttagelser är alla, utan undantag, gjorda i samband med återflyttningen mot vinterkvarteren under perioden 13/7-2/10. Det totala antalet individdagar var högt (cirka 270), och fördelade per månad som följer: juli 162, augusti 102, september 4 och oktober 2. Att det blev så många beror till stor del på talrika besök i Björns skärgård där arten är en regelbunden rastare. Vid sju tillfällen noterades tvåsiffriga antal i området med som mest 39 ex. 21/7 (Lennart Söderlund). Två *inlandsfynd* har noterats, båda från Hjälstaviken, med vardera 1 ex. 25-27/7 (Jan Wernerman m.fl.) och 8/9 (Susanne Lindqvist Larsson).

Johan Södercrantz

Småsnäppa *Calidris minuta*
Två fynd föreligger från *våren*, båda från Ledskär; 4 ex. 19/5 (Ulf Svahn) och 1 ex. 5/6 (Ingrid Stenström). *Högstanoteringen från återsträcket* blev 25 ex. Hjälstaviken 1/9 (Fredrik Bondestam). *Årets sista* småsnäppor, 2 1K-fåglar, noterades vid Ledskär 10/10 (Johan Södercrantz).

Johan Södercrantz

Mosnäppa *Calidris temminckii*
Vårsträcket pågick, om vi skall tro rapporteringen, under perioden 2/5-5/6 och *det högsta antal rastande* som noterades då var blygsamma 15 ex. vid Ledskär 17/5 (Jan Sundberg). Huruvida den mosnäppa som rastade vid Hjälstaviken 26/6 (Jan Söderlind) var på väg mot söder eller norr låter vi vara osagt, men fr.o.m. 10/7-4/9 finns rapporter, flertalet från Hjälstaviken och Ledskär, som rrk anser vara fåglar på väg mot sydliga nejder. *Den högsta noteringen rastande* från denna period var 27 ex. Hjälstaviken 31/7 (Martin Tjernberg).

Bill Douhan

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*
Inga observationer är kända från vårsträcket medan arten istället finns representerad med många fynd från perioden 6/7-3/10. *De största antalen rapporteras från juli* med 41 ex. Ledskär 18/7 (Weine Erlandsson, Ingrid Åkerberg) samt 55 ex. Hjälstaviken samma dag och 47 ex. dagen därpå (Yngve Hareland m.fl.).

Johan Södercrantz

Skärsnäppa *Calidris maritima*
Under *februari* noterades totalt minst 8 skärsnäppor vid kusten; som mest 4 ex. mellan Nothamn och Sennebyhaken 7-18/2 (Tomas Kjelsson m.fl.) samt 2 ex. Biotestsjön 7-28/2 (Holger Schielzeth m.fl.) och 2 ex. Örsten, Singö 13/2 (Fredrik Bondestam). *Från andra halvan av året* finns totalt 48 individdagar, fördelade enligt följande: september 8, oktober 39 samt december 1. *Den största flocken* var 12 ex. mot O Fågelsundet 11/10 (Lennart Söderlund) och den enda iakttagelsen i *december* var 1 ex. Ängskär, Blidö 8/12 (Roland Staav).

Johan Södercrantz

Kärrsnäppa *Calidris alpina*
Årets första var 2 ex. Ledskär 24/4 (Ingrid Stenström) medan *den sist iakttagna* var 1 ex. Björns skärgård så sent som 14/11 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Från häckningstid finns inga fynd av den sydliga rasen rapporterade och den lilla population som under några år noterades i Björns skärgård tycks nu vara borta. *Från sydsträcket* kan nämnas *en bra sträckdag* vid kusten nämligen den 30/7 då hela 2 020 ex. passerade mot S förbi Lopphol-men, Björkö-Arholma (Tomas Pärt) och 625 ex. mot S Örsten, Singö (Fredrik Bondestam). Sannolikt var det delvis samma vadare som sträckte förbi båda lokalerna. Avslutningsvis kan även den *största ansamlingen rastande i inlandet* nämnas; 310 ex. Hjälstaviken 18/7 (Sören Lindén, Yngve Hareland).

Johan Södercrantz

Myrsnäppa *Limicola falcinellus*
Under *våren* observerades cirka 30 ex. under perioden 25/5-5/6, som mest 6 ex. Vendelsjön 29/5 (Yngve Hareland, Anders Sennmalm), och under *återsträcket* cirka 30 ex. under

perioden 14/7-24/8 med 11 ex. Hjälstaviken 22/7 (Pekka Westin) som toppnotering.

Johan Södercrantz

Prärielöpare *Tryngites subruficollis* [0; 3; 1]
Upplands fjärde prärielöpare rastade vid Ledskär 23-28/9 (*Lena Radler m.fl.). Det är det tredje fyndet för lokalen, undantaget är 1 ex. Hjälstaviken 2007, vilket inte är en slump då Ledskärs betade strandängar är en ypperlig miljö för arten.

Johan Södercrantz

Brushane *Philomachus pugnax* VU
Nästan exakt ett halvår passerade mellan *den första iakttagelsen för året*; 1 ex. Hjälstaviken 24/4 (Tobias Hammarberg m.fl.), och *den sista*, 1 ex. Ledskär 21/10 (Yngve Meijer). Från perioden däremellan kan särskilt en iakttagelse förtjäna ett omnämnande och det är cirka 750 ex. Hjälstaviken 30/8 (Pekka Westin m.fl.). Detta är den största ansamling som rapporterats på flera år.

Johan Södercrantz

Dvärgbeckasin *Lymnocryptes minimus*
Trots snö och kyla finns det ett *vinterfynd* även detta år; 1 ex. Gimo 29/1 (Lars Lundstedt). *Vårens första* var 1 spelande ex. Kungsängen 20/4 (Tomas Pärt) och därefter hördes arten, som mest 2 ex., även på andra lokaler fram t.o.m. 11/5 då de sista för säsongen, vardera 1 ex., hördes vid Vansjön (Magnus Klingse) och Vendelsjön (Kenneth & Thomas Pless).

Frön *hösten* finns fynd från fyra lokaler under perioden 19/9-19/10 med som mest 4 ex. Björn 30/9 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Johan Södercrantz

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*
Den största ansamlingen som rapporterats under året är 110 ex. Hjälstaviken 19/7 (Pekka Westin). *Den sista för hösten* var 1 ex. Hjälstaviken 31/10 (Ragnar Hall), men det finns också ett fynd från början av *december*; 1 ex. Sumpen, Gräsö 2/12 (Elisabeth Karlsén).

Johan Södercrantz

Dubbelbeckasin *Gallinago media* NT
Det totala antalet spelande som rapporterats hörda under vårflyttningen bedöms ha varit 13 (en uppryckning jämfört med de två föregående årens resultat): som mest 3 ex. ängsmarkerna O Övre Föret 6-15/5 (Tomas Pärt, Ragnar Hall m.fl.), som mest 6 ex. Trögdbodikets utlopp, Hjälstaviken 9-15/5 (Ulf Gärdenfors, Percy Fredriksson m.fl.) och ytterligare 2 ex. 21-22/5 (Rickard Wahlqvist, Matthis Kaby) samt 1 ex. Norrbystranden, Vendelsjön 11/5 (Kenneth & Thomas Pless) och ytterligare 1 ex. 14/5 (Berndt Godin). *Utöver de spelande fåglarna stöttes* 1 ex. Kilsgärdena, Lena 10/5 (Mats Wilhelm) och 1 ex. Varggropen, Vendelsjön 13/5 (Thomas Pless).

Under hösten observerades 1 ex. Näsbyändan, Kärven 20/8 (Tomas Kjelsson, Benny Åhr), 1 ex. Hjälstaviken 8-9/9 (Tom Sandström, Pekka Westin, Martin Tjernberg) samt 1 ex. Lövstaslätten 8/9 (Per Johan Ulfendahl, Yngve Hareland) vilket är ett ganska normalt resultat.

Här kan man ställa sig frågan varför fynden av rastande dubbelbeckasin i södra Sverige är så få under flyttningsperioderna. I storleksordningen ett hundratal individer rapporteras årligen under hösten, medan det skandinaviska beståndet vid denna tid torde uppgå till cirka 5 0000 (inklusive årsungar). Höstbeståndet av enkelbeckasin i motsvarande område (Sverige + Norge + norra Finland) kan beräknas till i grova tal 750 000 – 1 000 000 individer. Om vi antar att båda arterna rastar i södra Sverige i proportion till populationsstorleken, ”borde” var 15-20:e beckasin som stöts under hösten vara en dubbelbeckasin! I realiteten stöts det åtskilliga hundra, om inte tusentals, enkelbeckasiner innan den tunga lyfter. Om vi skall spekulera vidare kan man undra om orsaken möjligen kan vara att flertalet dubbelbeckasiner genomför en nonstop-resa från fjällen till Medelhavsregionen/Afrika under höstflyttningen och motsatt resa under våren? Det finns flera exempel på andra arter vadare som genomför liknande, eller än längre, flyttningar i ett svep. Eller är det så att majoriteten av dubbelbeckasinerna rastar i andra biotoper än enkelbeckasin, t.ex. på åkermark?

Martin Tjernberg

Rödspov *Limosa limosa* CR
Enstaka individer noterades på tre lokaler under *våren*: 1 hane Ledskär 2/5 (Per-Erik Holmlund, Holger Schielzeth m.fl.), 1 ex. södra Vendelsjön 15/5 (Ingrid Stenström) och

1 ex. Hjälstaviken 27/5-4/6 (Pekka Westin, Tom Sandström m.fl.). *Mitt i sommaren* rastade 1 honfärgat ex. (mestadels i vinterdräkt) tillsammans med tofsvipor vid Övre Föret 13-14/7 (Jan-Erik Wahlroos m.fl.), men tillfälligt också med 1 hanfärgad individ den 14:e (Calle Andersson). *Det enda höstfyndet* detta år var 2 ex. Hjälstaviken 21/8 (Barbara & Ingo Leibiger).

Johan Södercrantz

Myrspov *Limosa lapponica* VU
Från återsträcket kan de två största antalen sträckande som rapporterats nämnas; 145 ad. mot S Rävsnäs 25/7 (Ulf Skyllberg) och 90 ex. mot S Biotestsjön 30/7 (Tobias Hammarberg m.fl.).

Bill Douhan

Småspov *Numenius phaeopus*
Tre av årets fyra högsta noteringar gjordes på tre lokaler vid kusten den 30/7. Flest, hela 145 ex., passerade mot S förbi Rönnskärs udde (Tomas Kjelsson, Inger Liljeborg-Kjelsson).

Johan Södercrantz

Storspov *Numenius arquata* VU
Först denna vår var 1 ex. Fjärdhundraslätten 1/4 (Raoul Wexius, Gunnar Ehrenroth) och *sist*, tillika *enda observationen under oktober*, var likaså 1 ex. Vendelsjön 10/10 (Anders Arnell). *Endast en iakttagelse av fler än 50 ex.* har antecknats, men det var hela 188 ex. rastande vid Kungsängen 23/4 (Owe Rosengren m.fl.).

Johan Södercrantz

Tereksnäppa *Xenus cinereus* [0; 6; 1]
En tereksnäppa sågs kortvarigt vid Hjälstaviken under kvällen den 5/6 (*C.-G. Magnusson m.fl.). Det andra fyndet för lokalen och det sjunde för landskapet.

Johan Södercrantz

Rödbena *Tringa totanus*
Inlandshäckningar är inte så vanliga och från detta år finns *endast en säkerställd* rapporterad nämligen från Grimsarbo, Båtforsområdet där 3 ungar sågs 26/6 (Mats Wilhelm). De två varnande individer som observerades vid Trunsta träsk, Knivsta 19/6 (Marcus Eriksson) indikerar dock även de pågående häckning.

Johan Södercrantz

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis* [0; 60; 2]
En dammsnäppa hördes spelflyga vid Norrbystranden, Vendelsjön i mörkret den 11/5 (*Thomas & *Kenneth Pless) och fanns kvar även efterföljande kvällar då den både kunde ses och höras. Den 14/5 hade den fått sällskap av en artfrände (*Mats Wilhelm) och kanske var det ett par då de ofta sågs i sällskap. Tyvärr finns det inga rapporter om dem efter 16/5.

Johan Södercrantz

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*
Årets första i rapportområdet sågs på två lokaler 15/4 medan *den sista för året* var den som dröjde kvar vid Ledskär t.o.m. 31/10 (Bo JG Johansson, Annika Rastén m.fl.).

Johan Södercrantz

Grönbena *Tringa glareola*
Observationer som *starkt indikerar häckningar* är de av minst tre spelande par vid Filsartrusket, Florarna 3/6 (Peter Schmidt m.fl.). Det är givetvis glädjande att arten håller sig kvar här.

Bill Douhan

Roskarl *Arenaria interpres* VU
Roskarlen häckar företrädesvis i ytterskärgården och inkomna rapporter som avser *häckningsförekomster* är därför alltid få. Från detta år finns det dock en rapport som bör nämnas och den berättar om totalt 32 häckande par i Björns skärgård samt att häckningsutfallet därtill var mycket gott (Ulrik Lötberg m.fl.).

Fynd i inlandet är ovanliga, men några finns även från detta år. Under *våren* rastade 1 ex. vid Vendelsjön 10/5 (Mathias Andersson) och 3 ex. 24/5 (Pekka Westin) samt 1 ex. Hjälstaviken 23/5 (Gösta Stålberg). Även från *återsträcket* föreligger några fynd, alla från Hjälstaviken enligt följande: 3 ex. mot SV 17/7 (Mats Axbrink, Martin Tjernberg), 1 ex. 26/7 (Anton Nytén m.fl.), 2 1K 12/8 (Ingrid Åkerberg) och som mest 2 1K 29-30/8 (Pekka Westin m.fl.).

Bill Douhan

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius* [0; 9; 1]
1 ex. mot S Rönnskärs udde 14/11 (Bill Douhan).

Johan Södercrantz

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*
Det blev ett magert år med endast en dryg handfull fynd i rapportområdet. I samband med *vårsträcket* gjordes följande iakttagelser

under perioden 23/5-13/6: vid Ledskär 10 ex. 23/5 (Yngve Hareland m.fl.) och 1 ex. 13/6 (Bengt Säfström), 1 ex. Kundbysjön 24/5 (Ande Strand) och 1 ex. Hjälstaviken 29/5-3/6 (Andreas Djurberg m.fl.).

Likaså finns endast tre iakttagelser gjorda i samband med *återstäcket*: 1 1K Hjälstaviken 29/8-6/9 (Helge Röttorp m.fl.), 1 1K Ledskär 29/8 (Per-Erik Holmlund) och 1 1K Björns skärgård 11/9 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Johan Södercrantz

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus*
Vårfynd är ovanliga, men 1 ad. (ljus fas) passerade mot N förbi Svenska Högarna 26/5 (Bill Douhan). Från *hösten* finns ett flertal iakttagelser, samtliga som sig bör från kusten, av labbar som bestämts till denna art: 1 ex. sträckande Svarthamn 25/9 (Tommy Karlström); vid Fågelsundet 4 1K mot SV 12/10 och 8 1K mot V 14/10 (Lennart Söderlund); 5 1K mot SO Örsten 14/10 (Fredrik Bondestam), 1 1K mot S Svenska Högarna 15/10 (Viggo Norrby), 1 1K Björn 23/10 (Holger Schielzeth, Benoit Nabholz) samt 1 ex. födosökande Skutskärsverken 23/10 (Kenneth Pless), sannolikt samma ex. passerade sedan Björn något senare (Thomad Haraldsson).

Ragnar Hall

Kustlabb *Stercorarius parasiticus*
Årets första, vardera 1 ex., rapporteras från Örsten 15/4 (Fredrik Bondestam) och Simpnäs 19/4 (Niklas Hjort). *Inlandsfynd* är ovanliga, men det finns ett från vårsträcket; 1 ex. mot N Vreta (vid Mälaren), Uppsala-Näs 8/5 (Karl-Göran Andersson).

Från häckningstid har sedan minst *36 par rapporterats från lämpliga häckningslokaler* längs kusten; bl.a. 8 par Björns skärgård (Ulrik Lötberg m.fl.), 3 par Örskär (Peter Schmidt, Leif Östman), 5 par Gräsö skärgård (Johan Södercrantz m.fl.), 7 par Singö skärgård (Roland Staav, Joakim Johansson m.fl.), minst 2 par Rådmansö skärgård (Bo Granberg m.fl.) samt minst 6 par Rödlöga-Svartlöga, Blidö (Roland Staav m.fl.).

Från sensommaren och hösten har lite större antal (≥10) rapporterats vid några tillfällen från kusten i norr; vid Björn 22 ex. rastande och 13 ex. mot SV 28/7 (Ulrik Lötberg), 11 ex. 6/8 (Kenneth Pless) och 15 ad. mot V 28/8 (Ulrik Lötberg) samt 10 ex. mot O Fågelsundet 19/8 (Lennart Söderlund). *Sist ut denna höst*, enligt rapporteringen, var 2 sträckande ex. Örskär 25/9 (Peter Schmidt m.fl.) och 2 sträckande ex. Billudden 26/9 (Martin Tjernberg m.fl.).

Ragnar Hall

Fjällabb *Stercorarius longicaudus* [?; 94; 3]
Tre fynd; samtliga från hösten vilket brukar vara regel, men lite senare än vad som får anses som normalt: 1 1K sträckande Rödhäll, Hållnäs 16/9 (Jan Rosenfeld), 1 1K Långsandsörarna 18/9 (Per Johan Ulfendahl m.fl.) samt 1 1K, kanske samma individ, förbiflygande Björn samma dag (Ulrik Lötberg m.fl.).

Ragnar Hall

Storlabb *Stercorarius skua* [0; 22; 1]
Ett höstfynd: 1 ex. mot O Långsandsörarna 28/8 (Per Johan Ulfendahl, Kenneth Pless, Gunnar Lundblad).

Ragnar Hall

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus*
[0; 14; 1]
Ett fynd föreligger från mitt i sommaren: 1 1K rastade vid Ärike Fyris 1/8 (Ragnar Hall* m.fl.). Det hade varit intressant att veta var den var född. Fågeln var i dålig kondition och blev efterhand allt svagare för att slutligen avlida under kvällen samma dag. Föregående iakttagelse av arten i rapportområdet härrör från 2008 då 1 ad. passerade Sennebyhaken 4 maj.

Ragnar Hall

Dvärgmås *Hydrocoloeus minutus*
Precis som föregående år finns det ett *vinterfynd* från mitten av januari; 1 ad. mot SO Kungshusby, Torstuna 17/1 (Ragnar Hall, Martin Tjernberg), men i motsats till den förra är årets från inlandet, minst 80 km från närmaste kust, vilket är än mer anmärkningsvärt.

Den första iakttagelsen från *våren* var 1 ex. förbiflygande Ekeby, Uppsala 19/4 (Sebastian Agerberg). Därefter rapporteras totalt minst 320 ex. från 25 lokaler (häckningslokalerna ej medräknade) fram t.o.m. 30/6, därav cirka 190 på 14 lokaler i inlandet och cirka 130 på nio lokaler vid kusten. Lokaler där det sågs *stora antal* (≥25) var: minst 60 ex. Ledskär

9/5 (Martin Tjernberg), 66 ex. Dannemorasjön 9/5 (Annika Rastén) och minst 75 ex. Hjälstaviken 6 och 13/5 (Martin Tjernberg, Per Edenius).

Säkerställda häckningar rapporteras från sex lokaler: cirka 65 (!) par Vendelsjön (Kenneth Pless m.fl.), 14 par Tämnaren – 8 par med 14 ungar vid Aspnäs och 4 par i Sörsjön (Ulrik Lötberg m.fl.), 1 par med 2 ungar Kärven (Tomas Kjelsson), 4 par Skargrunden och 2 par Vitgrundsörarna i Lövstabukten (Ulrik Lötberg) samt 2 par ruvande Ambricka, Storfjärden i Dalälven (Oskar Löfgren). Från Tegelsmora kyrksjö rapporteras inga häckningar detta år, men 6 ad. sågs 9/5 (Karl Göran Andersson) och 3 ad. 22/5 (Henrik Berg). Det blev av allt att döma inte heller några häckningar i Hjälstaviken (Martin Tjernberg). Vid häckningslokalen Ambricka sågs 47 ad. 22/6 (Oskar Löfgren) och man kan, som vanligt, undra var dessa häckar.

Vendelsjön var således den lokal som hade i särklass flest häckande par, men häckningsutfallet blev allt annat än lyckat. Av minst ett hundratal kläckta ungar sågs senare endast 10 1K-fåglar 1/7 (Kenneth Pless). Huvudorsaken till det dåliga resultatet var i första hand att tranor (även gråhägrar) plockade i sig merparten av ungarna (Anders Arnell).

Från sensommaren och inledningen av höststräcket kan följande stora antal nämnas: 50 1K Ledskär 8/8 (Mats Edholm) och 40 ex. 14/8 (Bosse Danielsson) samt hela 364 1K mot O Fågelsundet 8/8 (Lennart Söderlund). Avslutningsvis kan två fynd från *senhösten* nämnas: 2 1K mot O Fågelsundet 14/10 (Lennart Söderlund) och 1 1K mot S Håkanskär, Vätö 24/10 (Magnus Liljefors).

Ragnar Hall

Skrattmås *Chroicocephalus ridibundus*
Från årets inledning finns åtskilliga vinterfynd; de första var 1 ex. Kapellskär 5/1 (Eva Ekman Eriksson) och 2 ad. Grisslehamn samma dag (Svante Söderholm m.fl.). *Kring mitten av april var vårsträcket särskilt intensivt* vilket resulterade i att 4 500 ex. inräknades på N-sträck förbi Hjälstaviken 13/4 och ytterligare 4 400 ex. dagen därpå (Pekka Westin) samt att cirka 4 000 rastade vid Vida, Tämnaren 16/4 (Lars Bern).

Häckningsuppgifter har inkommit från cirka 25 lokaler och de främsta var som följer: cirka 3 500 par Tämnaren, därav cirka 3 000 i Sörsjön (Ulrik Lötberg), cirka 850 par på fyra öar i Lövstabukten (Ulrik Lötberg), 840 par Björns skärgård (Ulrik Lötberg), 1 300 par Hjälstaviken (Pekka Westin) samt 1 200 par Vendelsjön (Anders Arnell). Sammanfattningsvis innebär det att arten i stort sett höll ställningarna på alla lokaler bortsett från Lövstabukten där det fanns 2 600 par 2009. På öarna i Lövstabukten har 3 000 par försvunnit på fyra år, men de par som nu fanns kvar fick fram många ungar. I den närbelägna Björns skärgård var häckningsutfallet också mycket lyckat med hundratals flygga ungar (Ulrik Lötberg).

Även från *december* föreligger ett par vinterfynd; sist ut var 1 ad. Österns, Rådmansö 23/12 (Anders Eriksson).

Ragnar Hall

Fiskmås *Larus canus*
Inte heller från denna *vår* har några riktigt *stora ansamlingar* rapporterats, men följande förtjänar ett omnämnande: cirka 600 ex. Löhammar, Harg 8/4 (Håkan Sahlin), cirka 1 000 ex. Gäddviken, Tämnaren 11/4 (Ulrik Lötberg), cirka 500 ex. Västland 2 och 8/5 (Eva Johansson, Anders Eriksson) samt 700 ex. förbiflygande Övre Föret 9/5 (Pekka Westin).

Arten häckar allmänt längs kusten och följande uppgifter om *antal häckande par* har inkommit: totalt 949 par Lövstabukten, därav cirka 800 bara på Kniven (Ulrik Lötberg m.fl.), totalt 462 par Björns skärgård (Ulrik Lötberg m.fl.), 25 par Örsten (Per-Erik Holmlund, Ulf Gärdenfors) och 20 par Sennebyhaken (Ragnar Hall).

Även från *hösten* har några *stora ansamlingar* rapporterats; cirka 1 800 ex. Svenska Högarna 7/10 (Bill Douhan), cirka 500 ex. Vendelsjön 22/10 (Raoul Wexius) och cirka 450 ex. Långtora flygplats 24/10 (Thomas Johansson), men likaså en *hög sträcksumma*: 750 ex. mot O Fågelsundet 28/9 (Lennart Söderlund).

Ragnar Hall

Silltrut *Larus fuscus* NT
Årets första rapporteras från Biotestsjön 10/3 (Kermithh Illerbrandt), vilket är anmärkningsvärt tidigt, medan nästa obs är från Lövstaslätten och Kungängen, sannolikt samma individ på båda lokalerna, 20/3 (Jan Wärnbäck, Per-Erik Holmlund).

Häckningsuppgifter innehållande minst fem par föreligger från några lokaler. I Björns skärgård inräknades sammanlagt 253 häckande par och i Lövstabukten totalt 20 par (Ulrik Lötberg m.fl.). Därtill inräknades 40 par vid Hundbådan, Gräsö 29/6 (Leif Östman), 15 par med 30 1K utanför Spillersboda, Frötuna (Bo Hallman) samt 5 par Havsskogen, Väddö (Tomas Pärt, Åke Berg).

Det häckande beståndet i Björns skärgård har nu följts under ett antal år och dess storlek tycks vara stabilt, även om häckningsresultatet varierar rejält mellan åren. År 2010 tycks dock ha varit ett mycket bra häckningsår med mängder av flygga ungar (Ulrik Lötberg).

En *stor ansamling* från *eftersommaren*, sannolikt lokala häckfåglar, var 275 ex. Västerskian, Björns skärgård 11/8 (Lennart Söderlund) medan två *relativt höga sträcksummor finns från hösten*: 81 1K mot S Måssten, Singö 18/9 och 60 ex. mot S Understen, Singö 1/10 (Fredrik Bondestam). Dessa sträcksummor får anses som högst anmärkningsvärda med tanke på den sena tidpunkten på året!

Avslutningsvis kan *två fynd från senhösten/början på vintern* nämnas: 1 1K Skarholmen, Uppsala 21/11 (Ragnar Hall) och 1 ad. Öregrund 4/12 (Lars Lundstedt).

Ragnar Hall

Västlig silltrut *Larus fuscus intermedius*
1 4K-fågel sågs vid Brillinge och Vallby, Vaksala 22/9-8/10 (Holger Schielzeth m.fl.).

Ragnar Hall

Gråtrut *Larus argentatus* NT
Från den *tidiga våren* finns en rapport om ett *stort antal rastande*; cirka 1 300 ex. Kungsängen, Uppsala 29/3 (Martin Tjernberg). Följande *häckningsuppgifter som bygger på inventeringsinsatser i avgränsade skärgårdsområden* förtjänar att nämnas: sammanlagt 612 par i Lövstabukten och 310 par i Björns skärgård. Ett mycket bra år med mängder av flygga ungar i båda områdena (Ulrik Lötberg m.fl.).

Från *senhösten* har det inkommit flera rapporter om *stora antal kring Uppsala*: 2 326 ex. förbiflygande Gottsunda 22/10 (Hans Nissen), cirka 1 000 ex. rastande Vretaudd 26/10 (Yngve Hareland), cirka 700 ex. rastande Skarholmen 14/11 (Ulf Gärdenfors) och 536 ex. Övre Föret 21/11 (Hans Nissen). *Ännu vid årets slut* fanns det kvar gråtrutar kring Uppsala; t.ex. 226 ex. Gottsunda (Hans Nissen) och 30 ex. Brillinge (Ragnar Hall m.fl.) på årets sista dag.

Ragnar Hall

Kaspisk trut *Larus cachinnans* [0; 3; 2]
Två fynd av denna för rapportområdet nya art föreligger: 1 1K (skadat ben) Brillinge, Vaksala 3-8/10 (Holger Schielzeth, Benoit Nabholz m.fl.) och ytterligare 1 1K Nöden, Uppsala 10 och 13/10 (Holger Schielzeth).

Ragnar Hall

Vittrut *Larus hyperboreus* [?; 158; 1]
Årets enda vittrut var den 2K-fågel som rastade vid Brillinge, Vaksala 17/1 (Johan Södercrantz*, Per Andersson m.fl.).

Ragnar Hall

Havstrut *Larus marinus*
Många havstrutar som övervintrar på sydligare bredgrader anländer tidigt till sina häckningsområden och redan *från mars finns flera rapporter om stora antal*: 68 ex. Örsten 13/3 och 134 ex. Singöfjärden 26/3 (Fredrik Bondestam) samt som mest 25 ex. Kungsängen, Uppsala 29/3 (Martin Tjernberg), det senare är många för att vara inlandet.

Inga som helst *häckningsuppgifter* har inkommit från våra insjövatten och man kan undra över hur många par som numera häckar i rapportområdets sötvatten. Även från kusten är rapporteringen bristfällig, men nämnas kan 16 häckande par i Björns skärgård och 31 par i Lövstabukten (Ulrik Lötberg m.fl.).

Från efter häckningstid kan 85 ex. mot S Måssten, Singö redan 10/8 (Fredrik Bondestam) nämnas samt en *relativt stor ansamling från inlandet under senhösten/vintern*: ca 20 ex. Kalmarsand 11/11 och 11/12 (Anders Eriksson).

Ragnar Hall

Tretåig mås *Rissa tridactyla*
[>18; >419; 2] EN
Endast två iakttagelser har rapporterats, båda dock som sig bör från kusten under hösten: 1 1K förbiflygande Fågelsundet 14/10 (Lennart Söderlund) och 2 1K mot O Rullsand, Billudden 13/11 (Johan Södercrantz m.fl.).
Ragnar Hall

Skräntärna *Hydroprogne caspia* VU
Årets första rapporterades som vanligt från början av april, den 8:e, men inte från Ledskär som annars ofta är regel utan från Vik, Balingsta där 1 ex. sträckte mot O (Martin Amcoff). Från *andra halvan av april* finns tre iakttagelser av *lite större antal rastande vid kusten*: 27 ex. Ledskär 16/4 (Percy Fredriksson), 37 ex. Hargsviken 24/4 (Wilhelm Dietrichson) samt 29 ex. Kallrigafjärden 26/4 (Teet Sirotkin).

Häckningar: Eftersom Uppland är ett av de landskap som har allra flest häckande skräntärnor i landet, fortsätter vi att, som vanligt, ägna utrymme åt att redovisa situationen för arten hos oss. Stenarna i Björns skärgård hyste under en följd av år den i särklass största kolonin i landet, men kolonin har under senare år efterhand minskat i storlek, delvis som en följd av att inga ungar kommit på vingarna 2007-2009. År 2010 häckade 40 par, men samtliga förstakullar gick om intet till följd av predation från de gråtrutar som häckar på samma ö. Ingen predation från havsörn registrerades dock detta år. Länsstyrelsen tog ett beslut att gråtrutarna skulle skjutas av, vilket också gjordes, och som en följd av detta resulterade de andrakullar som lades i cirka 10-15 flygga ungar. En av dessa årsungar avlästes för övrigt vid Meckleneburg, i Tyskland, i september. Det var således första gången på fyra år som ungar kom på vingarna här (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson, Lennart Söderlund).

Från Tisslan, Svartlöga, Blidö (nyetablerad koloni 2008) rapporteras 39 ad. 21/6 och 22 ungar försågs med ring. Utöver de ungar som kunde märkas fanns det även små ungar och 15 ägg. Den 15/7 sågs 13 1K-fåglar på ön vilket indikerar ett bra häckningsresultat (Roland Staav). Vid norra Gräsö etablerades en ny koloni 2010 där 60 par häckade (Roland Staav, Torbjörn Fagerström). Tyvärr misslyckades många av paren med häckningarna, men ett 15-tal par fick tillsammans cirka 15 flygga ungar. Det ligger nära till hands att tro att det är fåglar från Björns skärgård. Från andra skärgårdar i Norrtälje kommun samt kring Gräsö rapporteras 17 häckningar varav många med lyckat resultat, särskilt utanför Singö och Gräsö.

Inte heller detta år rapporteras några stora ansamlingar av gamla fåglar vid Ledskär under eftersommaren; som mest endast elva 16/7 (Johan Södercrantz). Avslutningsvis kan nämnas att *den sista rapporterade skräntärnan detta år* var 1 ad. Ledskär 9/9 (Pekka Westin).
Ragnar Hall

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis*
[5; 131; 1] EN
Endast en iakttagelse detta år (fyra 2009); 1 ex. mot SO Simpnäs 28/5 (Niklas Hjort).
Ragnar Hall

Fisktärna *Sterna hirundo*
De första fisktärnorna för året noterades på flera lokaler 16/4 och under de närmast följande dagarna rapporterades arten från många lokaler såväl i inlandet som vid kusten.

Föregående år, 2009, kom det in *häckningsuppgifter* från endast elva lokaler i *inlandet*, men nu blev rapporteringen klart mycket bättre med fakta från 28 sötvatten: bl.a. 131 par i två kolonier Hjälstaviken (Pekka Westin); från Mälaren rapporteras 80 par Hovjunkaren, Teda och 33 par Hjulstafjärden (Thomas Pettersson) samt 15 par Blackan, Krusenberg (Anders Jansson); totalt 61 par Tämnaren (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), 16 par Kärven (Tomas Kjelsson) och sammantaget 15 par Vendelsjön (Anssi Laurila m.fl.). Pekka Westin berättar från Hjälstaviken att kolonin i norr misslyckades helt till följd av predation från trana och räv, men också att kolonin utanför fågeltornet, 78 par, istället lyckades mycket bra med minst 121 sedda ungar i alla åldrar 22/7.

Vid *kusten* i norr inräknades totalt 534 par i Björns skärgård, 700 i fjol, samt 376 par i Lövstabukten, 375 par 2009. Vad gäller *häckningsframgången* rapporteras att den var

något sämre i Björns skärgård jämfört med föregående år (Ulrik Lötberg m.fl.).

Från *oktober* finns till slut de *sista iakttagelserna för året* av denna art: 1 ex. Karlholmsviken 3 och 8/10 (Mats Edholm m.fl.).

Ragnar Hall

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Årets första rapporteras från två lokaler 18/4, dels 1 ex. mot V Örskär (Petter Haldén) och dels 2 ex. mot NV Simpnäs (Niklas Hjort). *Vårsträcket* ökade snabbt i intensitet och ett par *höga dagssummor* var 100 ex. förbiflygande Örskär 2/5 (Mikael Malmaeus) och 200 ex. sträckande Skatudden samma dag (Per Jakobsson).

Från Björns skärgård rapporteras totalt 737 *häckande* par, i paritet med föregående år, och massor av flygga ungfåglar. En kontroll av öarna i Lövstabukten resulterade i sammanlagt 335 häckande par vilket är rejält många fler än fjolårets 184 par (Ulrik Lötberg m.fl.). *Andra häckningsuppgifter* som kan vara värda att nämna är cirka 25 par Själgrund, Gårdskärshalvön (Per Johan Ulfendahl), cirka 25 par Harudden, Kallrigafjärden (Martin Tjernberg), drygt 220 par i Gräsö skärgård (Johan Södercrantz m.fl.), cirka 100 par Singö skärgård (Roland Staav m.fl.) samt cirka 40 par Svenska Högarna (Roland Staav).

Sträckfågelstudier från Björn under eftersommaren gav följande tre höga dagssummor 1 350 ex. mot SV 19/7, 450 ex. mot SV 20/7 och 1 650 ex. mot SV 21/7 (Lennart Söderlund). *Årets två sista iakttagelser* är båda från andra halvan av oktober; 1 1K Karlholmsviken 16/10 (David Hammarberg m.fl.) och 1 1K Rokörsviken, Gräsö 23/10 (Tobias Hammarberg m.fl.).

Ragnar Hall

Småtärna *Sternula albifrons*

[>28; 107; 5] VU

Föreligger gör *fyra iakttagelser av fem individer*: 1 ex. Grisslehamn 1/5 (Andreas Tranderyd, Thomas Berglund), 1 ex. Hjälstaviken 30/6 (Pekka Westin m.fl.) och 1 ex. 13/7 (Laine Boresjö Bronge m.fl.) samt 2 ex. Ledskär 30/7-5/8 (Per Gustafsson m.fl.). Hjälstaviken är en bra lokal för arten och observationer från mitt i sommaren finns från tidigare år.

Ragnar Hall

Svarttärna *Chlidonias niger* VU

Vårens första var 1 ex. Vendelsjön 30/4 (Thomas Pless) och 2 ex. Tegelsmora kyrksjö samma datum (Leif Johansson). *Andra obsar från våren och försommaren*, vid sidan av Tämnaren, som rapporterats är 1 ex. Ledskär 1/5 (Jan Rosenfeld m.fl.), 1 ex. Skarholmen, Uppsala 7-9/5 (Martin Tjernberg m.fl.), de första 3 ex. Hjälstaviken 10/5 (Holger Schielzeth m.fl.), 1 ex. Övre Föret 15 och 17/5 (Anders Johansson m.fl.), 1 ex. Dalbyviken 1/6 (Tomas Pärt) samt 1 ad. Ekasjön, Estuna 3/6 (Bill Douhan).

Tyvärr blev det inte heller detta år några häckningar i vare sig Hjälstaviken, Vendelsjön eller Tegelsmora kyrksjö och antalet rapporter om svarttärnor härifrån var genomgående få. *Tämnaren var således åter den enda lokalen i rapportområdet med känd förekomst av häckande svarttärnor* och även om det inte blev ett fullt lika bra år som det föregående (80 par!) får årets 65 par, fördelade på tre kolonier och fem solitärer, ändå anses som med beröm godkänt. Sammantaget ringmärktes 22 ungar, men det fanns fler (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Andra iakttagelser från juli som kan nämnas är 6 ex., därav 3 1K, Vendelsjön 10/7 (Anders Arnell), 12 ex. samma lokal dagen därpå (Thomas Pless m.fl.) samt 1 ad. Hjälstaviken 25-27/7 (Tom Sandström m.fl.). Årsungarna vid Vendelsjön är intressanta då arten inte hade häckat i sjön detta år, men kanske var det ungar från Tämnaren som redan hade givit sig på vandring. Från *augusti* finns avslutningsvis tre ströfynd rapporterade: 1 ad. Ledskär 2-3/8 (Ragnar Hall m.fl.), 1 ex. mot O Fågelsundet 19/8 (Lennart Söderlund) och 1 ex. Ledskär 22/8 (Anders Johansson).

Ragnar Hall

Sillgrissla *Uria aalge*

Första observationen för året var 4 ex. mot N Skatudden 26/3 (Fredrik Bondestam). Säkra *häckningsuppgifter* har denna gång bara inkommit från Svenska Högarna där så många som 103 ad. + 83 2K + 73 ungar ringmärktes 11/7 (Jan Ohlsson, Roland Staav). Från Stridsbådan, Singö rapporteras 45 ex. 10/6 (Joakim & Rune Johansson) vilket visar att det av allt

att döma häckade sillgrisslor här även detta år. Två fynd från *oktober*, 2 ex. mot O Fågelsundet 11/10 (Lennart Söderlund) och 1 ex. Håkanskär, Vätö 24/10 (Magnus Liljefors), blev de senast rapporterade detta år.

Ragnar Hall

Tordmule *Alca torda*
Från häckningstid finns följande uppgifter om *stora antal sedda vid tidigare kända häckningslokaler*: cirka 500 ex. Stridsbådan/Understen, Singö 10/6 (Joakim Johansson), cirka 300 ex. Kalken, Svenska Högarna 13/6 (Pelle Odebrant) samt cirka 75 ex. Bodskäret, Singö 17/6 (Bo Hellberg). *Andra observationer som kan tyda på häckning* är 8 ex. Hundbådan, Gräsö 19 och 29/6 (Leif Östman, Johan Södercrantz m.fl.), 3 par Östra Norrkobbarna, Skrakfjärden, Blidö 1/7 (Roland Staav), 1 par Simpnäsklubb, Björkö-Arholma 3/7 (Roland Staav) samt 6 ex. Rödlöga, Blidö 17/7 (Fredrik Thernlund). Avslutningsvis kan *den högsta rapporterade sträcksumman från hösten* nämnas: 19 ex. mot S Håkanskär, Vätö 9/10 (Magnus Liljefors).

Ragnar Hall

Tobisgrissla *Cepphus grylle* NT
Tobisgrisslan tillhör de arter som har minskat allra mest av de sjöfåglar som häckar i skärgården och längs kusten. I början av 2000-talet hade det häckande beståndet i Stockholms läns skärgård minskat med 70 % jämfört med mitten av 1970-talet och de par som fanns kvar var nu koncentrerade till ytterskärgården. Huvudorsaken till nedgången har varit predation från den under dessa år allt vanligare minken som numera, i bästa fall, bara saknas på de allra yttersta öarna. Tobisgrisslan är extra känslig för detta rovdjur då den har för vana att häcka i håligheter bland stenar.

Det är därför glädjande att kunna ta del av rapporter som berättar om att arten för närvarande tycks öka, åtminstone i delar av skärgården. Ulrik Lötberg berättar att arten har ökat vid kusten i norr under senare år och att den även har etablerat sig som häckande på nya öar. Från Björns skärgård rapporteras 44 häckande par 2010 och att många par lyckades med häckningen (Ulrik Lötberg m.fl.). I Lövstabukten påträffades 28 häckande par på tre öar, varav häckningarna på två av dem är nyetableringar (Ulrik Lötberg m.fl.).

Det har även inkommit uppgifter från Singö skärgård som skulle kunna tyda på ett ökande bestånd; åtminstone vid Understen. Härifrån rapporterar Fredrik Bondestam som mest 445 ex. 13/5 samt 380 ex. och ytterligare många ruvande 28/5. Andra antal från Singö skärgård som registrerats är som mest 34 ad. Stridsbådan 3/6, 26 ad. Abborren och 29 ad. Östra Hållskäret 3/6 (Roland Staav) samt 50 ex. Bodskäret 17/6 (Bo Hellberg). Vid Bysholmen, utanför Väddö, inräknades som mest 120 ad. 28/5 (Ronny Carlsson). Det vore intressant med en särskild inventering med inriktning på denna art för att titta närmare på beståndsutvecklingen.

Slutligen ett par *höga dagssummor sträckande från hösten*; båda från Håkanskär, Vätö: 142 ex. mot S 16/10 (Magnus Liljefors, Holger Schielzeth) och 27 ex. mot S 14/11 (Magnus Liljefors).

Ragnar Hall

Skogsduva *Columba oenas*
Endast ett *vinterfynd* har rapporterats; 2 ex. Prästängen, Kalmar 27/2 (Britta Rosendahl). *Det första vårfyndet* var 2 ex. Tunalund, Hjälsta 6/3 (Leif Godin) och därefter rapporterades arten nära nog dagligen. *Från häckningstid har spelande individer* rapporterats från cirka 170 lokaler vilket är klart färre jämfört med året innan (cirka 220). *Sista observationen för året* var 1 ex. Vretaudd, Uppsala-Näs 19/11 (Tony Henricson).

Peter Dalin

Turkduva *Streptopelia decaocto* NT
Turkduvor har rapporterats från följande kommuner under häckningstid (bedömt antal par inom parentes): Uppsala (10), Enköping (4), Norrtälje (3), Östhammar (3), Tierp (2) och Heby (1). Totalt 23 par således vilket indikerar ungefär samma status som föregående år då bedömt antal par uppgick till 26.

Peter Dalin

Turturduva *Streptopelia turtur* [9; 176; 2]
Två fynd detta år (tre 2009): ett från senvåren, 1 ex. Svenska Högarna 27/5 (Bill Douhan m.fl.) och ett från sommaren, 1 1K Barkö,

Börstil 10-11/7 (Susanne Åkesson m.fl.).

Det senare fyndet får anses som anmärkningsvärt så till vida att det rimligtvis indikerar en lyckad häckning i närheten. Det måste vara närmast uteslutet att en årsunge redan vid denna tid har tagit sig för att flyga österut över Östersjön till Uppland.

Peter Dalin

Gök *Cuculus canorus*
Vårens första gökar hördes på tre lokaler 4/5; Sättra, Riala (John Ritsgard), Börje sjö, Jumkil (Arvid Landgren m.fl.) och Dragmansbosjön, Altuna (Eva Johansson). *Årets sista galande gök* hördes vid Ramsmossen, Järlåsa 11/7 (Kent Kärsrud). *Sammantaget har cirka 700 rapporter om galande gökar inkommit*, vilket kan jämföras med året innan då motsvarande antal var cirka 500. Det är dock i det närmaste omöjligt att avgöra hur många individer som varit inblandade och om det högre antalet 2010 eventuellt speglar en positiv populationstrend.

Peter Dalin

Berguv *Bubo bubo* NT
Fem säkerställda häckningar har rapporterats, varav åtminstone en misslyckad (döda ungar i bo). *Spelande individer hördes på ytterligare sju lokaler under häckningstid* (mars-maj). Sammantaget ett resultat som är i nivå med spontanrapporteringen från tidigare år.

Peter Dalin

Fjälluggla *Bubo scandiacus* CR
1 honf. på hygge vid Stensjöbäcken (Fännsjön), Östervåla 12/10 (Erland Friberg gm Lars Gustavsson). Förra gången fjälluggla sågs i rapportområdet var 2006.

Peter Dalin

Hökuggla *Surnia ulula*
Den hökuggla som upptäcktes vid Burunge, Vendel 13/12 2009 fanns kvar på lokalen och sågs regelbundet fram t.o.m. 29/3 (Lotta Berg m.fl.). I övrigt inga som helst fynd av arten under året vilket får anses som ovanligt dåligt.

Peter Dalin

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*
Tre häckningar har registrerats. Två av dessa avser ringmärkta kullar i Heby kommun; en kull med hela nio (!) ungar och en med sex (Lars Gustavsson, Ulrik Lötberg). *Se foto!*

Peter Dalin

Kattuggla *Strix aluco*
Rapporter om häckning (ruvande fågel och/eller kullar) har inkommit från totalt 89 lokaler. Den kommunvisa fördelningen var: Norrtälje 22, Uppsala 20, Östhammar 14, Tierp 13, Enköping 11, Heby 5, Håbo 3 och Knivsta 1.

Ett klart bättre häckningsår jämfört med 2009 då endast 49 kullar rapporterades. Att Norrtälje var den kommun som hade flest rapporterade häckningar 2010 berodde, åtminstone delvis, på att tillgången på sork var påfallande god i östra Uppland detta år.

Peter Dalin

Slaguggla *Strix uralensis*
Med *23 rapporterade häckningar* var 2010 ett bättre häckningsår jämfört med året innan då endast åtta häckningar registrerades. Fördelningen på kommuner var enligt följande: Heby 8, Tierp 6, Uppsala 4, Östhammar 3, Älvkarleby 1 och Enköping 1. Dessutom har rapporter om två misslyckade häckningar inkommit (bon med rötägg).

Peter Dalin

Lappuggla *Strix nebulosa* NT
Endast en iakttagelse har rapporterats, från hösten; 1 ex. i Uppsala kommun 12/9 (Mats Wilhelm).

Peter Dalin

Hornuggla *Asio otus*
Uppsalaskådarna minns säkert det gäng hornugglor som kunde beskådas i trädgårdarna kring Gunstagatan, Fålhagen i Uppsala under eftervintern. Som mest sågs här 10 ex. under perioden 21/2-20/3. Tyvärr indikerar den lite udda lokalen att hornugglorna hade svårt att hitta föda på landsbygden och att de därför sökt sig hit med förhoppningen att hitta mat.

När vintern givit upp och snön väl försvunnit försvann hornugglorna från Gunstagatan och häckningssäsongen inleddes. Uppenbarligen fanns det en hel del gnagare som tidigare hade skyddats av snön eftersom *antalet rapporterade häckningar blev så många som 119* (=hörda ungkullar) vilket kan jämföras med endast 13 föregående år. Dessa 119 var fördelade kommunvis enligt

följande: Enköping 28, Norrtälje 28, Uppsala 23, Östhammar 16, Tierp 9, Heby 4, Knivsta 4, Sala (del av) 4 samt Håbo 3.

Peter Dalin

Jorduggla *Asio flammeus* NT
Tre regelrätta *vinterfynd* finns från årets inledning: 1 ex. Lilla Ultuna 17/1 (David Hammarberg), 1 ex. vid Långtora kyrka 7-8/2 (Janne Svedberg m.fl.) och 1 ex. Gysta, Bälinge 12/2 (Kenneth Pless).

Inga rapporter om häckning har inkommit. Från *sommaren* finns dock några iakttagelser; 1 ex. Kungsängen, Uppsala 28/5-2/6 (Anders Jansson m.fl.) och 1 ex. Alunda 20/6 (Mats Edholm, Brita Tibell), men det finns i övrigt ingenting som talar för att dessa eventuellt skulle indikera häckning.

Från *hösten* finns endast sex iakttagelser rapporterade, vilket måste vara det sämsta resultatet på många år: 1 ex. Grindstugan, Uppsala 14/9 (Johan Widenberg), 1 ex. mot V Sennebyhaken 19/9 (Thomas Kjelsson, Benny Åhr), 1 ex. Svenska Högarna 13/10 (Jesper Norrby m.fl.), 1 ex. Bysholmen, Väddö 30/10 (Ronny Carlsson), 1 ex. Kungsängen 31/10 (Björn Lundgren) samt 1 ex. Sörbäck, Norrby 27/11 (Kalle Källebrink).

Observationen vid Sörbäck borde egentligen, utifrån rådande yttre omständigheter (snö och kyla), räknas som ett vinterfynd, men det enda fyndet från *december* är 1 ex. Kungsängen från 28/11 till åtminstone 8/12 (Ulf Gärdenfors m.fl.).

Peter Dalin

Pärluggla *Aegolius funereus*
I motsats till flertalet andra ugglearter hade pärlugglan ett än sämre år än 2009 (11 hanar) och noterade ett *nytt bottenrekord med endast åtta spelande hanar*. En av dem var hyfsat stationär under andra halvan av mars; vid Velången, Läby 17-30/3 (Thomas & Kenneth Pless m.fl.).

Peter Dalin

Nattskärra *Caprimulgus europaeus* NT
Årets första spelande hördes vid Vindsviken, Gisslaren, Harg 19/5 (Håkan Sahlin) och den sista så pass sent som 7/8 vid Romsmaren, Fågelsundet (Weine Erlandsson m.fl.). Från perioden 19/5-7/8 rapporteras *totalt 29 spelande* fördelade på kommuner enligt följande: Uppsala 10, Norrtälje 8, Östhammar 6, Tierp 4 och Älvkarleby 1. Därtill finns två *fynd gjorde under sensommaren*: 1 ex. Valsätraskolan, Uppsala 19/8 (Bo Söderström) och 1 ex. Sparrsätra kyrka 23/8 (Ulf Broberg).

Fredrik Friberg

Tornseglare *Apus apus* NT
Sen var den tornseglare som passerade Rödhäll, Hållnäs 9/10 (Bernt Thorsell), 20 dagar efter det att den näst senaste rapporterades från rapportområdet.

Fredrik Friberg

Kungsfiskare *Alcedo atthis* VU
Ingen häckning har rapporterats och iakttagelser finns från endast sex lokaler enligt följande: 1 ex. Övre Föret 18/4-17/5 (Per Andersson, Matt Hiron), 1 ex. Västland 2/5 (Bosse Danielsson), 1 ex. Nor, Knivsta 19/5 (Ragnar Hall), 1 ex. Vedyxatippen 9/8 (Anders Svensson), 1 ex. Övre Föret 10-11/8 (Ulf Gärdenfors, Hans Nissen), 1 ex. Gudinge hamn, Hållnäs 3/9 (Jan Rosenfeld) samt 1 ex. Starfors, Heby 20/9 (gnm Magnus Klingse).

Årets resultat innebär en mycket kraftig nedgång jämfört med föregående år, men är ändå inte helt oväntat efter en mycket kall vinter.

Fredrik Friberg

Härfågel *Upupa epops*
[tidigare häckfågel; 150; 1]
Endast ett fynd detta år; 1 ex. Älvkarleby 26/3-19/4 (Anders Johansson m.fl.).

Fredrik Friberg

Göktyta *Jynx torquilla* NT
Årets första sågs (!) vid Stockby, Harg 17/4 (Wilhelm Dietrichson). Åtta *häckningar* har rapporterats och i övrigt kan vi konstatera att antalet *sjungande hanar* var totalt 368 vilket kan jämföras med fjolårets 318.

Peter Dalin

Gråspett *Picus canus*
Från *häckningstid* finns fynd från två lokaler i april-maj (inga från juni), vilket kan jämföras med 2009 då arten noterades på ett tiotal lokaler. Från före respektive efter häckningstid föreligger observationer på ett 20-tal lokaler.

Peter Dalin

Mindre hackspett *Dendrocopos minor* NT
Säkerställd häckning (bo med ungar, alternativt flygga ungar) har rapporterats från fyra lokaler, men också starka häckningsindicier (par tillsammans under häckningstid) från ytterligare åtta lokaler. Därtill finns ett 100-tal rapporter om enstaka individer under häckningstid (april-juni).

Peter Dalin

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* NT
Ingen häckning konstaterad, men från häckningstid (april-maj) är arten rapporterad från sex lokaler. Totalt har det inkommit endast ett 30-tal observationer i rapportområdet under 2010.

Peter Dalin

Korttålärka *Calandrella brachydactyla*
[0; 6; 2]
En korttålärka rastade på ängarna vid Ledskär 16-17/5 (Sven H Jansson m.fl.) och den drog mängder med skådare till sig under den tid den fanns här. Därtill rastade 1 ex., dock bara tillfälligt, V Stamsjön 5/11 (Brita Tibell, Mats Edholm). Fynden är det sjätte respektive det sjunde för rapportområdet. Senast arten sågs var på Björn 2006.

Magnus Liljefors

Trädlärka *Lullula arborea*
Första fynden för året utgjordes av nordsträckande individer över Hågadalen, Uppsala (Per Gustafsson) respektive Hjälstaviken 24/3 (Kermith Illerbrand). *Från häckningstid* är arten rapporterad i ungefär samma omfattning som de senaste åren och antalet *konstaterade häckningar* var som vanligt få, denna gång tre. *Den största ansamlingen för* året rapporteras från hösten med 11 ex. Vedyxatippen 12/9 (Ragnar Hall). *Årets sista* (?) trädlärka sågs vid Vendelsjön 20/11 (Kenneth Pless).

Magnus Liljefors

Sånglärka *Alauda arvensis* NT
Årets första sånglärka noterades programenligt 2/3 vid Malma Backe, Uppsala (Adam Sterno m.fl.), men det dröjde sedan nästan två veckor innan arten började uppträda mer allmänt. Några riktigt *stora ansamlingar* har inte rapporterats vilket gör cirka 450 ex. Biskops-Kulla kyrka 29/3 (Yngve Hareland) till toppnoteringen för våren. *Den största ansamling som registrerades under hösten* var cirka 500 ex. Lövstaslätten 17/10 (Tomas Pärt) och *den sista rapporterade observationen för året* var 2 ex. Nothamn, Väddö 19/11 (Percy Fredriksson, Björn Lindkvist). Inga vinterfynd 2010.

Magnus Liljefors

Berglärka *Eremophila alpestris* VU
Efter ett år helt utan fynd föreligger två från senhösten detta år: 1 ex. Vendelsjön 13/11 (Kenneth Pless, Per Johan Ulfendahl) och 1 ex. Långtora kyrka 27/11 (Per Johan Ulfendahl, Weine Erlandsson, Åke Danielsson).

Magnus Liljefors

Backsvala *Riparia riparia* NT
Årets första fynd är från Hjälstaviken 27/4 medan *den sista* rapporterades från samma lokal 18/9 (Martin Tjernberg m.fl.).

Iakttagelser som avser *häckningsförekomster* har rapporterats enligt följande: cirka 150 bohål i grustäkt SV Korsbacken, Sparrsätra (Peter Schmidt), cirka 125 bohål Ledinge grustäkt, Skederid (Bill Douhan m.fl.), 60 bohål i grustäkt vid Dalboda, Viksta (Nils-Olof Jerling m.fl.), 30 bebodda bon i f.d. jordtäkt vid Jägarmossen, Rimbo (Helge Röttorp), knappt 30 (cirka hälften bebodda) bohål i grustäkt vid Björklinge-Velången (Bengt Säfström m.fl.), 10 bon i Fråganbo grustäkt, Skutskär-Älvkarleby (Oskar & Tommy Löfgren) samt 15 individer vid bebodda bon vid Marka, Harg (Wilhelm Dietrichson).

De två förstnämnda kolonierna är de största som för närvarande är kända, men rapporteringen känns något bristfällig. Det saknas rapporter från flera tidigare kända lokaler. Det är bara att hoppas på att det beror på bristande eftersök och inte på att kolonier har försvunnit.

Magnus Liljefors

Ladusvala *Hirundo rustica*
Årets primör var den ladusvala som siktades vid Åhl, Vendelsjön 19/4 (Anders Arnell) medan *sist ut* var den som sågs vid Sunnersta, Uppsala nästan exakt ett halvår senare, 14/10 (Pontus von Brömssen). Därtill kan nämnas att ett *större antal* ladusvalor uppehöll sig vid Hjälstaviken fram till åtminstone mitten av september med som mest cirka 2 000 ex.

Tabell 3. Större piplärka, *Anthus richardi,* i landskapet Uppland 1987–2009

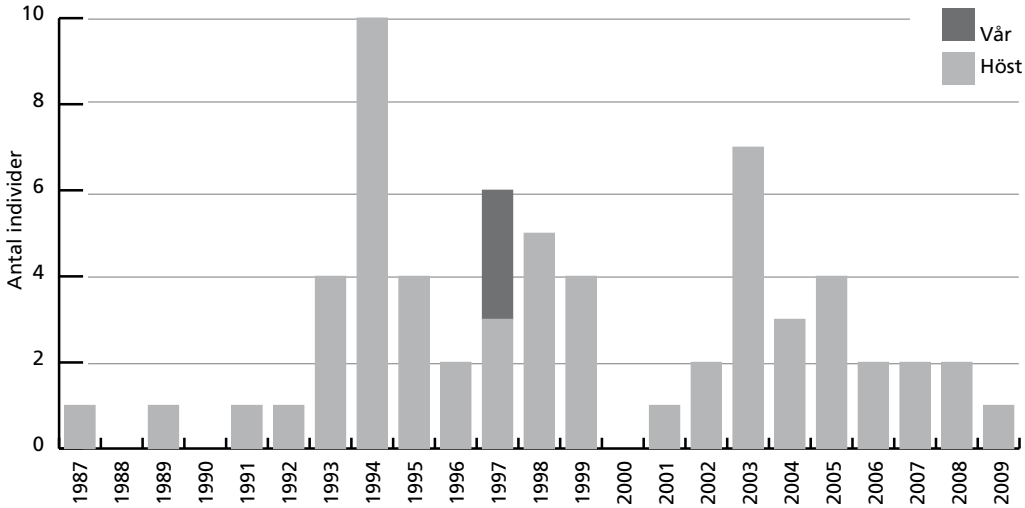

som sågs ta höjd över den södra delen av sjön kvällen den 17/9 (Martin Tjernberg).

Magnus Liljefors

Större piplärka *Anthus richardi* [1; 63; 1]
En sågs och hördes flyga över vid Näsbyändan, Kärven 23/10 (Tomas Kjelsson, Benny Åhr, Lars Mattsson). Fågeln bestämdes i efterhand genom att jämföra med ljudinspelningar.

Första fyndet av större piplärka i Uppland gjordes på Kungsängen 1966, men det dröjde ända fram till 1987 innan nästa registrerades. Därefter har arten dock varit nära nog årlig med 1988, 1990 och 2000 som enda år utan iakttagelser (se Figur). År med många individer var 1994 (10) och 2003 (7). Sammantaget har 64 individer rapporterats från landskapet fram t.o.m. 2009, därav tre under våren (alla våren 1997!). Antalet fynd har tenderat att minska under senare år.

Magnus Liljefors

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus* VU
Endast två fynd även denna vår; 1 ex. Husbydammarna 14/5 (Mats Wilhelm) och 1 ex. sträckande Örskär 17/5 (Peter Schmidt, Jan Wärnbeck).

Från *höststräcket* finns rapporter under perioden 26/8-23/9. Utöver enstaka individer noterade på 14 lokaler har arten registrerats mer regelbundet på andra, mer välkända, lokaler enligt följande; vid Hjälstaviken så gott som dagligen 26/8-22/9, som mest 4 ex. 9/9 (Martin Tjernberg); vid Lövstaslätten regelbundet 6-19/9 med 2-3 ex. (Kenneth Pless m.fl.); vid Övre Föret till och från 9-22/9, som mest 3 ex. 18/9 (Tomas Pärt) samt på Fjärdhundraslätten där som mest 2 ex. sågs regelbundet 8-15/9 (Gunnar Steinholtz m.fl.).

Även om det är vanskligt att från dag till dag avgöra om det är samma fåglar eller inte som rapporterats från i första hand Hjälstaviken och Lövstaslätten, ger en försiktig uppskattning av det totala antalet individer som rapporterats under hösten i rapportområdet drygt 100 ex. (!). Det är sannolikt ingen djärv bedömning att säga att arten denna höst hade ett för senare år ovanligt gott uppträdande.

Magnus Liljefors

Skärpiplärka *Anthus petrosus*
Vinterfynden har minskat i antal i takt med att arten generellt har blivit betydligt mer fåtalig under senare år, men ett finns från årets början; 1 ex. Skatudden 17/1 (Fredrik Bondestam). Därutöver har iakttagelser av arten rapporterats från perioden 22/3-14/11. Från *vårsträcket* finns några *inlandsfynd* noterade, väl samlade i tiden till skiftet mars-april, enligt följande: minst 1 ex. Kungsängen, Uppsala 26-29/3 (Niklas Hjort m.fl.), 1 ex. Harka, Frötuna 28/3 (Bo Granberg), 1 ex.

överflygande Olofslund, Laggaslätten 29/3 (Niklas Hjort), 1 ex. Solvallamossen, Kärven 31/3 (Tomas Kjelsson), 1 ex. Hjälstaviken 1/4 (Pekka Westin) och 1 ex. Morga hage 9/4 (Inger Gustafsson).

Häckningar, eller troliga sådana, har noterats på nio lokaler och då i första hand på öar utanför Singö. Även om arten har minskat kraftigt under senare tid, hoppas vi att den finns kvar på betydligt fler öar än vad rapporteringen indikerar. Glädjande är ett häckningsfynd från Björns skärgård där arten, enligt rapportörerna (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), inte har häckat på 25 år.

Magnus Liljefors

Forsärla *Motacilla cinerea*
Årets första forsärla, en hona, dök upp i snögloppet vid Svannäs, Hjälstaviken 21/3 (Mats Brisegård m.fl.) och *sist ut* var 1 ex. Säva kvarn, Gryta 13/10 (Weine Erlandsson).

Säkerställda häckningar finns rapporterade från tio lokaler, varav två par på åtminstone en lokal, nämligen Hårsbäcksdalen, Heby (Håkan Müller m.fl.). Därtill finns rapporter från ytterligare tio lokaler med starka indikationer på häckning.

Möjligen har artens expansion nu klingat av och stabiliserats på nuvarande nivå.

Magnus Liljefors

Sädesärla *Motacilla alba yarellii* [?; ?; 1]
En adult hane upptäcktes vid Ledskär 2/5 (Holger Schielzeth m.fl.) och 1 hane sågs här även 16-17/5 (Tomas Carlberg m.fl.). Rimligtvis var det samma fågel som varit på lokalen hela tidsperioden, men undgått upptäckt.

Magnus Liljefors

Sidensvans *Bombycilla garrulus*
Från årets inledning finns flera rapporter om *flockar av storleksordningen 400-900 ex.*, framför allt runt månadsskiftet januari-februari. *Störst* var en ansamling bestående av cirka 900 ex. vid Kvarngärdet, Uppsala 28-29/1 (Martin Amcoff m.fl.). Från *vårsträcket* kan det sista fyndet nämnas; 3 ex. Örskär 2/5 (Håkan Sahlin).

Första iakttagelsen för hösten gjordes i Uppsala där 5 ex. sågs redan 6/9 (Per Andersson) vilket är tidigt och det dröjde bara knappt en vecka innan nästa fynd; 4 ex. Älvkarleby 13/9 (Tommy Löfgren). Under *senhösten och förvintern* var arten betydligt fåtaligare jämfört med motsvarande tid året innan. *Den största flock som rapporterats från andra halvan av året* är cirka 250 ex. Bäcklösa 2/11 (Ragnar Hall).

Magnus Liljefors

Strömstare *Cinclus cinclus*
Inga häckningsfynd finns rapporterade och *sommarfynd* i övrigt inskränker sig till endast ett; 1 ex. Gamla bron, Funbo 16/7 (Lars Mattsson).

Magnus Liljefors

Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*
Från *januari* har som mest 2 ex. rapporterats från drygt 30 lokaler och under februari rapporterades vardera 1 ex. på åtta lokaler. Från *december* föreligger endast ett fynd; 1 ex. Hjälstaviken 14/12 (Bo Bengtsson).

Det råder inga tvivel om att vintern 2009-2010 slog hårt mot de gärdsmygar som försökte övervintra på våra breddgrader.

Magnus Liljefors

Järnsparv *Prunella modularis*
Vinterfynd är ovanliga, men det finns ett från den kalla vintern 2009-2010. Det var en individ som sågs regelbundet vid ett fågelbord i Vänge under perioden 1/1-2/3 (Torbjörn Eberhard, Ragnar Hall) och kanske klarade den sig också fram till våren anlände.

Magnus Liljefors

Rödhake *Erithacus rubecula*
Enstaka individer registrerades på elva lokaler under *januari-februari* medan det enda fyndet från *december* var 1 ex. Sunnerstaviken fram t.o.m. 11/12 (Johan Södercrantz m.fl.). På samma sätt som för gärdsmyg slog den stränga vintern 2009-2010 hårt mot de rödhakar som försökte övervintra. *Den största ansamling* som rapporterats under året var cirka 3 000 ex. Svenska Högarna 20/9 (Helge Röttorp).

Magnus Liljefors

Blåhake *Luscinia svecica*
Den första för året rapporterades från Övre Föret 9/5 (Niklas Hjort). Därefter gjordes ytterligare elva vårfynd innan *den sista blåhaken för våren* kunde avnjutas på Svenska Högarna 22/5 (Bill Douhan).

Under hösten noterades blåhakar i normal omfattning och de största antal som registrerades var 25 ex. Björn 13/9 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund) och 20 ex. Hjälstaviken 14/9 (Arvid Landgren, Per Andersson). *Årets sista* blåhakar blev 1 ex. Krusenberg 8/10 (Ragnar Hellspong, Ulla I. Kruse) och 2 ex. Hjälstaviken samma dag (Gustav Knall).

Magnus Liljefors

Blåstjärt *Tarsiger cyanurus* [0; 7; 2]
Två fynd föreligger från hösten; 1 ex. ringmärktes på Svenska Högarna 26/9 och var kvar på ön dagen därpå samt 1 nytt ex. som ringmärktes på samma lokal 30/9 (Anders Eriksson m.fl.). Fynden utgör det sjunde respektive åttonde för lokalen och rapportområdet. Svenska Högarna framstår alltmer som en av Sveriges bästa blåstjärtlokaler.

Magnus Liljefors

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*
Den första för året, en hona, sågs födosöka vid Norrboda, Gräsö redan 27/3 (Elisabeth Karlsén). Fynd har därefter rapporterats från andra lokaler under våren och på några har det så småningom skett parbildning och häckning har påbörjats. *Säkerställda häckningar* har registrerats med vardera ett par vid Forsmarks kärnkraftverk (Joakim Djerf), Boländerna, Uppsala (Ellinor Hillfelt m.fl.), vid fyren på Örskär (Mikael Malmaeus m.fl.) samt vid sågen i Heby (Magnus Klingse m.fl.). *Därtill finns det starka indicier på häckning* både vid Ultuna (Ragnar Hall, Owe Rosengren m.fl.) och vid pappersbruket i Hallstavik (Joakim Johansson). *Årets sista* svarta rödstjärt rapporterades från Havsskogen, Väddö 17/10 (Ronny Carlsson). Sammanfattningsvis ett för senare år normalt uppträdande.

Magnus Liljefors

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*
Trenden mot allt tidigare anländande stenskvättor tycks hålla i sig och *i år noterades de första*; vid Sundbromark (Johan Södercrantz m.fl.) respektive Norrby gård, Vaksala (Nils-Olof Jerling), redan 27/3. Därutöver gjordes ytterligare tre iakttagelser innan månaden var till ända. Fynden är de tidigaste som rapporterats från rapportområdet och de första i mars månad.
Årets sista stenskvätta rapporteras från Örskär 10/10 (Magnus Rignell).

Magnus Liljefors

Ringtrast *Turdus torquatus*
Under *våren* noterades totalt minst 28 ex. på elva lokaler under perioden 16/4-6/5; som mest 3 ex. Örskär 25/4 (Petter Haldén) och minst 3 ex. Hållen, Hållnäs 30/4 (Anssi Laurila m.fl.). Fynden under *hösten* inskränker sig till normala två; 1 hane Måssten, Singö 13/9 (Fredrik Bondestam) och 1 ex. Vattungarna, Vätö 31/10 (Magnus Liljefors). Iakttagelsen på Vattungarna är det näst senaste genom tiderna, senare är bara 1 ex. Svenska Högarna 2-3/11 1987 (FiU 15: 167).

Magnus Liljefors

Koltrast *Turdus merula*
Koltrasten är numera en mer eller mindre vanlig övervintrare i rapportområdet, men så många som ett hundratal individer vid Storvreta 3/1 (Mats Wilhelm) förtjänar ändå ett omnämnande. Denna ansamling var även den största som rapporterats under året.

Magnus Liljefors

Björktrast *Turdus pilaris*
Under årets inledande vintermånad fanns ännu stora ansamlingar kvar och minst ett tusental har rapporterats från ett 30-tal lokaler; som mest cirka 3 500 ex. Kronåsen, Uppsala 21/1 (Martin Molin) samt vardera cirka 3 000 ex. Hjälstaviken 16/1 (Ante Strand) och Hummelsta 20/1 (Kermith Illerbrand). Därutöver har ytterligare sex ansamlingar innehållande vardera 2 000-2 500 ex. rapporterats. De stora ansamlingarna försvann under månaden och i februari fanns endast mindre flockar kvar.

Från den bärfattiga hösten och förvintern föreligger endast en rapport om mer än tusentalet fåglar; cirka 1000 ex. mot S Hjälstaviken under dagen 23/10 (Martin Tjernberg).

Magnus Liljefors

Taltrast *Turdus philomelos*
I motsats till övriga trastar är taltrasten alltid en ovanlig *vintergäst* hos oss och från detta år finns mycket riktigt endast en observation rapporterad; 1 ex. Biotestsjön 20/1 (Anssi Laurila).

Magnus Liljefors

Rödvingetrast *Turdus iliacus*
Under *januari-februari* rapporterades arten så gott som dagligen från många lokaler, som mest 11 ex. Vassunda 2/1 (Fredrik Friberg), 10 ex. Simpnäs 3/1 (Niklas Hjort) och 10 ex. Övre Föret 10/1 (Tomas Pärt). Från december föreligger inga fynd, *det senaste* blev istället 1 ex. Knivsta 24/11 (Micael Jonsson).

Magnus Liljefors

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*
Från årets två inledande vintermånader är arten rapporterad med enstaka ex. på ett 30-tal lokaler medan iakttagelser helt saknas från december. I samband med *vårsträcket* noterades formidabla cirka 200 ex. från Myresjö gård, Torstuna redan 29/3 (Fredrik Litsgård). Från *april* finns sedan ett par *höga dagssummor sträckande* rapporterade från kusten i norr; 90 ex. mot SV Fågelsundet 9/4 (Lennart Söderlund) och 50 ex. mot SV Örskär 25/4 (Petter Haldén). Likaså finns en notering om cirka 50 ex. på Svenska Högarna under *hösten*, den 29/9 (Anders Eriksson m.fl.).

Magnus Liljefors

Flodsångare *Locustella fluviatilis* NT
Sammantaget 23 sjungande hanar, på 22 lokaler, under perioden 18/5-17/7 vilket är nära genomsnittet för uppträdandet i rapportområdet hittills under 2000-talet (=22).

Petter Haldén

Vassångare *Locustella luscinioides*
[2; 103; 6] NT
Arten har rapporterats från fem lokaler (tre år 2009): 2 sj. hanar Hjälstaviken, en i söder 27/4-7/8 och en i nordväst 18/5-2/8 (Pekka Westin m.fl.); 1 sj. hane Lårstaviken 6/5 (Thomas Johansson), 1 sj. hane Rådasjön, Söderby-Karl 13/5-20/6 (Lennart Larsson m.fl.), 1 sj. hane Brosjön 17/5 och 9/7 (Magnus Bladlund, Jacob Rudhe) samt 1 sj. hane Nybygget, Holm 16/6 (Pekka Westin).

Hanen i den nordvästra delen av Hjälstaviken gjorde ett sånguppehåll 22/5-8/7 vilket möjligen indikerar häckning på platsen medan den i söder fortsatte utan avbrott vilket istället tyder på en ensam hane. Den enda verifierade långstannaren i övrigt var den i Rådasjön, men hur var det egentligen i Brosjön?

Även detta år rapporterades arten således från vassrika Mälarvikar och dito Roslagssjöar. En sjungande hane i Rådasjön innebär att vassångare nu har funnits här tre år i följd vilket förtjänar ett särskilt omnämnande.

Petter Haldén

Busksångare *Acrocephalus dumetorum*
[0; 211; 17] NT
Årets resultat, *sjutton sjungande hanar* fördelade på lika många lokaler inom tidsspannet 26/5-1/7, innebär en tangering av rekordet från 2007. Inga häckningsindicier har rapporterats.

Förekomsten varierar mycket mellan åren. Föregående var svagt, fem sjungande hanar, medan 2007 och 2008 istället var bra år med 17 respektive tolv.

Petter Haldén

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*
Totalt har 92 sjungande hanar rapporterats från perioden 13/5-11/7. Flest, som mest sju hanar, hördes i Årike Fyris, från reningsverket till källan vid Nedre Föret, 30/5-26/6. Härifrån rapporteras också årets enda kända *häckning* i och med att varnande adulta fåglar sågs tillsammans med två årsungar söder om stora fågeltornet vid Övre Föret i slutet av juli (Tomas Pärt).

I kommunligan finner vi Norrtälje och Uppsala i topp med vardera 25 hanar, därefter Enköping 20, Tierp 7, Östhammar 6, Håbo 5, Knivsta 2 samt Heby och Älvkarleby med blott vardera en.

Årets resultat är i det närmast identiskt med föregående år, då 94 hanar, men antalet har annars, trots sannolikt god rapporteringsbenägenhet, stadigt minskat under det senaste decenniet.

Inte ett enda höstfynd föreligger.

Petter Haldén

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* NT
Årets *23 sjungande hanar* fördelade på sju sjöar under perioden 4/5-23/6 innebär en fortsatt nedgång från föregående års 26 hanar på 14 lokaler och resultatet är det sämsta sedan åtminstone 1990. Bortsett från en markant uppryckning i Sörsjön jämfört med föregående år, 15 mot sju hanar (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), befinner sig trastsångaren annars i en utförsbacke i Uppland.

För övrigt hördes bara en trastsångare i övriga Tämnaren, vid Sjölunda (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

I Vendelsjön fanns bara två sjungande hanar (fyra 2009); en under längre tid i den södra delen av sjön – sågs tillsammans med hona vid åtminstone ett tillfälle (Thomas Pless) och en tillfälligt vid Örbyhus slott 23/5 (Mats Fredriksson). I övrigt rapporteras vardera en sjungande hane från ytterligare fem lokaler.

Petter Haldén

Härmsångare *Hippolais icterina*
Ett *sent höstfynd* har rapporterats från Örskär där 1 ex. sågs 19/9 (Mikael Malmaeus). Det är det med råge senaste fyndet som finns registrerat från Uppland i Artportalen, det näst senaste är från 6/9 2009. Det finns dock ett än senare fynd från tidigare år; 1 1K ringmärktes på Svenska Högarna 4/10 1984 (Bill Douhan).

Petter Haldén

Höksångare *Sylvia nisoria* VU
Från de kända lokalerna i skärgården i den södra delen av rapportområdet finns följande *fynd från häckningstid*: 2 sjungande ad. hanar Vidinge, Rådmansö 30/5 (Björn Wester m.fl.), minst 1 sj. hane Rödlöga, Blidö 30/5 (Clas Cronlund) samt 1 lockande ex. Svenska Högarna 13/6 (Henrik Waldenström). Därtill 1 sj. hane Björn 17/6 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Från hösten finns fynd av 1K-fåglar från Björn 18/9 (Ulrik Lötberg, Kenneth Pless) och 1/10 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund) samt Örskär 25-26/9 (Fredrik Ellin m.fl.).

Sammanfattningsvis ett för senare år normalt uppträdande av arten.

Petter Haldén

Törnsångare *Sylvia communis*
En sjungande hane i Boländerna, Uppsala redan 29/4 (Per Johan Ulfendahl). Aprilfynd är ovanliga i Uppland, endast fyra finns registrerade i Artportalen.

Petter Haldén

Svarthätta *Sylvia atricapilla*
Från årets inledning har flera iakttagelser rapporterats: 1 hane Norrtälje 8/1 (Erik Koppe), 1 hona Årsta, Uppsala 1-7/2 (Torbjörn Sjölin m.fl.), 1 hane Öregrund 26/2 (Olle Petterson) samt 1 hona Döbelnsgatan, Uppsala 25-27/3 (Christian Berne). Även *från årets avslut* finns ett fynd av 1 hane Öregrund 21/11-27/12 (Lars Lundstedt).

Petter Haldén

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides*
[4; 188; 5] VU
Fem fynd av vardera en sjungande hane föreligger från perioden mitten av maj till början av juni: Måssten, Singö 14/5 (Fredrik Bondestam m.fl.), Örskär 22/5 (Mikael Malmaeus) och 5/6 (Lars Irestedt), Sör-Hårsbäck, Västerlövsta 30/5-19/6 (Yngve Hareland m.fl.) samt Örsten, Singö 8/6 (Per-Erik Holmlund).

Den sjungande hanen vid Sör-Hårsbäck gladde många tillresta. Fyndet på Måssten 14/5 är det tidigaste godkända fyndet i rapportområdet hittills.

Petter Haldén

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus*
[1; 206; 4]
Fyra fynd har inkommit från två skärgårdslokaler i den sydöstra delen av rapportområdet under fullt normal kungsfågelsångartid; på Svenska Högarna 1 ex. 30/9-1/10 (Tommy Eriksson m.fl.), 1 ex. 9/10 (Per-Johan Ulfendahl m.fl.) och 1 ex. 13/10 (Viggo Norrby) samt på Håkanskär, Vätö 1 ex. 9/10 (Magnus Liljefors). Håkanskär är en ny lokal för arten och vi välkomnar den i vingbandsgemenskapen!

Petter Haldén

Taigasångare *Phylloscopus inornatus*
[1; 241; 10]
Från perioden 12-26/9 föreligger följande fynd: på Örskär 1 ex. 12/9 (Mikael Malmaeus), 3 ex., därav en sjungande (!), 18-19/9 (Benoit Nabholz m.fl.) och 1 ex. 26/9 (Petter Haldén m.fl.), på Svenska Högarna 2 ex., varav en ringmärktes, 20/9, 1 ex. 22/9 (Helge Röttorp, Bill Douhan) och 1 ex. 24-25/9 (Bill Douhan m.fl.) samt 1 ex. Björn 20/9 (Lennart Söderlund).

Sammantaget 10 fynd från tidigare för arten välkända lokaler. Taigasångaren på Örskär 12/9 är den tredje tidigaste som är känd från rapportområdet. Tidigare är vardera 1 ex. (ringmärktes) Norrtälje reningsverk 10/9 1985 och Björn 10/9 2003.

Petter Haldén

Brunsångare *Phylloscopus fuscatus* [0; 12; 1]
1 ex. Örskär 1/11 (Martin Irestedt). Trettonde fyndet i rapportområdet, samtliga från hösten under perioden 28/9-1/11, och det tredje för Örskär – de två tidigare på lokalen är från 6-7/10 2000 och 1/11 2008.

Petter Haldén

Bergsångare *Phylloscopus bonelli* [0; 0; 1]
Upplands första fynd av denna art gjordes på Måssten, Singö 13-15/5 (Fredrik Bondestam m.fl.) där den, efter viss dramatik, kunde ses och även höras sjunga av lyckliga tillresta. Fyndet, som är det sjätte för landet, är det hittills nordligaste och därtill tidigaste.

Petter Haldén

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*
Sent höstfynd: 1 ex. Örskär 26/9 (Fredrik Ellin m.fl.). Detta fynd är det senaste som finns registrerat i Artportalen. Den näst senaste är 1 ex. ringmärkt på Björn 17/9 2001. I övrigt kan nämnas att 1 ex. ringmärktes på Svenska Högarna 18/9 1987 (Bill Douhan).

Petter Haldén

Gransångare *Phylloscopus collybita*
Inga fynd från vintermånaderna, men väl två *från slutet av mars*; vardera 1 ex. Biotestsjön 20/3 (Per Gustafsson) och Vindbron, Kungsängen 28/3 (Calle Andersson, Lina Lönnberg).

Från häckningstid har sammantaget 147 sjungande hanar rapporterats vilket är i linje med de senaste årens rapportering. Om vi ser till den kommunvisa fördelningen är den östliga tyngdpunkten påtaglig: Norrtälje (43), Tierp (37), Östhammar (33), Uppsala (21), Heby (8), Älvkarleby (3), Enköping (1) och Håbo (1).

Petter Haldén

Sibirisk gransångare *Phylloscopus collybita tristis*
1 ex. Hargsviken, Harg 5-10/10 (Wilhelm Dietrichson) är årets enda godkända observation av denna ras.

För den som är intresserad av hur rasen *tristis* identifieras rekommenderas en genomläsning av Rk:s artikel i nummer 1 av Vår Fågelvärld 2011 (sid. 14-21).

Petter Haldén

Mindre flugsnappare *Ficedula parva* NT
Inkomna rapporter berättar om *ett tämligen normalt uppträdande under våren* och från häckningstid har tre *konstaterade häckningar* rapporterats: ruvande hona Åkerö, Rådmansö 9/7 (Stephen Manktelow), hona med föda till 3 pull. Sikhjälma 12/7 (Susanne Åkesson) samt ett par och minst 4 1K-fåglar Skarboudden, Vendelsjön 13/7 (Kenneth Pless m.fl.).

Från hösten finns som vanligt ett flertal fynd från i första hand lokaler vid kusten samt i skärgården; bl.a. minst 25 ex., varav 16 ringmärktes, Svenska Högarna 26/9 (Anders Eriksson m.fl.).

Petter Haldén

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis* [1; 36; 4]
Fyra fynd föreligger från skärgården och från kusten i sydost, samtliga från slutet av maj – början av juni: 1 sjungande hane Havsskogen, Väddö 22/5-8/6 (Björn Lundkvist m.fl.), 1 2K hane Svenska Högarna 28-29/5 (Bill Douhan), 1 ad. hane Långskär, Söderarms skärgård, Rådmansö 29-30/5 (Björn Wester m.fl.) och 1 ad. hane Röder, Blidö 29/5 (Björn Wester).

Årets resultat är det näst högsta hittills, endast slaget av sex fynd 2008. Fr.o.m. 2006 har arten varit årlig i rapportområdet och från dessa fem år finns totalt tretton fynd rapporterade. Före 2006 får vi dock gå tillbaka ända till 1995 för att hitta föregående iakttagelse.

De senaste årens uppträdande indikerar en positiv utveckling och för detta talar kanske även ett fynd från Ångermanland 2010. Iakttagelser i Norrland är mycket ovanliga och det finns totalt endast fyra inlagda i Artportalen. I vårt grannlandskap i söder, Södermanland, har artens uppträdande dock varit relativt stabilt under det senaste decenniet med i storleksordningen ett tiotal fynd per år.

Petter Haldén

Skäggmes *Panurus biarmicus*
Efter en ovanligt kall vinter är det bara i Vendelsjön och Hjälstaviken som rapporteringen redovisar en regelbunden förekomst av arten under året. Från ytterligare fem möjliga häckningssjöar finns dock enstaka observationer från perioden februari-oktober.

Petter Haldén

Talltita *Parus montanus*
Under hösten registrerades invasionsrörelser på lokaler längs kusten. Nämnas bör i första hand hela 75 ex. på Björn 1/10 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund), men även 1 ex. på Vattungarna, i Vätö skärgård, 2/10 (Magnus Liljefors m.fl.).

Petter Haldén

Lappmes *Parus cinctus* [?; 19; 1] NT
Ett överraskande fynd av 1 ex. på Björn 17-23/10 (Tobias Hammarberg m.fl.). Den fångades i samband med ringmärkning på ön 20/10 och bestämdes till 1K (Lars Gustavsson). Tidpunkten på året är typisk för denna för rapportområdet ovanliga art och många av tidigare fynd är även de från kusten.

Från slutet av september och i oktober gjordes enstaka fynd på kustlokaler i Ångermanland (2) och Medelpad (1) medan uppträdandet var mer frekvent i Väster- och Norrbottens kustland.

Petter Haldén

Sommargylling *Oriolus oriolus*
[17; 172; 7] EN
Efter en häckning, den första kända någonsin, och rapporter om ytterligare 13 individer under 2008 får året sju fynd anses som mer normalt: 1 ad. hane sjungande Aspnäs, Tämnaren 30/5-4/6 (Anders Sennmalm m.fl.), 1 2K hane sjungande Ulleråker, Uppsala 6/6 (Ulf Broberg, Claes-Erik Östlund m.fl.), 1 ad. hane sjungande Idö, Björkö-Arholma 6/6 (Bill Douhan), 1 honf. förbiflygande Gottsundagipen, Uppsala 6/6 (Tomas Pärt), 1 honf. förbiflygande Valsätra, Uppsala 6/6 (Mattis Jansson), 1 honf. förbiflygande Bäcklösa, Uppsala 18/6 (Martin Tjernberg) samt 1 sj. hane Björklinge 14/7 (Thomas Pless).

Anmärkningsvärt är att fyra av gyllingarna upptäcktes samma dag, den 6 juni. Man skulle kunna tänka sig att fynden i Valsätra, Bäcklösa och Gottsunda möjligen avser samma individ, men med tanke på artens diskreta vanor i, kombination med många alerta skådare i detta område, behandlas de ändå som olika individer. Vidare noteras att betesmarkerna kring Aspnäs kyrka, med fynd under de fyra senaste åren, förefaller vara det säkraste tillhållet för arten i rapportområdet.

Petter Haldén

Törnskata *Lanius collurio*
Ett *sent höstfynd* bör nämnas; 1 1K Kungsängen, Uppsala 10/10 (Benoit Nabholz). I övrigt kan nämnas att arten fr.o.m. 2010 inte längre är upptagen på rödlistan över hotade och sällsynta arter i landet. Anledningen till detta är att törnskatan efter en längre tids tillbakagång nu anses ha stabiliserats på en lägre populationsnivå.

Petter Haldén

Varfågel *Lanius excubitor*
Från årets två inledande månader rapporterades blott 47 ex. (totalt 64 ex. 1/12 2009 – 28/2 2010) vilket i stora drag är en halvering jämfört med motsvarande period året innan. En orsak till det låga antalet är sannolikt den snörika vintern vilken fick många varfåglar att söka sig till sydligare övervintringsområden.

Från häckningstid föreligger två fynd: 1 ad. S Nyckelholmen, Harbo 20/7 (Sebastian Sundberg) och 1 ex. Gamla Bälingemossar 8/8 (David Hammarberg). Efter att häckningar under en period från slutet av 1960- och under hela 1970-talet kanske årligen förekom upphörde dessa sedan och sommarfynd har därefter åter varit ovanliga. Det finns ingenting som säger att årets två iakttagelser skulle indikera häckningsförsök.

Tillägg 2008: Det finns ett sommarfynd från detta år som inte tidigare har publicerats och det var 1 ad. vid Nysätra kyrka 5/7 (Eva Johansson, Kalle Källebrink m.fl.).

Petter Haldén

Kaja *Corvus monedula*
Endast en hög sträcksumma har rapporterats från hösten; 2 080 ex. mot V Skatudden 17/10 (Mats Edholm, Brita Tibell). Kajan har övertagit kråkans roll som dominerande bland sträckande kråkfåglar över Ålands hav. Under 1970- och 1980-talet var förhållandet det motsatta.

Pekka Westin

Råka *Corvus frugilegus*
UOF startade redan 1980 en regelbundet återkommande uppföljning av råkans situation i Uppland. Vi kan därför på goda grunder fastslå att den uppländska råkpopulationen sedan toppåret 1990 (1 330 par i 22 kolonier) varit vikande, även om kortvariga

MYRSPOV, *Limosa lapponica*. Björns skärgård. FOTO: LENNART SÖDERLUND

SVARTTÄRNA, *Chlidonias niger.* Sörsjön Tämnaren, 23 juni 2010.
De gamla fåglarna börjar rugga bort sommardräkten tidigt. Häckande fåglar kunde detta år bara hittas vid Sörsjön.
FOTO: ULRIK LÖTBERG

SANDLÖPARE, *Calidris alba.* Hundbådan, Gräsö, 4 september 2010. FOTO: PETTER HALDÉN

SKÄRSNÄPPA, *Calidris maritima.* Östergrundet, Björns skärgård. 30 september 2010.
FOTO: ULRIK LÖTBERG

KÄRRSNÄPPA, *Calidris alpina.* Björns skärgård.
FOTO: LENNART SÖDERLUND

SLAGUGGLA, *Strix uralensis.* Upplandaängarna, Östervåla. 27 maj 2010. FOTO: ULRIK LÖTBERG

SPARVUGGLA, *Glaucidium passerinum.*
Sparvugglekull innehållande nio ungar vid Östervåla. Se sid 46.
FOTO: LENA DOUHAN HÅKANSSON

HORNUGGLA, *Asio otus.*
Som mest kunde 10 hornugglor beskådas i trädgårdarna kring Gunstagatan, Fålhagen under perioden 21 februari–20 mars.
FOTO: TORBJÖRN SJÖLIN

TAJGASÅNGARE, *Phylloscopus inornatus* . Gräsö 25 september 2010.
FOTO: PETTER HALDÉN

SVART RÖDSTJÄRT. *Phoenicurus ochruros,* Bäcklösa 21 april 2010. FOTO: TORBJÖRN SJÖLIN

VIDESPARV. *Emberiza rustica.* Örskär 4 september 2010.
FOTO: PETTER HALDÉN

LAPPMES, *Parus cinctus.* Björn, Björns skärgård. 20 oktober 2010.
FOTO: ULRIK LÖTBERG

LAPPSPARV, *Calcarius lapponicus.* Björn Björns skärgård. 5 september 2010. FOTO: ULRIK LÖTBERG

återhämtningar förekommit vissa år. Årets resultat, endast 370 par i 11 kolonier, innebär en klar bottennotering och 2010 får räknas som något av ett ödesår för råkan i Uppland. Av dessa par spolierades häckningen för 29, varför antalet par som genomförde häckning stannade vid 341.

Efter toppnoteringen 1990 har beståndet i Uppsala minskat med drygt 70 procent och bara mellan de två senaste inventeringstillfällena, 2008 och 2010, med cirka 30 procent. Som ett led i att försöka begränsa den vikande trenden har samarbetet mellan UOF och Uppsala kommun utökats. Målsättningen från föreningens sida har varit att balansera bakomliggande och svårpåverkade orsaker till nedgången genom att i möjligaste mån skydda befintliga och potentiella framtida häckplatser (Rickard Fredriksson).

Under 1980-talet övervintrade i genomsnitt cirka 250 råkor i Uppsala, d.v.s. drygt 10 procent av den då häckande populationen. I januari-februari 2010 övervintrade på sin höjd ett 30-tal, d.v.s. cirka 3 procent av det häckande beståndet. Råkan är en av de allra tidigaste flyttfåglarna att återvända till Uppland och redan fr.o.m. 5/3 anlände de i stigande antal. De 600 råkor som samlades vid Skarholmen för gemensam övernattning 27/3 (Per Gustafsson, Johan Södercrantz) utgjorde nästan hela råkpopulationen i Uppsala!

Martin Tjernberg

Kråka *Corvus corone*
Från *våren* kan en *större ansamling* vara värd att nämna; cirka 450 ex. Brillinge, Vaksala 7/3 (Arvid Lundgren m.fl.). En *dagssumma* överstigande tusentalet har rapporterats från höstens sträckstudier vid Väddökusten; 1 300 ex. mot V Skatudden 17/10 (Mats Edholm, Brita Tibell). Under 1970- och 1980-talen var det inte helt ovanligt med flera tusen på insträck från öster under en och samma dag i oktober.

Pekka Westin

Korp *Corvus corax*
Koncentrationer på 50-52 ex. har rapporterats från fyra lokaler: Gamla Bälinge mosse, Skuttunge 31/1 (Kenneth Pless), Gubbudden, Enköpings-Näs 6/3 (Staffan Hellbom, Gunilla Oleniusso), Dragmansbo, Altuna 9-10/3 (Kalle Källebrink, Eva Johansson) och vid Kogrundet, Harg 23/10 (Anders Sennmalm, Percy Fredriksson). Stora ansamlingar som dessa indikerar god tillgång på föda i deras närhet; t.ex. trafikdödat vilt, soptipp, åtel etc.

Pekka Westin

Stare *Sturnus vulgaris*
Endast en större ansamling (≥1 000) har registrerats under året; >1 500 ex. Hjälstaviken 29/3 (Pekka Westin, Nils-Erik Ewers m.fl.). Sett i ett längre perspektiv (cirka 35 år) har arten minskat katastrofalt och en ansamling som denna var tidigare inte att betrakta som särskilt anmärkningsvärd. Minskad tillgång på betesmarker att näringssöka på och likaså reducerad förekomst av naturliga bohål är några orsaker. En annan är försämrade livsbetingelser på övervintringslokalerna nere i Europa. Kanske har även den gångna vintern, som var ovanligt kall och snörik, ytterligare bidragit till att reducera populationen.

Pekka Westin

Bofink *Fringilla coelebs*
Två sträcksummor framför andra *under våren* förtjänar att nämnas; cirka 25 000 ex. mot N Rönnskärs udde 4/4 – kl. 06.15-08.30 – (Lennart Larsson) och cirka 13 300 ex. mot N Hjälstaviken 13/4 (Pekka Westin). Från hösten finns inget motsvarande att rapportera.

Pekka Westin

Bergfink *Fringilla montifringilla*
Från *vårflyttningen i april* rapporteras 6 500 ex. mot SV Fågelsundet 25/4 och ytterligare 3 000 ex. mot SV 26/4 (Lennart Söderlund). *Under häckningstid* hördes 1 sjungande hane på Örskär 6/6 (Jacob Angsten, Mats Lundberg).

Pekka Westin

Gulhämpling *Serinus serinus* [1; 30; 2] VU
För tredje året i följd har två fynd rapporterats; 1 ex. förbiflygande Stora Parnassen, Hjälstaviken 4/6 (Martin Tjernberg) och 1 sjungande ex. Strömsviken, Singö 15/6 (Ralf Lundmark).

Martin Tjernberg

Grönfink *Carduelis chloris*
Den flock innehållande cirka 500 ex. som födosökte vid Skuttungeby, Skuttunge 17/10

(Kenneth Pless) blev den största som rapporterats från detta år. I övrigt har andra lite större ansamlingar bestående av 100-340 ex. rapporterats från ett tiotal lokaler under hösten och vintern. Den negativa trenden för arten tycks således hålla i sig.

Pekka Westin

Steglits *Carduelis carduelis*
I en oskördad åker vid Stora Skärna-Trekanten, Storvreta födosökte som mest cirka 1 030 ex. (räknat på fotografier) under perioden 18/11-31/12 (Mats Wilhelm, Patrick Fritzson m.fl.). Flocken är, enligt Artportalen, den överlägset största som noterats i landet (det tidigare rekordet var cirka 500 ex.). Att så många hade samlats här kan förklaras av kombinationen lokalt god tillgång på föda och den stränga vintern. *Andra stora ansamlingar under hösten/vintern* värda att nämna är cirka 200 ex. Hårbykullarna, Hjälstaviken 30/8-1/11 (Pekka Westin) och som mest cirka 170 ex. Fiskmansbo, Nysätra 6/11-28/12 (Thomas Johansson, Martin Tjernberg). Ytterligare flockar bestående av cirka 50-125 ex. har under hösten och vintern iakttagits på ett flertal platser i det uppländska jordbrukslandskapet. Arten får numera betraktas som relativt allmän i Uppland.

Pekka Westin

Grönsiska *Carduelis spinus*
Från *våren* finns en *större sträcksumma* att nämna; cirka 2 000 ex. mot V Örskär 1/5 (Martin Irestedt). Under *hösten* inräknades minst 6 000 ex. mot SV Svenska Högarna 26/9 (Anders Eriksson m.fl.) och det var den överlägset högsta dagssumman under året. Från *vintern* förtjänar cirka 800 ex. födosökande utmed Fyrisån, mellan Klastorp och Fyrishov, 1/1 (Pekka Westin) att nämnas. Arten övervintrar i varierande antal beroende på födotillgången.

Pekka Westin

Hämpling *Carduelis cannabina* VU
Flockar innehållande cirka 100-350 ex. registrerades på några få lokaler i det uppländska jordbrukslandskapet under *hösten*; bl.a. minst 350 ex. Lövstaslätten 26/9 (Per-Erik Holmlund). En så stor ansamling har inte rapporterats från rapportområdet sedan 2002. Arten är rödlistad och räknas sedan länge som sårbar i dagens rationellt skötta jordbrukslandskap.

Vinterfynd av enstaka ex. har registrerats på en knapp handfull lokaler, bl.a. 2 ex. Stora Skärna-Trekanten, Storvreta 11-27/12 (David Hammarberg, Johan Södercrantz).

Pekka Westin

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris* EN
Från *januari-början av mars* finns rapporter från ett 15-tal lokaler; som mest cirka 130 ex. Viktoria brandstation, Danmark 1/1-5/3 (Anders Jansson m.fl.) och som mest cirka 100 ex. Vaksala kyrka 15-26/1 (Anders Eriksson m.fl.). *I samband med vårflyttningen (mars-april)* föreligger fynd från ett flertal lokaler; bl.a. cirka 375 ex. Rydaslätten, Långtora 5/4 (Martin Tjernberg, Håkan Markstedt), den i särklass största ansamlingen som rapporterades under året.

Under *hösten*, *september-november*, rapporteras arten åter, både från kusten och inlandet. Antalen var i flertalet fall mer eller mindre blygsamma, men cirka 75 ex. Kilbyslätten, Alunda 30/10 (Mats Edholm, Brita Tibell) och cirka 60 ex. i ett ogräsfält vid Ed, Österhammar 16/11 (Lars Lundstedt) förtjänar ett omnämnande. I *december* iakttogs arten på tre lokaler; flest, cirka 50 ex., vid Stora Skärna-Trekanten, Storvreta 4-31/12 (Anders Sennmalm m.fl.).

Pekka Westin

Gråsiska *Carduelis flammea*
Från årets inledning kan cirka 550 ex. mot SO (!) över Örsten 13/3 (Fredrik Bondestam) nämnas. Observatören berättar att det var full fart under morgonen och att den största flocken bestod av cirka 240 ex.

Två fynd finns från häckningstid; 1 spelflygande (!) ex. Norrboda, Gräsö 19/6 (Johan Södercrantz m.fl.) och 1 ex. Rullsand, Billudden 30/6 (Holger Schielzeth).

Den största ansamlingen som rapporterats från hösten (oktober-november) är minst 2 000 ex. rastande (176 ex. ringmärktes) Björn 8/10 (Ulrik Lötberg m.fl.). I övrigt har flockar bestående av cirka 500-700 ex. rapporterats från ytterligare sex lokaler, båda från kusten och i inlandet, bl.a. cirka 700 ex. Norrbystranden, Vendel 13/11 (Kenneth

Pless). Under *december* iakttogs cirka 500-700 ex. vid flera tillfällen i ogräsfälten vid Stora Skärna-Trekanten (Patrick Fritzson m.fl.).

Pekka Westin

Brunsiska *Carduelis flammea cabaret*
Från *januari-februari* finns fynd av 1-2 ex. vid ett tiotal lokaler, men också två observationer av flera ex.; 15 ex. Björkskog, Fasterna 3/2 (Helge Röttorp) och 5 ex. Storvreta 17/1 (Bengt Neiss). Under *våren* gjordes ytterst få fynd, men under *hösten* var rapporteringsfrekvensen omfattande. För det mesta rapporteras 1-8 ex., men Björn hyste 40 ex. 18/9 och 50 ex. 19/9 (Ulrik Lötberg m.fl.). *Totalt under hösten ringmärktes* 27 ex. på Björn (Lars Gustavsson m.fl.), 118 ex. på Svenska Högarna (Bill Douhan m.fl.) och 17 ex. på Långsandsörarna (Björn Lundgren m.fl.). Avslutningsvis finns en iakttagelse från *december*; 1 ex. Munksundet, Enköping 9/12 (Bo Bengtsson).

Pekka Westin

Snösiska *Carduelis hornemanni*
Från vintermånaderna *januari-februari* har endast 6 ex. rapporterats, bl.a. 2 ex. Munksundet, Enköping 9/12 (Bo Bengtsson). Under *våren* (mars-april) var arten än mer fåtalig och bara 2 ex. observerades; 1 ad. Dragmansbo, Altuna 29/3 (Eva Johansson, Kalle Källebrink) och 1 hane Bälinge 1/4 (Kenneth Pless).

Arten rapporterades från 14 lokaler, totalt 18 ex., under *oktober-november*, bl.a. vardera 2 ex. vid Väsby, Stavby 22/10 (Mats Edholm, Brita Tibell), Biotestsjön, Forsmark 29/10 (Mats Edholm, Brita Tibell) och tippen i Stenhagen, Läby 5/11 (Åke Berg). Under *december* registrerades sammanlagt 15 ex. på en handfull lokaler; bl.a. 7 ex. på ett fågelbord i Uppsala-Näs 19/12 (Bo Ericsson), den i särklass största enskilda summa detta år. Slutsumman för hela året stannade på 41 ex., att jämföra med fjolårets 93 ex.

Pekka Westin

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*
Under perioden 2/1-14/3 gjordes 14 fynd omfattande totalt 28 ex., som mest 6 ex. Backby, Singö 18/2 (Jukka Markkanen, Torbjörn Andersson). I övrigt kan nämnas att 4 ex., 3 hanar och 1 hona, födosökte på ett fågelbord i Ströja, Börje 2-6/1 (Tommy & Annika Rastén) och platsen blev därmed ett populärt utflyktsmål dessa dagar.

Av den sedvanliga passagen under eftersommaren blev det denna gång inte mycket av, endast tre fynd har rapporterats: 1 ex. Örskär 19/6 (Susanne Malm), 1 ex. mot SV Fågelsundet 12/7 (Ulrik Lötberg) samt 1 ex. Örskär 5/9 (gm Martin Irestedt).

Martin Tjernberg

Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra*
Ett par höga sträcksummor har rapporterats från *våren*; cirka 1 500 ex. mot SV Fågelsundet 17/4 (Lennart Söderlund) och cirka 1 200 ex. mot NV Kalvskäret, Singö 15/5 (Pekka Westin, Thomas Johansson, Örjan & Catharina Engebrand). Därtill har det inkommit rapporter som berättar om antal i storleksordningen 150-400 sträckande från några kustlokaler under *våren och sommaren*. Exempel på *stora antal i inlandet* var i första hand cirka 150 ex. stationära Börje sjö, Jumkil 7/3 (Yngve Hareland) och sammanlagt cirka 110 förbisträckande Hjälstaviken 2/7 (Pekka Westin).

Den stora mängden korsnäbbar som var i omlopp i maj indikerar att födan tröt efter avslutad häckning och att de nu var på vandring mot områden med bättre tillgång på föda.

Under hösten och fram till årsskiftet var det osedvanligt ont om korsnäbbar i rapportområdet.

Pekka Westin

Större korsnäbb *Loxia pytiopsittacus*
Arten är rapporterad från årets alla månader, bortsett från december. Fyndbilden domineras som vanligt av observationer i större skogsområden och från kustnära lokaler. Mestadels registrerades enstaka ex. eller några få tillsammans, men det finns även rapporter om *större flockar*: 30 ex. Färnebofjärdens nationalpark 25/2 (Per-Erik Holmlund), 45 ex. Örsten, Singö 8/6 (Per-Erik Holmlund) och 20 ex. SO Knösen, Gräsö 21/6 (Ulf Eriksson). Sett i ett perspektiv av drygt 30 år är årets förekomst den största, bortsett från invasionsåret 2003.

En analys av den större korsnäbbens uppträdande från år till år visar att arten inte

varierar i samma omfattning som sin mindre släkting mellan normal- och invasionsår. Detta kan delvis förklaras med att den mindre korsnäbben är så pass mycket vanligare att upp- och nedgångar i populationsstorleken därmed märks tydligare.

Pekka Westin

Rosenfink *Carpodacus erythrinus* VU
Under året registrerades totalt 176 sjungande hanar vilket är 29 fler jämfört med 2009. Som vanligt dominerades fyndbilden av iakttagelser från de östra, nordöstra och norra delarna av rapportområdet. Hygglig förekomst noterades även utmed Fyrisån i Uppsala, vilket dock delvis kan förklaras av den lokalt omfattande ornitologiska aktiviteten. En enstaka förekomst utöver det vanliga var 8 sjungande hanar Ytterskär, Väddö 22/5 (Tomas Pärt, Åke Berg). I övrigt finns det ingen observation – av vare sig rastande, sträckande eller revirhävdande – som nämnvärt avviker från tidigare kända mönster.

År 2003 rapporterades 250 sjungande hanar i rapportområdet, men därefter har antalet minskat och tycks numera, även om det förekommer variationer mellan åren, ha stabiliserats på en lägre nivå.

Pekka Westin

Tallbit *Pinicola enucleator* NT
Efter nyår gjordes endast tre fynd; 1 hane Masugnen, Harg 17/3, 1 hane Ekdalen, Harg 18/3 (Rickard Brock) och 1 honf. på sträckförsök mot O Skatudden 2/4 (Björn Lundgren). Slutsumman för vinterhalvåret 2009/2010 stannade således vid mycket blygsamma 14 ex.

Fr.o.m. 29/10 och fram t.o.m. 25/12 rapporterades 30 fynd av totalt cirka 325 ex. Det stora inflödet skedde av allt att döma i början av november då bl.a. 74 + cirka 50 ex. sågs på sträck förbi Örskär 6-7/11 (Martin Irestedt). Därefter sågs enstaka fåglar eller flockar på upp till 35 ex. i barrskog runt om i Uppland, där de livnärde sig på granknoppar.

Martin Tjernberg

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*
Flockar innehållande tvåsiffriga antal har registrerats på några lokaler (främst i Uppsala) under i första hand januari-april. *Flest* – minst 30 ex. sittande på Fyrisåns is (!) vid en vak – i Tensta, Skyttorp 17/1 (Lars-Erik Larsson). *Andra stora antal* som kan nämnas är: minst 27 ex. Sunnersta 18/2 (Per Johan Ulfendahl), cirka 20 ex. vid Rosenborg, Gryta 13/3 (Gunnar Steinholtz) och 22 ex. mot NO i en flock Säby, Lagga 2/4 (Tomas Pärt).

Pekka Westin

Lappsparv *Calcarius lapponicus*
Från årets inledning finns två vinterfynd rapporterade; 1 ex. Vaksala kyrka 18-26/1 (Kjell Stålberg) och 1 hane Lövstaslätten 29/1-2/2 (Arvid Landgren, Per Andersson). *Under våren* (mars-maj) noterades arten på ett tiotal lokaler; vanligtvis bara något enstaka ex., men vardera 2 på följande lokaler: Kungsängen, Uppsala 29/3 (Kenneth Pless), Gisslingö, Rådmansö 3/4 (Åke Lindelöw) och Skålsta, Vassunda 29/4 (Niklas Hjort).

Hösten inleddes med 2 ex. Björn 28/8 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund), men därefter, under *september-november*, har totalt 203 ex. rapporterats från drygt ett 25-tal lokaler. Det är betydligt fler än de 105 som registrerades under motsvarande period året innan. Björn var den lokal där det sågs klart flest lappsparvar under hösten, bl.a. inräknades 45 rastande ex. 8/10 (Ulrik Lötberg m.fl.). Även i *december*, som var både kall och snörik, observerades arten i det uppländska jordbrukslandskapet (fyra lokaler); som mest 3 ex. i ett oskördat spannmålsfält i Kälsta, Österunda 3-31/12 (Bengt Ottosson m.fl.).

Årets resultat, sammanlagt drygt 225 ex., är en av de högsta årssummorna under åtminstone de senaste 25 åren och detta ger förhoppningsvis ett visst hopp för denna art som, i ett längre perspektiv, har minskat både som häckfågel i den svenska fjällvärlden och som rastare/genomflyttare i Uppland.

Pekka Westin

Snösparv *Plectrophenax nivalis*
Under föråret har cirka 2 940 ex. rapporterats från perioden 1/1-18/4. Under några få dagar kring månadsskiftet mars-april var sträcket genom Uppland av allt att döma omfattande och det var då periodens alla *sex flockar innehållande tresiffriga antal* noterades: cirka 180 ex. Väsbybro, Lagga 29/3 (Niklas Hjort), cirka

150 ex. Foghammar, Stamsjön 30/3 (Brita Tibell, Mats Edholm), cirka 110 ex. Grindtorpet, Fasterna 30/3 (Ulf Broander), cirka 100 ex. Forsa, Tensta 30/3 (Mattias Lif, Fredrik Sigsarve), cirka 325 ex. Stavby, Alunda 31/3 (Brita Tibell, Mats Edholm) samt som mest cirka 200 ex. Fjärdhundraslätten 31/3-1/4 (Bengt Ottosson, Eva Johansson m.fl.).

Dessa antal är i och för sig att anse som goda, men de bleknar ändå vid en jämförelse med flockstorlekarna på 1960- och 1970-talen.

Från efteråret, 18/9-12/12, rapporteras totalt cirka 500 ex., och det finns bara två iakttagelser av flockar bestående av minst 100 ex.; cirka 100 ex. Björn 9/10 (Ingrid Åkerberg m.fl.) och cirka 100 ex. Broby, Funbo 18/10 (Håkan Lagerqvist). *Sammantaget observerades närmare 3 500 ex. under året och det är klart fler än fjolårets cirka 2 500 ex.*

Pekka Westin

Gulsparv *Emberiza citrinella*
Stora ansamlingar (≥500) har rapporterats på sex lokaler, samtliga från årets slut (slutet av november-december). Flest, cirka 1 500 ex., uppehöll sig i ett oskördat fält vid Kälsta, Österunda 5-15/12 (Pekka Westin). Andra ansamlingar innehållande fyrsiffriga antal var cirka 1 100 ex. i ett oskördat spannmålsfält vid Nybylund, Kulla 30/11 (Pekka Westin) och cirka 1 000 ex. i kvarlämnad säd vid Hällen, Härkeberga 4/12 (Martin Tjernberg).

Pekka Westin

Ortolansparv *Emberiza hortulana* VU
Den hoppingivande svagt positiva trenden från föregående år höll i sig även detta år. *Minst 65 revirhävdande individer rapporterades under perioden 27/4-15/6*; d.v.s. 30 fler än 2009! Visserligen kan en och annan av de sjungande fåglarna ha varit tillfälliga rastare som sedan sträckte vidare, men trots det förefaller det ändå som att beståndet har ökat eller åtminstone håller ställningarna. Att nordflyttande fåglar fortfarande passerar rapportområdet i slutet av maj bevisas av de tre rastande, därav en sjungande, som rapporterats från Svenska Högarna 25-28/5 (Bill Douhan). *Den kommunvisa fördelningen var* Enköping 48, Uppsala 8, Norrtälje 6, Heby 1, Tierp 1 och Östhammar 1.
Endast två fynd föreligger från hösten; 1 ex. Svenska Högarna 19/9 (Bill Douhan, Helge Röttorp) och 1 ex. Bäcklösa, Uppsala 23/9 (Åke Berg).

Martin Tjernberg

Videsparv *Emberiza rustica* NT
Vårfynd är ovanliga och från 2010 finns endast *höstfynd*, totalt 15 ex., från i första hand kustlokaler. Flest, minst 3 ex., rastade på Björn 13/9 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund), men även 2 ringmärkta 1K-fåglar på Långsandsörarna 18/9 (Björn Lundgren m.fl.) bör nämnas.

Som nämndes redan i den förra årsrapporten har arten minskat katastrofalt i landet under senare år, delvis en följd av att videsparv sannolikt är en av de arter som fångas, för konsumtion, i stora antal i Kina.

Pekka Westin

Dvärgsparv *Emberiza pusilla* [3; 30; 1] VU
Ett fynd detta år; 1 ex. Björn 9/10 (Ulrik Lötberg*, Thomas Pless, Martin Tjernberg m.fl.). Både miljön och tidpunkten på året är typiska för artens uppträdande i Uppland.

Martin Tjernberg

Välkommen på årsmöte

Nu är det dags igen.

UOF håller sitt årsmöte den 21 mars i Studiefrämjandets lokaler på Portalgatan 2 i Uppsala. Vi kör igång klockan 18.30.

Efter mötet blir det ett trevligt fågelföredrag.

Föreningen bjuder på kaffe/te och en kaka i pausen.

Välkomna Styrelsen